

SUUDİ ARABİSTAN

ÜLKE RAPORU

Hazırlayan : **Yavuz Selim ÖZDEN**
Ankara - January, 2011

T.C. Başbakanlık
Dış Ticaret Müsteşarlığı
İHRACATI GELİŞTİRME ETÜD MERKEZİ

SUUDİ ARABİSTAN

Temel Sosyal ve Ekonomik Göstergeler

Temel Sosyal Göstergeler

Resmi Adı	Suudi Arabistan Krallığı (Al Mamlakah Al Arabiyyah Al Saudiyyah)
Yüzölçümü	2,000,000 km ²
Nüfusu	29,2 milyon
Başkent ve Diğer Önemli Şehirlerin Nüfusu	Riyad (4,7 milyon) Jeddah (3,6 milyon) Mekke (1,7 milyon) Medine (1,3 milyon) Damman (1,3 milyon)
Dili	Arapça
Dini	İslam
Yönetim Şekli	Mutlak monarşi
Etnik Yapı	Arab 90%, Afro-Asian 10%
Para Birimi	Suudi Arabistan Riyali (SAR) 1 SAR=100 Helele Suudi Riyali ABD Doları'na endekslenmiştir 1 SAR = 0.2660 USD, 1 USD = 3.7598 SAR 1 SAR = 0.2083 EUR, 1 EUR = 4.8006 SAR

Kaynak: T.C Cidde Ticaret Müşavirliği

Temel Ekonomik Göstergeler

	2007a	2008b	2009b
GSYİH (US \$, milyar)	384,1	468,8	414,8
Kişi başı Milli Gelir (\$, satın alma gücü paritesi)	22 945b	23 731	23 269
Reel GSYİH'deki artış (%)	3,4b	4,2	-1
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort; %)	6,5	9	3
İhracat (US \$, milyon)	233 329	313 446	180 278
İthalat (US \$ milyon)	82 599	101 454	86 609
Cari Hesap Dengesi (Milyar \$)	96,8	129	18,7
Döviz Kuru (ort; SAR:ABD \$)	3,7	3,8	3,8
Dış Borç (Yıl sonu; Milyon \$)	70,4b	82,1	73,6

a. Gerçekleşen b. Kesinleşmemiş c. Projeksiyon

Kaynak: Economist Intelligence Unit, Saudi Arabia Country Report, 2009.

Üyesi Olduğu Uluslararası Kuruluşlar

ABEDA, AfDB (bölge dışı üye), AFESD, AMF, BIS, FAO, G-20, G-77, GCC, IAEA, IBRD, ICAO, ICC, ICRM, IDB, IFAD, İFC, İFRCS, IHO, ILO, IMF, IMO, IMSO, Interpol, IOC, IPU, ISO, ITSO, ITU, LAS, MIGA, NAM, OAPEC, OAS (gözlemci), OIC, OPCW, OPEC, PCA, UN, UNCTAD, UNESCO, UNIDO, UNRWA, UNWTO, UPU, WCO, WFTU, WHO, WIPO, WMO, WTO

Genel Bilgiler

Coğrafi Konum

Suudi Arabistan, Arap yarımadasında yer almakta olup, güney ve güneydoğusunda Yemen, Umman ve Birleşik Arap Emirliklerinin bulunması sebebiyle Hint okyanusu ve Umman Körfeziyle deniz sınırları

Sahil hattından itibaren doğudaki Kızıl Deniz, batısındaki Akdeniz ve güneydeki Körfezi'ne deniz kıyısı vardır. Suudi Arabistan; Kuzeyinde Kuveyt, Irak ve Ürdün ile kara sınırına sahiptir.

Siyasi ve İdari Yapı

Suudi Arabistan topraklarını oluşturan Hicaz ve Necd bölgelerinde İslamiyet'in doğuşuna kadar bir devlet yapılanmasının olmadığından bahsedilebilir. İslamiyetin doğduğu sıralarda Mezopotamya, Filistin, Irak, Suriye, Yemen gibi bölgelerde zayıf da olsa Bizans veya İran nüfusu görülmekte, bazen de bu topraklar bu büyük devletler arasında sürtüşmelere sebep olmaktadır.

İslam Devletinin kurulmasından kısa bir süre sonra İslam Devletlerinin merkezi, önce Şam'a sonra da Bağdat'a kaymış; Mekke ve Medine'nin kutsallığı dışında Hicaz ve Necd adeta unutulmuştur. Osmanlı Devleti'nin çöküş döneminde petrole ilgi duyulmaya başlanmasına kadar da bu iki bölgede siyasi anlamda ciddi gelişmeler olmamıştır.

İngilizlerin çabaları neticesinde Osmanlı Devleti'ne karşı mücadele eden aileler Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra petrol topraklarında krallıklar kurmuşlar; Necd ve Hicaz bölgesi Suud Ailesinin payına düşmüş, Abdülaziz Bin Suud da Suudi Arabistan'ın ilk kralı olmuştur.

Suudi Arabistan'a 1953 yılına kadar Kral Abdülaziz, 1953-1964 yıllarında Kral Suud, 1964-1975 yıllarında Kral Faysal, 1975-1982 yıllarında Kral Halid, 1982-2005 yıllarında Kral Fahd hükmetmiş olup, Temmuz 2005'ten bu yana da Kral Abdullah hükmetmektedir. Krallık, kardeşlerin tamamı ölene kadar en büyük kardeşinden Suudi Arabistan yaşlı krallar tarafından idare edilmektedir.

Suudi Arabistan'da seçilmiş bir parlamento yoktur. Bu durumda siyasi partiler ve seçim sistemi de söz konusu değildir. Adalet mekanizmasının iyi işlemediği ve özellikle mahkeme önünde yabancıların eşit muamele görmediği yönünde dış çevrelerden yoğun eleştiriler vardır. Şer'i meselelerle ilgili davalar şeriat mahkemelerinde ele alınırken; vergi, şirket işleri ve elektrik, gaz, su gibi modern hayata ilişkin meselelerde davalara idari mahkemeler bakmaktadır. Cezalar yeterince caydırıcı olduğundan suç işleme oranları düşüktür.

Yerel mahkemelerin ağır suçlarla ilgili olmayan kararlarının temyiz edilip edilmeyeceğine Adalet Bakanlığı; ağır suçların temyiz edilip edilmeyeceğine ise üç hakimden oluşan bir kurul tarafından karar verilmektedir. Biri Riyad'da ve diğeri Mekke'de olmak üzere 2 adet temyiz mahkemesi mevcuttur. İdam dışında son merci bu temyiz mahkemeleridir. İdam cezasında ise son kararı Kral vermektedir.

Nüfus ve İşgücü Yapısı

Ülke nüfusu batıda Kızıl Deniz kıyısındaki Mekke, Medine ve Cidde; ortada başkent Riyad ve doğuda Dammam bölgesinde yoğunlaşmıştır. Nüfusun tamamına yakını şehirlerde yaşamaktadır.

Suudi Arabistan Merkez Bankası (SAMA) verilerine göre ülke nüfusunun yaklaşık %27'si yabancılardan oluşmaktadır. Nüfusun %55'i erkeklerden oluşmakta olup; yabancı nüfus için bu oran %65 civarındadır. Nüfusun %33'ü 15 yaşın altındadır. Bu da Suudi Arabistan'ın nispeten genç bir nüfusa sahip olduğunu göstermektedir. Son 5 yıl için yıllık ortalama nüfus artış hızı ise %2,5'tir. Economist Intelligence Unit tahminlerine göre ülke nüfusunun 2010 yılı sonunda 26.2 milyon olması öngörülmektedir.

Nüfus İstatistikleri

	2006	2007	2008	2009a	2010a
Nüfus (Milyon)	23,7	24,2	24,9	25,5	26,2

a. Öngörü

Kaynak: Economist Intelligence Unit, Saudi Arabia Country Report, 2009.

Hızlı nüfus artışı, özel sektörün daha düşük ücretle yabancı işçileri çalıştırmak istemesi, devlet tarafından her aileye geçinmeye yetecek bir gelir sağlanması, gibi nedenlerden dolayı zahmetli ve beceri gerektiren işler yabancılar tarafından yapılmakta olup, Suudi nüfus için işsizlik oranları yükselmektedir.

Resmi verilere göre Suudi nüfusunda işsizlik oranı 2007 yılı için %11'dir. Son yıllarda uygulanmaya başlanan işgücünde "Suudileştirme" politikası nedeniyle yerli ve yabancı şirketlere, sektöre ve şirketin büyüklüğüne göre değişen oranlarda Suudi personel çalıştırma zorunluluğu getirilmiştir. Suudi Arabistan eğitim sisteminden kaynaklanan sorunlar nedeniyle özellikle teknik düzeyde (sağlık ve inşaat gibi birtakım sektörlerde) kalifiye Suudi işçilerin istihdamı zor olduğundan belirlenen kotalarda zaman zaman revizyona gidilmektedir.

Doğal Kaynaklar ve Çevre

Suudi Arabistan dünyada en fazla kanıtlanmış petrol rezervlerine sahip ülke konumundadır. Petrol rezervleri tahmini olarak 264 milyar varil olup, dünya petrolünün % 21'ine sahiptir. Suudi Arabistan'daki petrol üretim tesisleri Eastern Bölgesi'nde yoğunlaşmaktadır. Ağır sanayi dallarına

yapılan yatırımlara, uluslararası medya kuruluşlarının yaygınlaşmasına, su kaynaklarının azalmasına ve büyük şehirlerde hava kirliliğinin dikkat çekici boyutlara ulaşmasına bağlı olarak vatandaşların çevre bilinci artmakta ise de; çevrenin korunması Suudi Arabistan için geçmişten bu yana öncelikli bir konu olmamıştır.

Saudi Aramco'nun ülkenin petrol rezervlerinde tekeli bulunmaktadır. Ülkede yabancı yatırıma izin vermek yerine anahtar teslimi sözleşmeler tercih edilmektedir. Bu sistemde, yabancı yükleniciler teçhizatları tedarik etmekte ve altyapıyı oluşturmakta olup, mülkiyet ve işletme (Amerikan Chevron tarafından işletilen Neutal Zone dışında) Saudi Aramco'da bulunmaktadır. Ülkenin kanıtlanmış doğal gaz rezervlerinde artış görülmektedir. Ülkede 7.17 trilyon m³ doğal gaz rezervi olduğu tahmin edilmektedir. Bu miktar tüm dünya toplam gaz rezervinin %4'ünü teşkil etmekle birlikte, İran ve Katar'daki rezervlerden daha düşüktür. Suudi Arabistan'da altın gümüş, bakır çinko, boksit, magnezit ve fosfor yatakları da bulunmaktadır. 3000 metreye varan yüksekliğe rağmen ülke arazisinin genellikle düz olduğu ve bu yüksekliklerin ulaşım engel olmadığı görülmektedir. İklim her mevsim sıcak ve kurak olduğundan, ülkede akarsu ve göl bulunmamakta olup, hurma dışında sulama yapılmaksızın üretilebilecek bir meyve ya da sebze yetişmemektedir. Kızıldeniz kıyılarındaki bazı alanlara yeraltı sularını besleyecek kadar yağmur yağmasına rağmen, sahildeki Cidde kentine ve sahile yakın mesafedeki Mekke ve Medine şehirlerine yeterli miktarda yağış düşmemektedir. Ülkenin en fazla yağış alan kısımlarına dahi yılda ancak 130 mm. kadar yağmur yağmaktadır. Ülkenin yakın zamanda tarımsal açıdan kendi kendine yeterlilik konusunda hedeflerine ulaşabilmesi pek mümkün görülmemektedir. Su kıtlığı, ülkede sanayileşmeyi de zorlaştıran bir unsur olarak görülmektedir.

► Genel Ekonomik Durum

Ekonomik Yapı

Kamu gelirlerinin %85-90'ı, ihracat gelirlerinin ise %90'ı petrol sektöründen elde edilmektedir. Ülkede hidrokarbon kaynaklarına ulaşılabilmesi sayesinde petrol arıtma ve petrokimyasal üretim kapasitesinde önemli artışlar sağlanmıştır. Son yıllarda hızlı bir gelişme gösteren petro-kimya sektörünün hammaddesi, "Master Gaz Sistemi" tarafından dağıtılan doğal gaza dayalıdır. Petrol gelirleri ve ucuz enerji ise tarım sektörünü ve diğer sanayilerin (demir çelik ürünleri, inşaat malzemeleri, gıda işleme, mühendislik, kimyasallar ve metal üretimi gibi) gelişmesine yardımcı olmaktadır.

Suudi Arabistan'daki zenginliğin büyük kısmı bir sermaye ve finans merkezi olan Riyad'da, ve Krallık ailesinin geldiği Nejd'de toplanmıştır. Petrol ve doğal gaz yataklarının, dolayısıyla da sanayinin doğu (Körfez) kıyılarında toplandığı görülmektedir. Kızıldeniz kıyısındaki Hicaz bölgesinde yer alan Cidde Limanı ile Mekke ve Medine de diğer önemli bölgelerdir. Abqaiq-Yanbu petrol boru hattının kurulması ile birlikte Batı'daki kıyılarda da endüstriyel gelişim başlamıştır.

Suudi Arabistan halkı ithalatın büyüklüğüne rağmen, oldukça yüksek bir refah seviyesinde yaşamaktadır. Halkın barınma sorunu bulunmamakta olup, genellikle geniş ve serin evlerde yaşamaktadır. Sıcak iklim nedeniyle ince giysiler tercih edilmektedir. Lüks arabalar yoğun talep görmektedir. Sağlık ve eğitim hizmetleri devlet tarafından temin edilmektedir. Ev hizmetleri dahil tüm zahmetli işler yabancılar tarafından yapılmaktadır.

Suudi Arabistan hükümetinin ekonomiyle ilgili öncelikli hedefi, tabii kaynaklara ve yabancı emeğe bağımlılığı azaltarak geleceğe daha fazla güvenle bakabilmektir. Bunun için yerli sanayinin gelişmesi teşvik edilirken yabancı işçi çalıştırılması üzerine sınırlamalar getirilmiştir. Suudi Arabistan'da yerlilere yabancı işçi getirme ve kefil oldukları bu yabancıardan kefalet bedeli alma izni verilmiştir.

Doğal kaynaklara bağımlılığı azaltma hedefleri doğrultusunda "Kral Abdullah Şehri" isimli yeni bir şehir oluşturma planı uygulanmaya başlanmıştır. 30 milyar \$ harcanarak oluşturulacak bu şehrin bir sanayi şehri olması planlanmaktadır. Kral tarafından desteklediği için gelecek yıllarda bu şehirde yapılacak yatırımlara teşvikler sağlanması muhtemeldir.

Suudi Arabistan petrol ihraç edip ihtiyacı olan mal ve hizmetleri ithal etmek şeklinde petrol kaynaklarından yararlandığı gibi, bu ucuz enerji kaynağını kullanarak refah düzeyini artırmıştır. Ucuz petrol fiyatları sayesinde kapalı alanların serinletilmesi, asfalt yollar yapılması, deniz suyunun tatlı suya çevrilmesi ve elektrik kullanımı düşük maliyetlerle gerçekleştirilmektedir. Petrolün hammadde olarak kullanıldığı sanayi tesisleri kurularak çoğu ürün düşük maliyetle üretilebilmektedir.

Ekonomi Politikaları

1970'li yıllarda petrol fiyatlarında yaşanan yükselme nedeniyle Suudi Arabistan otoriteleri halkın refahını artırmak için vergi oranlarını düşürmüş, çeşitli teşvikler vermiş, kamu sektörü istihdamını ve ücretlerini artırmış, altyapı projeleri, askeri donanım ve sağlık hizmetleri gibi alanlarda bir refah devleti haline gelmiştir. Kamu harcamaları üzerindeki kararlar genellikle şeffaflıktan uzak ve plansız bir şekilde alındığı için ve petrol fiyatlarına ilişkin tahminler bazı dönemlerde gerçekçi olmadığı için beş yıllık kalkınma planlarına ve yıllık bütçelerine uyulmakta zorluk çekilmiştir. Suudi Arabistan Riyalı'nın 1986 yılından beri 1ABD\$: 3,745SAR üzerinden ABD Doları'na endekslenmesi, petrol fiyatlarına ya da kamu harcamaları politikalarına bağlı olarak döviz kurunda ve faiz oranlarında yaşanabilecek istikrarsızlıkları bir ölçüde engellemiştir.

1998 yılında petrol fiyatları dibe vurduğunda mali disiplin uygulamasına (yüksek vergiler ve kamu hizmetlerinden yüksek bedeller alınması, daha az sübvansiyon verilmesi ve kamu sektöründe istihdamın azaltılması) geçilmesi gündeme gelmiştir.

2004-2006 yılları arasında petrol fiyatlarının yeniden artışa geçmesi sonucunda mali disiplin uygulanmasına ilişkin planlar rafa kaldırılmıştır. 2006 yılında bütçe fazlası 265 Milyar SAR'ne (71 Milyar Dolar ya da GSYİH'nin %20,3'ü) ulaşmıştır.

2007 yılı için ise bütçe fazlasının değeri 179 Milyar SAR (GSYİH'nin %12,5'i) olarak gerçekleşmiştir. Bütçe fazlası daha çok, kamu borçlarının (Sosyal Sigortalar Kurumu, Emekli Aylıkları Kurumu ve bankalar tarafından yaratılan) ödenmesi için kullanılmaktadır. 2003 yılında GSYİH'nin %82'sini oluşturan kamu borçları, 2003 yılından sonra yeniden azalmaya başlamış olup, GSYİH'nin %18,7'sine gerilemiştir.

Kamu ücretlerindeki ve teşviklerdeki artışın sürmesine rağmen, bütçede yatırım harcamalarının da artırılması hedeflenmektedir. 2008 bütçesinde sermaye yatırımlarına (eğitim, sağlık, yol yapımı, su projeleri, kentsel ve endüstriyel altyapı ve teknoloji yatırımları) ayrılan miktar, toplam harcamaların %40'ına (SR 165 milyar) karşılık gelmiştir.

Kamu yatırımlarının artırılarak ekonomik çeşitliliğin sağlanması ve yabancı yatırımcıların ülkeye çekilmesi, yüksek yaşam standartlarının korunması açısından önem verilen bir husustur. Aynı zamanda, bakanlıklarda ve diğer kamu kuruluşlarında da özel yatırımların çeşitli yollarla teşvik edilmesi ile ilgili çalışmalar yürütülmektedir.

Hızla artan genç nüfusa iş imkânları yaratılmamasının göçmen işçilerin sayısı artmaya devam ettiği sürece sosyal düzen üzerinde büyük bir tehdit oluşturacağı tahmin edilmektedir. Bu nedenle bir yandan işgücünün eğitim seviyesinin yükseltilmesi ve niteliklerinin geliştirilmesine çalışılmakta, bir yandan da bazı sektörlerde yalnızca Suudiler'in istihdam edilmesi uygulamasına geçilmektedir.

Ekonomik Performans

GSYİH'deki artış, petrol fiyatları, petrol üretimi ve OPEC'in fiyat politikaları ile yakından ilişkilidir. Uluslararası petrol fiyatları arttıkça iş çevrelerinin ve tüketicilerin güveni, bir yandan da kamu gelirleri ve harcamaları artmaktadır. Petrol piyasalarındaki gelişime paralel olarak 1970'li yıllarda ekonomik büyüme yaşanmış; 1980'lerin başında yaşanan durgunluğun ardından ise 1980'lerin sonunda ve 1990'ların başında yeniden güçlü bir ekonomik büyüme dönemi başlamıştır. 1993-2002 yılları arasında yıllık ortalama %1,5 olan reel GSYİH'deki artış oranı 2003-2007 yılları arasında yıllık ortalama %5 olarak gerçekleşmiştir.

Petrol dışındaki sektörler, ekonominin çeşitlendirilmesine yönelik çalışmalarla birlikte giderek önem kazanmaya başlamıştır. 2007 yılında bu sektörlerde büyüme %5,8 olarak gerçekleşmiştir. Petrol dışındaki sektörlerde özel sektörün 2/3 oranında ağırlığı vardır. Özel sektör ithalat, toptancılık ve perakendecilik, finans, inşaat, ziraat, madencilik ve hizmet sektöründe yoğunlaşmıştır.

1980'li yıllardan bu yana düşük seyreden enflasyon oranı (yıllık ortalama %1), 2006 yılında %2,3'e, 2007 yılında ise %4,1'e yükselmiştir. 2008 yılında ise %9'a ulaşmıştır. Özellikle konut piyasası ve inşaat malzemeleri gibi arzın kısıt olduğu alanlarda yaşanan talep artışı nedeniyle enflasyon üzerinde oluşan bu baskı, gıda fiyatlarındaki artışın ve Suudi Arabistan Riyali'nin endekslendiği ABD Doları'nın diğer önemli kurlar karşısındaki zayıflığının etkisiyle daha da artmıştır. Petrol ürünleri, temel gıda maddeleri ve ilaç gibi üretim alanlarında ise fiyat kontrolleri ve sübvansiyonlar devam etmektedir.

Suudi Arabistan'da, emek piyasası diğer Körfez komşularına benzer bir yapıya sahiptir. Suudi vatandaşları (çoğu erkek), kamu sektöründe çalışanların % 90'ından fazlasını oluşturmaktadır. Göçmen işgücü ise, özel sektör çalışanlarının yaklaşık % 90'ını, toplam işgücünün ise yaklaşık % 80'ini oluşturmaktadır. Göçmen işçilerin çoğu erkek olmakla birlikte, temizlikçi ya da öğretmen olarak çalışan kadınlar da bulunmaktadır. Bu göçmen işçiler, işverenlerine bir "sponsorluk sistemi" ile bağlı olduğundan kendi kendine iş aramaları ve işverenlerinin izni olmadan iş değiştirmeleri mümkün değildir.

İşverenin bakış açısında, göçmen işçi çalıştırmak ucuz ve kolaylıkla işten ayrılmayacağı için oldukça karlı bir durumdur. Bunun yanında, Suudi vatandaşları da düşük statülü işlerde çalışmaya gönüllü değildirler. İşverenlerin bazı sektörlerde işçi istihdam ederken sektörün ve şirketin büyüklüğüne bağlı olarak %5-30 arasında değişen oranlarda Suudi vatandaşı istihdam edilmesine ilişkin kotalara uymaları zorunludur. Ayrıca, bazı sektörlerde çalışmak da sadece Suudi vatandaşlara mahsustur. Yabancı işçilerin vize almaları hususunda sık sık gecikme yaşanabilmektedir.

Suudi Çalışma Bakanlığı, kültürel alışkanlıklara ve geleneklere rağmen Suudi kadınların istihdamını teşvik etmektedir. Ancak işverenler düşük ücretlerle çalışan yabancı işçileri istihdam etmeyi tercih etmektedir. Kadınların otomobil sürmelerinin yasak olması ve ülkede gelişmiş bir ulaşım ağının olmaması gibi faktörler nedeniyle kadınlar ya çalışmamakta ya da şoför kullanmaktadırlar. 2005 yılında yeniden düzenlenen İş Kanunu'na göre kadınlar "kendi doğalarına uygun" herhangi bir sektörde çalışabilmektedir. Kanun'daki bu ifade, farklı yorumlara açıktır. Suudi kadınlar, özel sektörde çalışanların sadece % 1'den azını, kamu sektöründe çalışanların ise yaklaşık üçte birini oluşturmaktadır.

Ülkenin idari ve finansal merkezi olan Riyad'da petrole dayalı sanayi gelişmiştir. Bir zamanlar ülkenin ticaret merkezi olan ve popülerliğini Riyad'a kaptıran batıdaki Hicaz bölgesi, Mekke'ye yapılan hac ziyaretleri sebebiyle yine de gelişmeyi sürdürmektedir. Rabigh'te sanayi şehri olarak kurulması planlanan "Kral Abdullah Şehri", Medine'de kurulacak olan "Bilgi Ekonomisi Şehri" ve "Hızlı Tren Ağı" projeleri bu bölgede yer alacaktır.

Ekonomide Geleceğe Yönelik Beklentiler

Economist Intelligence Unit tahminlerine göre, 2010-2014 yılları arasında reel GSYİH'nin yıllık

ortalama % 3,7 oranında büyümesi beklenmektedir. Petrol, ihracat ve kamu gelirlerinin en önemli yapıtaşı olmayı sürdürecektir. Bu durum ise, ülke ekonomisinin dış şoklara karşı kırılğan yapısının devam etmesi anlamına gelmektedir.

"Banque Saudi Fransi" tarafından 12 Kasım 2009 yılında yayınlanan rapora göre ise; Suudi Arabistan'ın ithalatının 2009 yılı sonunda 2008 yılına oranla % 12 oranında düşüş göstererek, 89 milyar \$ olması beklenmektedir. Turizm gelirlerinin de domuz gribi ve küresel daralma nedeniyle %15 oranında gerilemesi beklenmektedir. 2010 yılında başlaması muhtemel toparlanmanın ise U şeklinde olacağı tahmin edilmektedir.

Ekonomik Göstergelere İlişkin Projeksiyon

	2010	2011	2012	2013	2014
Nüfus (milyon)	26,2	26,8	27,5	28,2	28,9
GSYİH (US\$ milyar)	470,7	484,9	537,7	577,6	622,9
GSYİH artış Hızı (%)	3,2	3,5	3,7	3,9	4,0
Kişi başı GSYİH (US\$)	17 980	18 070	19 550	20 490	21 560
Kişi başı GSYİH (US\$, satın alma gücü paritesi)	23 760	24 300	24 960	24 360	23 770
İhracat (US\$, milyar)	217,2	210,1	243	260,2	279,4
İthalat (US\$)	93,5	101	111,1	122,2	134,4

Kaynak: Economist Intelligence Unit, Saudi Arabia Country Forecast, 2008.

Sektörler

Tarım ve Hayvancılık

Hava koşulları, Suudi Arabistan'ın tarımsal potansiyelini kısıtladığından toprağın sadece %2'si ekilebilmekte, %39'u ise otlak olarak kullanılmaktadır. Ekilebilir alanların büyük kısmı, yeterli yağış alan güneybatıdadır. 1980'li yıllarda uygulanmaya çalışılan kendi kendine yeterlilik politikası gereği bireylere ve tarımsal işletmelere toprak dağıtılmış, krediler verilmiş, sulama gibi konularda ucuz girdi sağlanmış ve yerel ürünlerin fiyatları sübvansede edilmiştir.

Suudi Arabistan Su ve Elektrik Bakanı Abdullah bin Abdul Rahman Al Husayen tarafından 7 Kasım 2009 tarihinde yapılan bir açıklamada ise su kaynaklarının korunmasını teminen su gerektiren tüm tarımsal üretimin sona erdirilerek tarım ürünlerinin ülke toprakları dışında yetiştirilmesinin planlandığı belirtilmiştir. 2008 yılında gıda fiyatlarında yaşanan yüksek enflasyon sonrasında Suudi Arabistan Krallığı Asya ve Afrika'da tarım ürünleri arzını sağlayabilmek amacıyla toprak satın almaya başlamış bulunmaktadır.

Sulama ihtiyacı dolayısıyla buğday üretiminin 2016 yılında sona ereceği tahmin edilmektedir. Gıda ihtiyacı büyük ölçüde ithalatla karşılanmaktadır. Her yıl yaklaşık 8 milyar \$ değerinde canlı hayvan ve gıda ithalatı yapılmaktadır.

Sanayi

Uzun süredir ekonomisini çeşitlendirme ve istikrarsız petrol gelirlerine olan bağımlılığını azaltma çabaları gereği sanayi altyapısını güçlendirme yolunda olan Suudi Arabistan, bu yolla yeni istihdam olanakları yaratmayı da planlamaktadır. Geçmişte izlenen devletçilik ve korumacılık politikalarının bir sonucu olarak devlet egemenliğindeki ağır sanayi oldukça gelişmiş, ayrıca pek çok küçük ölçekli özel işletme kurulmuştur.

Ülkede özel ve yabancı yatırımlar teşvik edilmekte, Suudi Arabistan'ın rekabet gücünün olduğu ve ucuz girdi sağlanabilen alanlarda (petrokimyasallar, kimyasallar ve plastik gibi) yapılacak yatırımlara ise öncelik verilmektedir. Otomotiv, dayanıklı ev eşyaları ve paketleme malzemeleri gibi alanlarda yatırımların oluşturulması planlanmaktadır.

Ağır sanayide lider konumunda olup, devlete ait olan Sabic şirketi, dünyanın en büyük on petrokimya şirketinden biridir. Ayrıca, Sabic'in bağlı şirketi Hadeed ise Orta Doğu'nun en büyük çelik üreticisidir. 2007 yılında Sabic, 24 milyon ton temel kimyasallar, 8 milyon ton polimer, 10.1 milyon ton ara mamül, 7.5 milyon ton gübre, 4.8 milyon ton metal üretimi gerçekleştirmiştir. Sabic'in Jubail ve Yanbu sanayi şehirlerindeki 18 adet yerel şirkette, hissesi bulunmaktadır. Bahreyn'deki iki alüminyum şirketinde ve bir petrokimya fabrikasında da pay sahibidir.

Madencilik

Petrol

Ülkenin kesinleşmiş petrol rezervleri toplamı 264 Milyar varilden fazla olup, bu rakam dünya rezervleri toplamının % 21'ini oluşturmaktadır. Başka hiçbir ülkenin sahip olmadığı bu rezervlerin yaklaşık 85 yıllık bir tüketim için yeterli olacağı ve yeni petrol alanlarının keşfiyle daha da artacağı tahmin edilmektedir.

Söz konusu rezervlerin çoğu; Ghawar (70 milyar varil üretim düzeyi ile dünyanın en büyük petrol sahası), Safaniyah (dünyadaki en büyük açık deniz petrol sahası olduğu tahmin edilen), Abqaiq ve Berri'de bulunmaktadır.

Suudi Arabistan'da çıkarılan petrolün bir diğer özelliği de, üretim maliyetinin varil başına 1,5 Dolar'ın altında olmasıdır (dünya ortalaması 5 Dolar/varil). Ulusal petrol şirketi olan Saudi Aramco, dünyanın en büyük kanıtlanmış petrol rezervlerini yöneten şirket konumundadır.

Suudi Arabistan, Rusya ile birlikte dünyanın en büyük iki petrol üreticisinden biridir. Rusya tarafından gerçekleştirilen üretim bazı zamanlarda daha yüksek olsa da, Suudi Arabistan'ın rezervleri çok daha fazladır. Üretilen petrolün büyük kısmı (yoğunlukla ham petrol biçiminde) ihraç edildiğinden dolayı Suudi Arabistan, dünyanın en büyük petrol tedarikçisi konumundadır.

Ham petrol üretimine ilişkin kesin veriler, hükümetin izlediği politikalara ve OPEC'e bağlıdır. Suudi Arabistan 1973-1974 yılları arasında uygulanan ve petrol fiyatlarının aşırı biçimde yükselmesine neden olan petrol ambargosunun başlamasında önemli bir rol üstlenmiştir. Günümüzde de OPEC'in önde gelen lideri olan Suudi Arabistan, OPEC'in toplam üretiminin yaklaşık üçte birini karşılamaktadır. OPEC üyeleri gerçekleştirecekleri yıllık toplam üretim miktarına karar verirken, ekonomik çıkarlarını ve piyasa koşullarını göz önünde bulundurmaktadır. Yüksek fiyatlar Suudi ekonomisi için kısa dönemde faydalı olsa da; iç piyasadaki büyümenin ve talebin engellenmemesi, Orta Doğu'daki diğer üreticiler ile karşılaştırıldığında Suudi Arabistan'ın payının korunması ve alternatif enerji kaynaklarına yapılacak yatırımların önüne geçilmesi açısından fiyatlar makul bir seviyede tutulmaktadır.

Doğal Gaz

Hawiyah ve Ras Tanura'da doğal gaz işleme tesisleri bulunmaktadır. OPEC'in verilerine göre Suudi Arabistan'ın kesin doğal gaz rezervleri yaklaşık 7,15 trilyon m³'tür. Komşuları İran ve Katar'ın rezervlerinden daha düşük olmasına rağmen bu üretim düzeyi, dünya toplam üretiminin yaklaşık % 5'ine karşılık gelmektedir. Likit doğal gaz üretimi ise günlük 1 milyon varilin üzerindedir. İç piyasadaki doğal gaz talebinin 2030 yılında iki katına ulaşacağı tahmin edilmektedir.

Diğer Madenler

Suudi Arabistan, altın, gümüş, bakır, çinko, boksit, magnezit ve fosfat gibi madenlere sahip bir ülkedir. Maden yataklarının uzaklığına ve yaşanan susuzluğa rağmen son yıllarda bu kaynakların çıkarılması için yapılan çalışmaların arttığı görülmektedir. Madencilik projelerinin % 100 yabancılar tarafından sahiplenmesine izin veren yeni madencilik yasası, 2004 yılının sonlarında yürürlüğe girmiştir.

Devlete ait olan ve özel sektör işletmeleri ile birlikte madencilik projelerinin geliştirilmesi amacı ile 1997 yılında kurulan Saudi Arabian Mining Company (Maaden); ülkenin merkezindeki platolarda çıkarılan birçok madeni işlemektedir. Kuruluşun en büyük projesi Al Jalamid'deki fosfat ve Al Zubeira'da boksit madenlerinin kurulmasıdır. Al Jalamid'deki fosfat madenlerinin ve Al Zubeira'daki boksit rezervlerinin Körfez kıyısındaki Ras al-Zour'da kurulan yeni bir terminale kuzey-güney hattında işleyen bir demir yolu ile ulaştırılması planlanmaktadır.

[Orta Anadolu İhracatçı Birlikleri Genel Sekreter 'i Özkan AYDIN tarafından hazırlanan "Suudi Arabistan Alüminyum Raporu" na ulaşabilirsiniz.](#)

Müteahhitlik Hizmetleri

Ekonomik büyümenin katalizatörü olan inşaat sektörü, ülkenin modern bir altyapıya kavuşmasını sağlamaktadır. Sektörün performansı petrol gelirleri ve devletin harcamaları ile doğru orantılıdır. Sektör 2003-2007 yılları arasında yıllık ortalama %6.2 oranında büyümüş ve 2007 yılında nominal GSYİH'nın yaklaşık %7'sini oluşturmuştur. Suudi Arabistan inşaat sektörü toplam işgücünün ise yüzde 14,7'sini istihdam etmektedir. İnşaat firmalarının büyük bir kısmı özel sermayeli olsa da önde gelen müşterinin devlet olması nedeniyle bu sektör devlet müdahalesine açıktır. Sektör içinde genel olarak kamu kesimi toplam talebin %30'unu teşkil etmektedir.

Son yıllarda artan kamu ve özel sektör yatırımları ile birlikte okul, hastane, karayolu, demiryolu, elektrik ve su santrali, petrol sahası ve sanayi tesisi inşaatları da artmıştır. Bunun yanı sıra Jubail ve Yanbu'da sanayi şehirleri, Cidde'de yeni bir finans bölgesi ile Rabigh, Medine, Hail, Jizan ve Ras al-Zour'da kurulacak yeni "ekonomi şehirleri"nin inşası amacıyla sektöre talep artmıştır. Devlet konut teşviklerini sürdürmekte olup, özel sektör aracılığıyla çok sayıda konut projesi yürütmektedir.

İnşaat sektöründe özel firmaların hakimiyeti söz konusudur. Suudi Arabistan'da uzun yıllar inşaat sektörünün gelişmesine yönelik politikalar uygulanmıştır. Bu amaçla, yabancı firmaların üstlendikleri her projenin %30'u yerli taseronlar aracılığıyla yürütülmüş, büyük projeler ise daha küçük parçalar halinde tamamlanmıştır.

2008 yılında sektörde yaşanan inşaat patlaması nedeniyle kapasite artırımına gidildiği halde, Krallık'ta faaliyet gösteren sekiz çimento fabrikasının stokları tükenmiştir. 2008 yılında devlet Bahreyn'e yapılan çimento ihracatına yerel çimento açığını kapatmak amacıyla kısıtlama getirmiştir.

Suudi Arabistan'la ekonomik ilişkilerimiz petrol fiyatlarının artmaya başladığı 1973 yılından itibaren müteahhitlik hizmetleri ve işçi gönderilmesi şeklinde başlamış ve bu ilişkiler 1985 yılında zirveye

ulaşmıştır. Suudi Arabistan'a ihracatımızın arttığı yıllarda müteahhütlik faaliyetlerimizde de paralel bir artış görülmüş ve Suudi Arabistan'daki işçilerimizin sayısı 1985 yılında 250.000 seviyelerine yükselmiştir. Petrol gelirlerindeki artışa paralel olarak Suudi Arabistan'ın yatırım imkanlarındaki artış Türk müteahhütlik firmalarının ilgisini de beraberinde getirmiştir.

Suudi Arabistan'da 1980–2008 döneminde 26 Türk firması tarafından yaklaşık 6 milyar dolar tutarında 118 proje üstlenilmiştir. Son dönemde istikrarlı bir şekilde büyüme kaydeden sektörün ulaştığı 6 milyar dolarlık proje hacminin hemen hemen yarısı son üç yılda gerçekleştirilmiştir. Söz konusu projelerin değer bazında önemli bir bölümünü altyapı, konut ve baraj projeleri oluşturmaktadır.

Suudi Arabistan'da iş yapan Türk firmalarının karşılaştığı en büyük sorun vize alınması konusundadır. Çalışma vizesi alınabilmesi için diğer bölge ülkelerine kıyasla çok fazla şart talep edilmektedir. Bu şartlardan dolayı, bazı kalifiye elemanlar gönderilememekte, önemli miktarda masraf ve zaman kaybı oluşmaktadır.

Turizm

Suudi Arabistan'da turizm; hac, iş ve Körfez ülkeleri aralarında gerçekleştirilen eğlence turizmi olarak üç şekilde ele alınmaktadır. Her yıl yaklaşık 2,5 milyon Müslüman hac ziyaretini gerçekleştirmektedir. Hac ve Ramazan dönemleri dışında ve hava sıcaklığının en yüksek olduğu Haziran-Eylül ayları dışında ise; özellikle Mekke, Medine ve Cidde'de faaliyet gösteren iş adamlarının ve Körfez ülkeleri vatandaşlarının ziyaretlerinde artış gözlenmektedir.

Kızıl Deniz kıyılarına ve tarihi ve doğal güzelliklere sahip olan şehirlere yapılan ziyaretlerin artırılması, bu yolla ülke turizminin çeşitlendirilmesi, iç turizmin geliştirilmesi, sektörün GSYİH'ye katkısının artırılması ve Suudi vatandaşları için yeni iş imkanlarının doğması amacıyla 2000 yılında kurulan Turizm Yüksek Komisyonu, çeşitli çalışmalar yürütmektedir.

11 Eylül sonrasında Avrupa ve Amerika yerine Körfez ülkelerinde tatil yapma eğiliminde olan Suudi turistlerin ise, bu amaçla yaklaşık 4 milyar \$ harcadıkları tahmin edilmektedir.

Ulaştırma ve Telekomünikasyon Altyapısı

Devlet 2008 yılı bütçesinde, altyapının (su, ziraat vb) geliştirilmesi için 28.5 milyar SAR kaynak ayırmıştır. Ulaşım ve iletişim altyapısının geliştirilmesi için ayrılan kaynak 16.4 Milyar SAR olup, 2007 yılına göre 2.8 milyar SAR'lık bir artış görülmektedir.

Karayolu

Kalkınma planlarında her zaman öncelikli konulardan olan karayolu projelerinin başında; Cidde, Mekke ve Medine'yi batıda Riyad ve Eastern'deki Körfez petrol sahalarına bağlayan otoyol ile Dammam'dan Ürdün sınırına uzanan Tapline Karayolu gelmektedir. Kızıldeniz yolu Taif, Abha ve Jizan'ı birbirine bağlamakta olup, Suudi Arabistan ve Bahreyn arasındaki oto yol, Kasım 1986'da trafiğe açılmıştır.

Demiryolu

Suudi Arabistan'ın ana demiryolu ulaşımı ağı (Arap Yarımadası'ndaki tek demir yolu sistemi), Dammam ve Riyad arasında işleyen toplam 1000 km uzunluğundaki iki hattan oluşmaktadır. Bunlardan daha uzun ve eski olanı Hufuf'tan geçmekte ve yük taşımacılığında kullanılmakta iken, daha kısa ve modern olanı ise yolcu taşımacılığında kullanılmaktadır. Devlete ait demir yolu işletmelerinin özel sektör tarafından yönetilmesini sağlamak amacıyla kurulmuş olan Suudi Demiryolu Kurumu, toplam 2800 km uzunluğunda üç yeni hattın yapımına öncelik vermektedir. Landbridge projesi ile Cidde ve Dammam arasında gerçekleştirilen yük taşımacılığının 4-5 gün yerine 18 saate inmesi, yolcu taşımacılığının ise yarı yarıya kısalması beklenmektedir.

Riyad'da metro yapımı çalışmalarına başlanacağı açıklanmış olup, 36 istasyondan oluşması planlanan metronun ilk etapta 25 km'lik kuzey-güney hattının, ikinci etapta ise 14 km'lik doğu-batı hattının inşa edileceği belirtilmiştir. Saudi Railway Organization (SRO) tarafından yapılan açıklamada İspanyol CAF firmasından 8 adet tren satın alınacağı ifade edilmiştir.

Limanlar

Krallık'ta Yanbu, Cidde, Dammam, Jubail, Jizan ve Duba olmak üzere altı adet büyük liman, iki adet özelleştirilmiş sanayi limanı (Jubail ve Yanbu) ve 14 adet küçük liman mevcuttur. Kapasitesi genişletilen Jubail Limanı'nın öneminin artması beklenmektedir. Dammam'daki Kral Abdül-Aziz Limanı, petrokimya sanayi ürünlerinin ihracatında kullanılan ana ihrac terminalidir. Eastern'de yürütülen projelerde kullanılan inşaat malzemeleri için de ana taşıma noktası Dammam Limanı'dır. Kral Abdül-Aziz Ekonomi Şehri projesinin bir parçası olarak ilerleyen yıllarda yapımı planlanan yeni bir limanın ise hac terminali olarak da kullanılması düşünülmektedir. 1997 yılından beri limanların işletmesi ve liman ekipmanlarının bakım ve onarımı özel sektör tarafından gerçekleştirilmektedir.

Havayolu

Cidde'de, Dammam'da ve Riyad'da üç adet uluslararası havalimanı bulunmaktadır. Mekke ve Medine'deki yerel havaalanları hac sezonunda uluslararası uçuşlara da açılmaktadır. Aynı amaçla Cidde'deki Kral Abdül-Aziz Uluslararası Havaalanı da genişletilmiştir. Medine, Abha, Jizan, Taif, Tabuk ve Qassim'deki yerel havalimanlarının yanı sıra ülkede 13 adet küçük havaalanı da bulunmaktadır. Suudi Arabistan Havayolu Şirketi'nin (Saudia) işletilmesi devletin kontrolünde olup, yeniden yapılanma ve özelleştirilme çalışmaları sürmektedir. 2007 yılında piyasaya giren Sama ve Nas Havayolları ile

Birlikte, hava yolu sektörü de rekabete uğruştur.

İletişim

Devletin sahip olduğu Saudi Telecom Company (STC)'nin tekel pozisyonunun ortadan kalktığı 2004 yılından beri telekomünikasyon ve teknoloji sektörlerinde önemli gelişmeler görülmüştür.

Devlete ait olan Saudi Telecom Company (STC), Etihad Etisalat (Mobily) ve 2007 yılında lisans verilen Mobile Telecommunications Company of Kuwait (MTC, yeni adı ile Zain) bu alanda faaliyet gösteren en büyük şirketlerdir. Rekabete izin verildikten sonra mobil telefonların piyasaya nüfuzu artmıştır. 2008 yılı itibarıyla 29 milyondan fazla mobil telefon hattı bulunmakta olup, bu rakam toplam nüfusun %116'sını geçmektedir.

İnternet

İnternet kullanımına izin vermekte görece olarak gecikmiş olan Suudi Arabistan'da yerel internet hizmet sağlayıcıları 1999 yılında faaliyete geçmiştir. İslami geleneklere ve ulusal düzenlemelere karşı çıkan internet sitelerinin yanı sıra; politik ve dini içeriği olan web siteleri, İsrail web siteleri, şiddet içeren siteler ve pornografik siteler sansüre ya da engellemelere tabi tutulmaktadır.

Medya

Suudi Arabistan medyası devlet tarafından sıkı bir kontrole tabidir. Suudi basınına uygulanan kontrollere ek olarak, Arap medyası üzerinde de bu kontroller sürdürülmektedir. Uydu kanallarında da bu uygulamalar geçerlidir. Krallık üyeleri ve onlara yakın kişiler çok sayıda önemli gazeteye ve televizyon istasyonuna (Al Hayat ve Asharq al-Awsat gibi) sahiptir.

Enerji

Suudi Arabistan kişi başı elektrik tüketiminin en fazla olduğu ülkelerden biridir. Elektrik faturaları devlet tarafından sübvansé edilmektedir. Hızlı nüfus artışı ve artan enerji talebiyle birlikte, özellikle Haziran-Eylül ayları arasında elektrik kesintileri sıklıkla görülmektedir. Devletin petrol tekelini olan Saudi Aramco şirketi, elektrik şebekelerine duyulan bağımlılığı azaltmak amacıyla 5 adet elektrik santralinde kendi elektrikliğini üretmektedir. Artan talebin karşılanması için 2023 yılına kadar enerji kapasitesinin neredeyse iki katına (60 000 megavat) çıkarılması gerekmektedir. Sektöre ait düzenlemeler ise Elektrik ve Enerji Düzenleme Otoritesi (ECRA) tarafından yapılmaktadır. Evlerde ve işyerlerinde hem 110 hem de 220 Voltluk elektrik şebekesi mevcuttur.

Bankacılık

2008 yılında finans, sigorta, gayri menkul sektörleri nominal GSYİH'nin %12'sini oluşturmuştur. Dünya Ticaret Örgütüne katılmasının ardından finans sektöründe liberalleşmeye gidilmiştir. Suudi Arabistan'da dördü tamamıyla devlete ait olan toplam 11 adet ticari banka mevcuttur. Devlete ait Ulusal Ticari Banka (NCB), Riyad Bank, Al-Rajhi Bankacılık ve Yatırım Firması ve yeni kurulan Al-Bilad Bank, İslami ilkeler ile çalışmaktadır. Geriye kalan 7 ticari banka ise yabancı ortaklığa sahiptir. Suudi Arabistan Merkez Bankası SAMA bazı yabancı finans kurumlarına ülkede şube açabilmeleri için lisans vermiştir. Ancak, bu bankaların sadece yatırım bankası hizmetleri sağlamalarına izin verilmektedir. Bu bankalar arasında National Bank of Bahrain, Gulf International Bank, Emirates Bank, J.P Morgan Chase N.A, BNP Paribas, National Bank of Pakistan ve State Bank of India yer almaktadır.

Doğrudan Yabancı Yatırımlar

Doğrudan Yabancı Yatırımların Görünümü

Petrol ihracatından elde edilen yüksek gelir ve yabancı sermayeye ihtiyaç duyulmaması gibi nedenlerle doğrudan yabancı sermaye girişi, Suudi Arabistan'ın ödemeler dengesinde önemli bir rol oynamamaktadır. Suudi Arabistan'ın 2005 yılında DTÖ'ye üyeliği ile yabancı yatırımlar üzerindeki kısıtlamalar ve vergi dezavantajları kaldırılmıştır. Ancak, bu düzenlemelerin henüz yeni olması, seyahat vizesi elde etmedeki sıkıntılar, kamu ihalelerindeki fark gözetici kurallar hali hazırda sıkıntı yaratan faktörlerdir.

Yatırımlarda Öncelikli Alanlar

Petrol ihracat gelirleri ve yabancı sermayeye ihtiyaç duyulmaması gibi nedenlerle doğrudan yabancı sermaye girişi, Suudi Arabistan'ın ödemeler dengesinde önemli bir rol oynamamaktadır. Günümüzde özellikle rafineri, petrokimyasallar ve metal işleme gibi alanlarda şirket birleşmeleri yaşanmakta, bu yolla petrol dışı sektörlerin gelişimini sağlamak amacıyla yabancı firmaların deneyimlerinden ve bilgilerinden faydalanılmaktadır. Suudi Arabistan'ın 2005 yılında DTÖ'ye üyeliği ile yabancı yatırımlar üzerindeki kısıtlamalar ve vergi dezavantajları kaldırılmıştır. Ancak, bu düzenlemelerin henüz yeni olması, seyahat vizesi elde etmedeki sıkıntılar, kamu ihalelerindeki fark gözetici kurallar halihazırda sıkıntı yaratan faktörlerdir.

Yatırımlara Sağlanan Teşvikler

Şirket kurma prosedürleri ve yabancı firmalara sağlanan kolaylıklar ile ilgili kurum Suudi Arabistan Genel Yatırım İdaresi (Saudi Arabian General Investment Authority-SAGIA) olup, bu kurum tarafından yatırımları teşvik etmek amacıyla One-Stop-Shops (OSS) denilen bir sistem kurulmuştur. Bu sistemde, "One-Stop-Shop"lar ülkede yatırım yapmak isteyenlerin tek başvuru mercii olarak tasarlanmış olup yatırımcılara şirket kurma, lisanslama ve istatistikler, gibi her türlü bilgiyi sağlamayı amaçlamaktadır.

SAGIA Head Office – Riyadh

Posta Adresi:
P.O. Box 5927
Riyadh 11432
Kingdom of Saudi Arabia

Adres:
Imam Saud Bin Abdulaziz Road (University Road)
Tel: +9661 2035555
Faks: +9661 2632894
Web: www.sagia.gov.sa
E.mail: info@sagia.gov.sa

One Stop Shop (OSS) Jeddah
Posta Adresi:
P.O Box: 1001
Jeddah 21431

Adres:
Ha'il Street behind the Chamber of Commerce
Tel: +9662 657 1580
Faks: +9662 657 2097

One Stop Shop (OSS) Damam
Posta Adresi:
P. O. Box 1234 Dammam 31431
Kingdom of Saudi Arabia

Adres:
Dammam, Khobar Street,
Eastern region Cement Towers, ground floor.
Tel: +9663 881 2088 Faks: +9663 881 1990

One Stop Shop (OSS) Medina
Posta Adresi:
The Chamber of Commerce and Industry Building,
P.O Box 443, Medina,
Kingdom of Saudi Arabia

Adres:
King Abdel-Aziz Street
In front of the General Department of Police
Tel : +9664 838 8909
Faks: +966 4 838 9032

Dış Ticaret

Genel Durum

Dünyanın en büyük petrol ihracatçısı konumunda olan Suudi Arabistan, istatistik bilgilerinin tutulduğu 1967 yılından bu yana dış ticaret fazlası veren ender ülkelerden birisidir. İhracatında en fazla rol oynayan ürün petrol olup, ülke OPEC içerisinde de fiyat belirleyici konumundadır. Suudi Arabistan'ın petrol ihracatı; ekipman, malzeme ve tüketim malı ithalatını karşılamaya her zaman yetmiştir. Ülkenin ticaret fazlası petrol üretimi ve petrol fiyatları ile paralel bir değişim göstermektedir. 2000 yılından bu yana petrol piyasasındaki canlılık ticaret fazlasının çok hızlı bir şekilde artmasına neden olmuştur. Economist Intelligence Unit verilerine göre 2009 yılında ticaret fazlasının 94 milyar \$ civarında gerçekleşmesi beklenmektedir. Petrol ihracatı toplam ihracatının %90'ına tekabül etmektedir. Kimyasal ürünler ve plastik ürünler diğer önemli ihracat kalemleridir.

Ülkenin Dış Ticareti

Suudi Arabistan petrol ihracatında lider ülke konumundadır. İhracat en fazla Asya ülkelerine (ham petrol ihracatının %56'sı), Kuzey Amerika'ya (%21) ve Batı Avrupa'ya (%15) yapılmaktadır. Ham petrol ihracatının düzeyi OPEC tarafından izlenen dünya petrol pazarı politikalarına bağlı olarak değişim göstermektedir. Suudi Arabistan'ın coğrafi konumu re-eksport ticarete olanak sağlamaktadır. Re-eksporttan elde edilen gelir yaklaşık 5 milyar \$ civarındadır.

Dış Ticaret Göstergeleri (Milyon Dolar)

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
--	------	------	------	------	------	------	------

İhracat	72,4	93,2	125,9	180,7	173,6	234,9	310
İthalat	32,3	36,9	44,7	59,5	54,6	90,2	120
Dış Ticaret Hacmi	104,7	130,1	170,6	240,2	228,2	325,1	430
Dış Ticaret Dengesi	40,1	56,3	81,2	121,2	119,0	144,7	190

Kaynak: ITC calculations based on COMTRADE statistics

Krallığın ithalatı da yatırımdaki artışa paralel olarak artmaktadır. İthalattaki en önemli ürünler makine ve ulaşım araçlarıdır.

Suudi Arabistan'da gümrük vergileri genel olarak düşük olup, Körfez İşbirliği Konseyi'nin pek çok ürün için tarife oranı % 5 olarak belirlenmiştir.

İhracatında Başlıca Ürünler

Madde bazında incelendiğinde ülkenin en önemli ihraç ürünleri ham petrol ve petrol yağlarıdır.

İhraç Ettiği Başlıca Ürünler (Milyon Dolar)

HS NO	Ürün Adı	İhracat Değeri 2006	İhracat Değeri 2007	İhracat Değeri 2008
	Tüm Ürünler Toplam Değeri	211.305,8	234.950,8	279.337,6
2709	Ham petrol	162.218,8	180.030,4	222.813,2
2710	Petrol yağları	17.971,9	17.611,6	15.919,3
2711	Petrol gazları	7.877,8	8.839	7.391,9
2905	Asırlık alkoller vb. halojenlenmiş, sulfolanmış, nitrolanmış/nitrozolanmış türevleri	2.125,3	2.402,4	5.198,7
3901	Etilen polimerleri (ilk şekillerinde)	3.471,7	4.149,3	4.391,1
8802	Diğer hava taşıtları	16,8	13,6	1.948,4
3102	Azotlu mineral/kimyasal gübreler	663,5	1.120,1	1.546,7
2902	Sıklık hidrokarbonlar	999,4	1.324,8	1.481,1
2909	Eterler, eter alkoller, eter fenoller, fenoller, peroksitler vb. türevleri	876,5	794	1.455
3902	Propilen ve diğer olefinlerin polimerleri (ilk şekillerinde)	762	804,6	1.393,8
2503	Her nevi kükürt (sublime, presipite ve koloidal kükürt hariç)	5,8	14,4	1.262,5
8803	Balon, hava gemisi, planör vb. diğer hava taşıtlarının aksam ve parçaları	606,8	630,7	1.073,4
8544	İzole edilmiş tel, kablo	525	829,1	1.026,5
2901	Asırlık hidrokarbonlar	344,8	463,6	814,6
1701	Kamış, pancar şekeri ve kimyaca saf sakkoroz (katı halde)	0,1	0,3	478,7
7113	Kıymetli metaller ve kaplamalarından mücevherci eşyası	147,1	231,2	468,6
2814	Saf amonyak/amonyagin sulu çözeltileri	0	0	397
7208	Demir/çelik sıcak hadde yassı mamulleri-genişlik 600mm.den fazla	33,6	104	280,2
7308	Demir/çelikten inşaat ve aksamı	314,3	390,7	277,2
7404	Bakır hurda ve dokuntuler	83	60,2	251,7
2707	Yüksek sıcaklıkta taş kömürü katranının damıtılmasından elde edilen yağlar ve diğer ürünler	114,9	204,4	244,3
7108	Altın (ham, yarı işlenmiş, pudra halinde)	499,3	118,9	218
3402	Yıkama, temizleme müstahzarları-sabunlar hariç	161,3	165,8	202,3
7602	Alüminyum döküntü ve hurdaları	114,4	99	199,3
3907	Poliasetaller, diğer polieterler, epoksit-alkid reçineler vb (ilk şekilde)	104,1	170	180,1
0402	Süt, krema (konsantre edilmiş, tatlandırıcı madde içerenler)	106,8	139	173,6
7204	Demir/çelik döküntü ve hurdaları, bunların külçeleri	35,2	162,3	169,2

8415	Klima cihazları-vantilatorlu, ısı, nem değiştirme tertibatlı	181,6	277,1	168,6
3920	Plastikten diğer levha, yaprak, pelikul ve lamlar	107,7	109,4	163,5
4818	Tuvalet kağıtları, kağıt havlu, mendil, kumaş, masa örtüsü vb	213,9	240,1	149,6
2903	Hidrokarbonların halojelenmiş tırevleri	135,6	165	149,2
3206	Diğer boyayıcı maddeler	155,5	172,2	145,2
1905	Ekmek, pasta, kek, bisküvi vs.	78,3	106,9	143,7
3923	Eşya taşıma ambalajı için plastik mamulleri, tıpa, kapak, kapsul	225,9	159,8	136,4
2202	Sular (tatlandırıcı, lezzetlendirilmiş)	80,3	158,9	130

Kaynak: <http://www.trademap.org>

İthalatında Başlıca Ürünler

İthal Ettiği Başlıca Ürünler (Milyon Dolar)

HS NO	Ürün Adı	İthalat Değeri 2006	İthalat Değeri 2007	İthalat Değeri 2008
	Tüm Ürünler Toplam Değeri	69.800,2	90.214	89.907,1
8703	Otomobil	7.466,3	7.761,9	8.386,7
2710	Petrol yağları	113,8	130,9	2.772,7
8517	Telli telefon için elektrikli cihazlar	573,5	2.674,5	1.985,6
1003	Arpa	1.214,3	2.142,4	1.926,5
3004	Tedavide/korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	808,1	856,4	1.838,6
8411	Turbojetler, turbo-propeller, diğer gaz türbinleri	442,9	977,5	1.766,7
8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	1.307,5	1.776,4	1.745,5
7207	Demir/alaşımsız çelikten yarı mamüller	557,3	586,3	1.440
8481	Musluku, borucu eřyası-basınç dūřürücü, termostatik valf dahil	626	1.451	1.379
7304	Demir/elikten (dökme hariç) dikişsiz tüp, boru, içi boş profil	1.451,8	1.505,3	1.282,6
7208	Demir/elik sıcak hadde yassı mamulleri-genişlik 600mm.den fazla	916,8	1.266,4	1.157,6
1006	Pirinç	530,1	626,1	1.151
8431	Ağır iş makine ve cihazlarının aksamı, parçaları	826,4	933,4	1.111,9
2601	Demir cevherleri ve konsantreleri	527	581,3	967,3
8429	Dozerler, greyder, skreyper, ekskavatör, küreyici, yükleyici vb.	502,1	829,3	945,2
0207	Kümes hayvanlarının etleri ve yenilen sakatları	564,3	727	922,3
8414	Hava-vakum pompası, hava/gaz kompresoru, vantilator, aspirator	554,6	1.037	898,4
8701	Traktörler	67,7	178,4	869,8
8413	Sıvılar için pompalar, sıvı elevatörleri	490,7	972,8	868,4
8708	Kara taşıtları için aksam, parçaları	1.018,2	1.161,8	836,7
8802	Diğer hava taşıtları,	28,4	62,9	833,9
4011	Kauçuktan yeni diş lastikler	664,7	760,1	814,6
8471	Otomatik bilgi işlem makineleri, üniteleri	717,8	1.094,2	811,1
8544	İzole edilmiş tel, kablo	331,8	852,2	697,8
0402	Süt, krema (konsantre edilmiş, tatlandırıcı madde içerenler)	502,1	677,2	674,7
9403	Diğer mobilyalar vb. aksam, parçaları	412,6	477,1	649,7
7305	Demir/elikten diğer tüp ve borular-kaynaklı	381,2	598,2	649,6

8479	Kendine ozgu fonksiyonlu makine ve cihazlar	208,4	274,9	641,9
8415	Klima cihazları-vantilatorlü, ısı, nem değiştirme tertibatlı	423,4	464,4	593
8504	Elektrik transformatörleri, statik konvertisörler, endüktörler	280,3	692,1	584,9
8419	Isı değişikliği yontemi ile maddeleri işlemek için cihazlar	575,4	1.275,6	562,9
8421	Santrifujle çalışan kurutma, filtre, arıtma cihazları	268,9	492,9	543,6
8705	Özel amaçlı motorlu taşıtlar	154,8	543,7	543,5
8803	Balon, hava gemisi, planör vb. Diğer hava taşıtlarının aksam ve parçaları	1.452	1.549,7	536,8
9018	Tıp, cerrahi, dişçilik, veterinerlik alet ve cihazları	336,2	379,6	519,9
7308	Demir/çelikten inşaat ve aksamı	577,2	845,8	490,1
7606	Alüminyum saç, levha ve şeritler, kalınlık>0, 2mm	394	454,5	463,7
3002	İnsan ve hayvan kanı, serum, aşı, toksin vb. ürünler	92	107,4	429,3
7307	Demir/çelikten boru bağlantı parçaları (rakor, dirsek, manson)	394,7	666,7	416,5
1701	Kamış, pancar şekeri ve kimyaca saf sakkoroz (katı halde)	415,4	393,5	405,9

Kaynak: <http://www.trademap.org>

Dış Ticaretin Madde Grupları İtibarıyla Dağılımı

İhracatın Madde Grupları İtibarıyla Dağılımı (2008) (%)

Mineral Ürünler	89,7
Kimyasal Ürünler	3,1
Plastik Ürünler	2,3
Diğer	4,9

Kaynak: EIU, Saudi Arabia Country Forecast, 2009

İthalatın Madde Grupları İtibarıyla Dağılımı (2008) (%)

Makine ve Ulaşım Araçları	44,2
Gıda Ürünleri	14,1
Kimyasal ve Metal Ürünler	7,4
Diğer	34,3

Kaynak: EIU, Saudi Arabia Country Forecast, 2009

Başlıca Ülkeler İtibarı ile Dış Ticareti

Başlıca Ülkeler İtibarı ile İhracat (Milyon Dolar)

İthalatçı Ülkeler	İhracat Değeri 2005	İhracat Değeri 2006	İhracat Değeri 2007
Tüm Dünya	180.737,2	211.305,8	234.950,8
Japonya	28.180,5	34.811,5	62.970,9
Tayvan	6.503,6	7.755,5	55.398,5
ABD	27.958,5	31.842,2	41.033
BAE	4.811,7	6.805,9	8.404,7
Hollanda	6.488,1	6.497	3.855,1
Hindistan	10.739,7	12.956,1	3.387,4

İtalya	5.377	5.169,3	5.376,6
Fransa	4.297,7	4.117,7	2.922,1
Singapur	9.472,2	9.988,1	2.889
İspanya	2.971,9	3.582,7	2.826
Mısır	2.046,2	2.755,7	2.818,7
Çin	10.814,9	13.232,7	2.667,3
Güney Kore	15.312,1	19.377,8	1.624,2
Kuveyt	1.182	1.300,1	1.523,9
Katar	709,8	1.070,7	1.478,1
Bahreyn	4.974,4	6.065,9	1.205,7
Ürdün	2.732,6	3.243,7	1.181,4
İngiltere	1.829,6	1.026,1	1.114
Pakistan	2.518,2	3.034,2	1.009,3

Kaynak: <http://www.trademap.org>

Başlıca Ülkeler İtibarı ile İthalat (Milyon Dolar)

İhracatçı Ülkeler	İthalat Değeri 2005	İthalat Değeri 2006	İthalat Değeri 2007
Tüm Dünya	59.510,3	69.800,2	90.214
ABD	8.803,2	10.114,8	12.253,1
Çin	4.409,2	0	8.716
Almanya	4.867,2	5.667,1	8.010,9
Japonya	5.362,5	5.646,4	7.888,5
İtalya	2.260	2.817,9	4.106
Güney Kore	2.171,8	2.645,7	4.045,7
İngiltere	2.787	2.755,2	3.514,1
Hindistan	1.837,3	2.633,8	3.076,3
Fransa	2.051,5	2.692,1	3.068,8
BAE	1.564,4	1.913,9	2.251,2
Avustralya	1.673,3	2.065,2	1.946,8
Brezilya	1.313,5	1.466	1.751,4
Tayland	1.018,6	1.320,7	1.489,4
İsviçre	1.284	1.117,5	1.420,4
Finlandiya	1.032,7	1.174	1.285,5
İsveç	966,5	1.069,3	1.272,4
Türkiye	837,8	850	1.253,8
Hollanda	988,4	1.031,9	1.214,5
İspanya	670	769,1	1.181,9
Mısır	797,7	751,4	1.110,7
Belçika	870,2	901,3	1.096,3
Kanada	517,8	684,4	956,5
Endonezya	541,6	628,5	938,1
Rusya Federasyonu	400	708,4	912
Singapur	292	806,3	902,3
Malezya	545,9	589	860,5
Avusturya	455,5	657,7	843
Bahreyn	572,8	690,3	831,6
Ukrayna	484	789,2	740,4
Tayvan	518,6	531,9	724,9

Ülke	2004	2005	2006
Güney Afrika	430,8	409,6	585,2
Arjantin	275,7	424,9	582
Macaristan	320,1	450,3	511,9

Kaynak: <http://www.trademap.org>

► Dış Ticaret Politikası ve Vergiler

Dış Ticaret Politikası

Suudi Arabistan'ın dış ticaret politikalarını şekillendiren başlıca hususlar; düşük gümrük vergisi oranları, Körfez İşbirliği Konseyi'ne (KİK) üye ülkeler arasında 2003 yılında kurulan gümrük birliği ve 2005 yılında Dünya Ticaret Örgütü'ne (DTÖ) üye olunmasıdır. DTÖ'ye verilen taahhütler gereği malın piyasaya girişi öncesinde onay istenmesi gerekliliği ve yerel acenta kullanımını zorunluluğu kaldırılmış, ticaret rejimi Suudi olmayan işadamları için daha şeffaf hale getirilmiştir.

Tarifeler ve Diğer Vergiler

Sanayinin başka araçlarla desteklenmesi ve kamu harcamalarını karşılamak için kaynak ihtiyacı içinde olunmaması nedeniyle S. Arabistan'da gümrük vergileri düşüktür.

KİK dışındaki ülkelere ithal edilen mallara uygulanan genel ithalat vergisi oranı %5 olup; yerli sanayinin korunması amacıyla bazı ürünler için % 12 olarak uygulanmaktadır. Gıda ürünlerinin çoğunda gümrük vergisi %5 oranındadır. Bazı işlenmiş gıda ürünlerinde ise vergi oranları daha yüksektir. Sigara ve tütün ürünlerinde ise % 100 oranında vergi vardır. Genel bir kural olarak, yerli üretim kendi kendine yetme düzeyini aştığı zaman ithalat vergileri maksimum düzey olan % 40'a kadar arttırılabilmektedir. 31 Mart 2008 tarihinde Suudi Hükümeti, buğday, buğday unu ve hububatlardan alınan gümrük vergisini sıfırlamıştır.

Zirai tohumlar, canlı hayvan, kitap, süreli yayınlar, film, dini yayınlar, kimyasal ürünler, ecza ürünleri, kablosuz cihazlar, radyo kontrollü model uçaklar, atlar, alkol içeren ürünler (parfüm gibi), asfalt ve arkeolojik eserlerin ülkeye ithali için Suudi otoritelerinden onay alınması gerekmektedir.

Silah, alkol, uyuşturucu, domuz, pornografik ürünler, alkol damıtım ürünleri, kullanılmış giysi ve bazı heykellerin ithalatı ise yasaklanmıştır.

Uygulanan gümrük vergileri ve gümrük prosedürleri ile ilgili detaylı bilgi için www.customs.gov.sa adresinin incelenmesi faydalı görülmektedir.

1993 yılında imzalanarak yürürlüğe giren Pan-Arab Serbest Ticaret Bölgesi (PAFTA) ülkeleri arasındaki serbest ticaret anlaşması uyarınca üye ülkeler (S. Arabistan, Bahreyn, Mısır, Irak, Ürdün, Kuveyt, Lübnan, Libya, Fas, Umman, Katar, Sudan, Suriye, Tunus, BAE, Yemen) arasında yapılan ticarete gümrük vergi oranları karşılıklı olarak sıfırlanmıştır.

Ayrıca 2003 yılında yürürlüğe giren Körfez İşbirliği Konseyi (KİK) üye ülkeleri arasında gümrük birliği uyarınca S. Arabistan, Bahreyn, Kuveyt, Umman, Katar, BAE ülkeleri arasında yapılan ticarete karşılıklı olarak gümrük vergisi oranları % 0 olarak uygulanmaktadır.

Hangi malın ithal edileceği ve hangi ülkeden ithal edileceği büyük ölçüde piyasa tarafından belirlenmektedir. Devlet alımlarında siyasi bir değerlendirme söz konusu olsa bile bu değerlendirmeler fazla yön değişikliğine sebep olmamaktadır. Belirlenen standartlara uymayan malların gümrüklerden geri gönderildiği de olmaktadır.

Suudi Arabistan kamu harcamalarına kaynak bulmak için halkından vergi almak zorunda olan bir ülke değildir. Alınan vergiler İslami esasların gereği olarak alınmaktadır. KDV ve diğer bazı tüketim vergileri yoktur.

Tarife Dışı Engeller

Sağlık gerekçesiyle Türkiye'den et ithalatına mücade edilmemesi gibi uygulamalar yaygın olmamakla birlikte, zaman zaman söz konusu olabilmektedir. Bürokratik mekanizmanın zayıflığı ile mevzuatın anlaşılması ve uygulanması açısından yetersizlikler bulunmaktadır. Kalitesi ve standardı fazla şüpheli olmayan markalaşmış ve ithalatçısı genellikle güvenilir büyük firmalar olan gelişmiş ülke mallarının girişinde daha kolaylaştırıcı, az gelişmiş ülke mallarının ithalinde ise şüpheli ve zorlaştırıcı bir tutum görülmektedir.

Alkollü ve uyuşturucu maddeler, silah ve İslam Dini'ne göre yenmesi şüpheli ürünler gibi Suudi Arabistan'a ithalatı yasak mallar dışında, ithalatın kotalarla sınırlanması veya ithalatı tamamen önlemeye yönelik ağır gümrük vergileri söz konusu değildir.

Ticari anlaşmazlıkların çözülebileceği yasal yapı yeterince şeffaf değildir. Anlaşmazlıkların çözümü oldukça fazla zaman alabilmektedir. Verilen kararların uygulanması bile yıllarca sürebilmektedir. İdari mekanizmanın zayıf olması sebebiyle Suudi Arabistan'da bir anlaşmazlık mahkemelere intikal ettiğinde

7. Ürünlerin nakliyatını kontrol etmesi, ve gemilerinde eğitim kurslarına katılması, yemaneler ve yemaneler bulunmaktadır.

Ürün Standartları ile İlgili Uygulamalar

Suudi Arabistan Standardizasyon Kurumu (SASO) standartları oluşturmakla görevli kurumdur. SASO yaklaşık 14.000 adet standart ilan etmiştir. Körfez İşbirliği Konseyi Üyesi Ülkeler, SASO'nun önderliğinde ortak bir gıda standardı oluşturmak için çaba harcamaktadırlar. Suudi Arabistan'daki gıda standartları genel olarak CODEX Alimentarius düzenlemelerine dayanmaktadır. Ticaret ve Sanayi Bakanlığı ise ülkeye girişte paketlenmiş ve işlenmiş gıda ürünlerini teste tabi tutmaktadır.

ICCP (International Conformity Certification Program) olarak adlandırılan sertifika programı 1995 yılında uygulamaya başlamıştır. Bu program dahilinde 66 ürün grubu için mal sevkiyatı öncesinde temin edilmesi gereken ve ürünlerin Suudi kriterlerine uygunluğunu gösteren Uygunluk Belgesi'nin (Conformity Certificate) temini dikkat edilmesi gereken bir husustur. Programın amacı tüketicilerin korunması ve ürünlerin SASO Standartları'na uygunluğunun saptanmasıdır. Bu belge tüm tüketim ürünlerinin ithalinde (gıda ürünleri, medikal ürünler, sanayi projelerinde kullanılacak ürünler hariç) aranmaktadır.

Söz konusu kriterlere uygunluğun değerlendirilmesi ile ilgili olarak, SASO (Suudi Arabia Standard Organisation, Suudi Arabistan Standartlar Kuruluşu) tarafından onaylanmış olan TSE (Türk Standartları Enstitüsü) laboratuvarlarına başvurulmaktadır. Aşağıda ilgili birimlerin iletişim bilgileri sunulmaktadır:

TSE Gözetim ve Muayene Koordinasyon Müdürlükleri İrtibat Bilgileri

Gözetim ve Muayene Koordinasyon Müd./ANKARA
Tel: 0312 416 62 00
Faks: 0312 416 62 59

Avrupa Yakası Gözetim ve Muayene Müd./İSTANBUL
Tel: 0212 424 22 65
Faks: 0212 424 22 60

Anadolu Yakası Gözetim ve Muayene Müd./İSTANBUL
Tel: 0216 573 81 36
0216 576 34 56
Faks: 0216 576 85 77

KOCAELİ Gözetim ve Muayene Müd.
Tel: 0262 653 07 51
Faks: 0262 653 08 35

İZMİR Gözetim ve Muayene Müd.
Tel: 0232 445 23 22
0232 445 12 02
Faks: 0232 445 42 32

MERSİN Gözetim ve Muayene Müd.
Tel: 0324 337 41 73
Faks: 0324 337 41 70

TEKİRDAĞ (ÇORLU) Gözetim ve Muayene Müd.
Tel: 0282 653 94 64
Faks: 0282 653 81 73

Uluslararası standartlara uygunluk yanında Avrupa ve ABD standartlarına uygunluk gerekmektedir. Kamu kurumlarının alımlarında dışlayıcı bazı standartlar belirlendiği söylenmektedir.

Gıda Maddeleri İthalatında Muhteviyat (ingredients) Sertifikası, İnsan Tüketimine uygunluk Sertifikası, fiyatların ihracatçı ülkedeki pazar fiyatlarıyla aynı olduğuna dair belge,

Et İthalatında Helal Et Belgesi, kesilen hayvan hakkında bilgi veren ve kesimden önce sağlıklı olduğunu belirten bir veteriner belgesi, (İslam ülkelerinden talep edilmemektedir.)
Tohum ve Hububat İthalinde Teftiş Belgesi, Fotosaniteri Belgesi, Tohum Analiz Sertifikası, Ağırlık Sertifikası,

Yem Katkı Maddeleri İthalinde Serbest Satış Sertifikası, Ürün Tescil Sertifikası, Ürün Güvenlik Verileri Belgesi,

Canlı Hayvan İthalinde, Ağırlık Sertifikası, Sağlık Sertifikası, Yol Sertifikası, Üretim Raporu ve Teftiş ve Kabul Deklerasyonu,

Meyve ve Sebze İthalinde, Mantar ve Böceksizlik Sertifikası,

Elektrikli Aletler İthalinde, SASO (Suudi Arabia Standard Organisation) Uygunluk Belgesi,

Motorlu Vasıtalar İthalinde, SASO Motorlu Taşıtlar Uygunluk Belgesi,

İlaç İthalinde, Serbest Satış Belgesi, İhracatçı Ülkede Aynı İsim ve Formülle Satış Yapıldığına dair belge, talep edilmektedir

Türkiye ile Ticaret

Genel Durum

1980 yılında petrol fiyatlarının çok yüksek bir seviyeye ulaşmasına kadar Türkiye'nin Suudi Arabistan'a ihracatı yok denecek kadar azdır. İhracatımızın oldukça küçük olduğu bu dönemde bile Suudi Arabistan'dan ithalatımız küçümsenmeyecek seviyede gerçekleşmiştir. İhracatımızdaki payı dikkate alındığında, Suudi Arabistan'a ihracatımızın zirveye çıktığı yıl 1985'tir ve bu dönemde ilk defa ticaret dengesi Türkiye lehine neticelenmiştir. Petrol fiyatlarının tekrar tırmanışa geçtiği son birkaç yıldır ihracatımızda yeniden bir canlanma görülmektedir.

Suudi Arabistan ile Türkiye arasındaki ticaret verileri incelendiğinde, dış ticaret hacminde yıllar itibarıyla oldukça hızlı bir gelişme olduğu söylenebilmektedir. Türkiye 1989 yılında Suudi Arabistan'a yönelik olarak ihracat fazlası verirken, ihracat 1989 yılından bu yana ithalata paralel biçimde gelişmemiştir. 2008 yılında iki ülke arasındaki dış ticaret hacmi 5,5 milyar \$'a ulaşmış; Türkiye'nin bu ülkeye ihracatı bir önceki yıla oranla yaklaşık %51 artışla 2,2 milyar \$'a yükselmiş, ithalatımız da yaklaşık %35 oranında artarak 3,3 milyar \$'a ulaşmıştır.

İhracatımızın arttığı yıllarda müteahhitlik faaliyetlerimizde de paralel bir artış görülmüş olup, Suudi Arabistan'daki işçilerimizin sayısı 1985 yılında 250 000 seviyelerine yükselmiştir. Bu sayı şu sıralarda 130 000 civarındadır. Petrol gelirlerindeki artışa paralel olarak Suudi Arabistan'ın yatırım imkanlarındaki artışın Türk müteahhitlik firmalarının faaliyetlerinde de bir artışa sebep olacağı yönünde belirtiler vardır. Ancak, firmalarımız daha ucuz olan yabancı işçileri çalıştırmayı tercih ettiklerinden bu faaliyetlerin ülkemize katkısı sınırlı kalmaktadır. Halen Suudi Arabistan'da kendi ismiyle faaliyet gösteren 30 kadar Türk müteahhitlik firması ve başkalarının adına küçük çapta inşaat işleri yapan çok sayıda vatandaşımız mevcuttur.

Türkiye-S.Arabistan Dış Ticaret Değerleri (1 000 Dolar)

Yıl	İhracat	İthalat	Dış Ticaret Dengesi	Dış Ticaret Hacmi
2000	386 553	961 682	-575 128	1 348 236
2001	500 641	729 644	-229 002	1 230 286
2002	554 643	793 789	-239 146	1 348 432
2003	741 474	969 127	-227 652	1 710 602
2004	768 518	1 231 507	-462 988	2 000 025
2005	962 155	1 888 783	-926 627	2 850 939
2006	983 226	2 252 139	-1 268 912	3 235 365
2007	1 486 917	2 439 988	-953 070	3 926 905
2008	2 201 875	3 322 388	-1 120 513	5 524 263
2009	1 771 164	1 691 953	79 211	3 463 117
2009*	1 605 119	1 521 814	83 305	3 126 934
2010*	2 024 651	2 176 956	-152 304	4 201 607

Kaynak: DTM İstatistikleri * 11 aylık veriler

Türkiye'nin S.Arabistan'a İhracatında Başlıca Ürünler (1 000 Dolar)

HS No	Toplam	2007	2008	2009
7207	Demir/alaşimsız çelikten yarı mamuller	156.348,87	439.475,59	154.391,84
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	191.782,68	197.008,23	127.951,07
5702	Dokunmuş halılar, yer kaplamaları (kilim, sumak, karaman vb)	21.094,71	88.143,61	116.683,81
7214	Demir/çelik çubuklar (sıcak haddeli, dövülmüş, burulmuş, çekilmiş)	5.893,64	166.945,41	84.720,02
7216	Demir/alaşimsız çelikten profil	36.479,95	60.536,27	82.022,95
8504	Elektrik transformatörleri, statik konvertisörler, endüktörler	111.267,15	123.627,12	71.383,33
8544	İzole edilmiş tel, kablo; diğer izole edilmiş elektrik iletkenleri; fiber optik kablolar	63.330,06	67.973,11	60.124,78
0805	Turuncgiller (taze/kurutulmuş)	34.991,82	38.294,14	55.603,91
8710	Tanklar ve diğer zırhlı savaş taşıtları (motorlu)	7.784,26	44.629,87	51.956,20

6802	Yontulmaya, inşaata elverişli işlenmiş taşlar (kayagan hariç)	20.578,47	43.108,82	42.237,77
7308	Demir/çelikten inşaat ve aksamı	38.479,21	38.470,58	39.809,09
1905	Ekmek, pasta, kek, bisküvi vs.	33.022,96	32.912,70	31.430,50
7213	Demir/çelik filması (sıcak haddelenmiş, rulo halinde)	2.803,49	25.771,67	30.912,54
0406	Peynir ve lor	19.355,26	25.330,44	27.822,17
0713	Kuru baklagiller (kabuksuz) (taneleri ikiye ayrılmış)	9.733,24	11.337,03	26.650,27
4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	24.182,79	31.700,72	26.614,65
2402	Tütün/tütün yerine geçen maddelerden purolar, sigarillolar ve sigaralar	1.363,31	19.140,29	21.102,39
1003	Arpa	33.646,01	0	21.044,30
5705	Diğer halı ve yer kaplamaları (dokumaya elverişli diğer maddelerden)	20.571,16	16.722,15	18.637,89
8702	Toplu halde yolcu taşımacıya mahsus motorlu taşıtlar	30.583,81	32.778,57	18.188,10
2002	Domates (sirke/asetik asitten başka usullerle hazırlanmış)	8.599,41	16.162,99	18.076,84
9403	Diğer mobilyalar vb. Aksam, parçaları	15.754,64	20.885,26	17.107,68
6204	Kadın/kız çocuk için takım, takım elbise, ceket vs.	16.088,57	17.426,10	16.944,41
6402	Ayakkabı; dış tabanı, yüzü kauçuk ve plastik diğer	13.671,96	16.944,47	15.119,21
8708	Kara taşıtları için aksam, parçaları	11.127,29	15.979,21	10.739,01
8462	Metalleri dövme, işleme, kesme, sataflama presleri, makineleri	6.283,75	8.880,53	10.495,90
5703	Tuften edilmiş halılar, tuften edilmiş (yer kaplamaları)	71.416,89	9.605,41	10.430,94
8474	Toprak, taş, metal cevheri vb. ayıklama, eleme vb. için makineler	5.670,84	8.037,29	9.708,92
0806	Üzümler (taze/kurutulmuş)	6.907,09	8.562,87	9.682,12
8716	Taşıtlar için römorklar, yarı römorklar vb. ile aksam-parçaları	4.346,43	11.458,86	9.384,00
5402	Sentetik lif ipliği (dikiş ipliği hariç) (toptan)	9.391,60	12.089,68	9.361,30
8431	Ağır iş makine ve cihazlarının aksamı, parçaları	5.984,05	9.626,61	9.083,40
1806	Çikolata ve kakao içeren diğer gıda müstahzarları	10.480,27	8.726,57	9.062,25
1509	Zeytinyağı ve fraksiyonları (Kimyasal olarak değiştirilmemiş)	5.006,36	3.560,25	9.032,33
0702	Domates	5.745,65	6.763,89	8.873,06
6305	Esya ambalajında kullanılan torba ve çuval	8.223,12	15.030,37	8.793,85
7413	Bakırdan ince, kalın, örme vb. halatlar	2.783,74	4.955,30	7.960,21
1904	Hububat esaslı kabartılmış gıda mamulleri	3.554,93	6.494,71	7.839,17
6206	Kadın/kız çocuk için gömlek, bluz, vs.	7.555,90	8.291,44	7.792,91
3917	Plastikten tüpler, borular, hortumlar; conta, dirsek, rakor vb	4.117,86	8.614,84	7.702,43

Kaynak: DTM İstatistikleri

*Türkiye'nin Suudi Arabistan'a ihracatında 2010 yılı 6 aylık verileri için tıklayınız.

2009 yılında, Türkiye'nin Suudi Arabistan'dan gerçekleştirdiği ithalatın %53,8'i ham petrolden oluşmaktadır. İthalatımızdaki diğer önemli ürünler ise, etilen polimerleri ve propilen ve diğer olefinlerin polimerleridir.

Türkiye'nin S.Arabistan'dan İthalatında Başlıca Ürünler (1 000 Dolar)

HS No		2007	2008	2009
	Toplam	2.439.988,15	3.322.388,59	1.691.952,67
2709	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	1.704.286,44	2.413.471,51	910.958,19
3902	Propilen ve diğer olefinlerin polimerleri (ilk şekillerde)	175.587,36	247.607,82	221.967,08
3901	Etilen polimerleri (ilk şekillerde)	239.210,87	290.273,12	218.426,54
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	949,97	16.767,96	134.535,52
	Asırlık alkoller vb. Halojenlenmiş, sülfolanmış,			

2909	nitrolanmış/nitrozalanmış türevleri	1.366,15	56.504,44	36.462,41
3206	Eterler, eter-alkoller, eter fenoller, fenoller, peroksitler vb. Türevleri	14.431,96	12.009,97	11.636,02
3907	Diğer boyayıcı maddeler	16.027,42	18.067,40	11.552,05
2902	Poliasetaller, diğer polieteler, epoksit-alkid reçineler vb (ilk şekilde)	0	4.805,32	11.149,02
5603	Sıklık hidrokarbonlar	17.379,19	28.165,00	8.219,05
3817	Dokunmamış mensucat (emdirilmiş)	7.029,43	6.432,12	6.351,39
3904	Karışım halinde alkalibenzenler, alkalinaftalenler	16.419,37	13.599,83	5.643,44
2915	Vinil klorür/halojenli diğer olefin polimerleri (ilk şekilde)	0	1.006,05	5.588,56
9306	Doymuş asiklik monokarboksilik asitler vb. Türevleri	0	0	5.223,94
8504	Bombalar, torpil, mayın, mermi vb. harp mühimmatı vb. aksamı, parçası	244,39	1.097,72	4.686,03
2814	Elektrik transformatörleri, statik konvertörler, endüktörler	0	0	3.811,66
2815	Saf amonyak/amonyağın sulu çözeltileri	0	554,33	3.596,94
2917	Sodyum hidroksit (Kostik soda) Potasyum hidroksit (Kostik potas)	33.837,78	34.706,63	3.165,27
0804	Polikarboksilik asitler, anhidritleri, halojenürleri ve türevleri	1.588,21	2.112,55	2.429,66
3921	Hurma (taze/kurutulmuş)	2.512,90	3.507,09	2.292,69
2711	Plastikten diğer levhalar, yaprak, pelikül, varak ve lamalar	71.991,02	15.667,84	2.175,04
5703	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	2.727,80	3.057,77	1.804,27
3402	Tufte edilmiş halılar, tufte edilmiş (yer kaplamaları)	297,13	3.322,74	1.616,10
5505	Yıkama, temizleme müstahzarları-sabunlar hariç	1.085,73	1.014,09	1.562,72
7005	Sentetik-suni lif döküntüleri	9,79	0	1.099,31
8479	Perdahlanmış cam, levha, yaprak halinde; parlatılmış, cilalanmış	5,97	0	1.088,97
6806	Kendine özgü fonksiyonlu makine ve cihazlar	1.023,65	1.391,29	1.079,71
3920	Mineral yünler, genleştirilmiş soyutlayıcılar, karışımları	1.493,00	1.175,69	953,58
7612	Plastikten diğer levha, yaprak, pelikül ve lamalar	1.313,27	1.084,79	930,50
3004	Alüminyum fiçi, varıl, bıdon, kutu vb. Kaplar-hacmi<300lt	453,86	1.493,45	868,12
5407	Tedavide/korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	775,33	1.272,95	760,29
3824	Sentetik ıplık, monofil, seritlerle dokumalar	158,01	143,05	703,93
8309	Kimya ve bağlı sanayide kullanılan kimyasal ürünler	4.863,27	7.084,17	511,42
2002	Adı metalden tıpa, kapak, kapsül, mühür kursunları vb.	0	31,74	510,30
4811	Domates (sirke/asetik asitten başka usullerle hazırlanmış)	205,24	860,15	472,69
8523	Kağıt/karton, selüloz vatka ve selüloz liften tabakalar	1,69	696,48	449,20
5503	Ses ve diğer fenomenleri kaydetmek için disk, bant, kati hal kalıcı depolama aygıtı	4.330,57	1.359,09	448,52
2933	Sentetik devamsız lifler (işlem görmemiş)	3.361,41	3.751,43	406,22
3506	Sadece azotlu heterosiklik bileşikler	959,30	1.035,69	402,21
6802	Diğer müstahzar tutkallar, yapıştırıcılar	134,32	55,07	323,47
	Yontulmaya, inşaata elverişli işlenmiş taşlar (Kayağan hariç)			

Kaynak: DTM İstatistikleri

İki Ülke Arasındaki Anlaşma ve Protokoller

İki Ülke Arasındaki Ticaretin Altyapısını Düzenleyen Anlaşma ve Protokoller

Anlaşma Adı	İmza Tarihi
Ticaret Anlaşması	1 Mayıs 1974

Ekonomik ve Teknik İşbirliği Anlaşması	1 Mayıs 1974
KEK VII. Dönem Protokolu	24 Mayıs 2000
Deniz Taşımacılığı İşletmeciliğinin Koordine Edilmesi ve Düzenlenmesi İçin Anlaşma	19 Mart 1986
Karayolu Ulaşımının Koordinasyonu ve Düzenlenmesi Hakkında Anlaşma	19 Mart 1986
Hava Taşımacılık Teşebbüslerinin Faaliyetleri Dolayısıyla Alınan Vergilerde Muafiyet Anlaşması	11 Ocak 1989
KEK VIII. Dönem Protokolu	19 Mayıs 2004
Türk Standartlar Enstitüsü (TSE) ve Suudi Standartlar Kurumu (SASO) Arasında Teknik İşbirliği Programı	2005
Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Anlaşması	8 Ağustos 2006
Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması	8 Ağustos 2006
Sağlık Alanında İşbirliği Anlaşması	8 Ağustos 2006
Turizm Alanında İşbirliği Anlaşması	8 Ağustos 2006
KEK IX. Dönem Protokolu	26 Kasım 2008
Deniz Taşımacılığı Anlaşması	3 Şubat 2009
Gençlik ve Spor Alanlarında İşbirliği Anlaşması	3 Şubat 2009

DTM Anlaşmalar Genel Müdürlüğü

► Pazar ile İlgili Bilgiler

Dağıtım Kanalları

Ülkede üç önemli dağıtım ve satış bölgesi bulunmaktadır. Ticaret merkezi Cidde'nin yer aldığı Batı Bölümü; Başkent Riyad'ın bulunduğu Merkez Bölümü ve petrol ve gaz endüstrisinin geliştiği Doğu Bölümü. Her bölümde farklı iş çevrelerine rastlanmakta olup, birden fazla bölümde etkin olan milli şirket sayısı oldukça sınırlıdır.

İnternet hizmetleri ücretsiz olarak sağlanmaktadır. Önemli şehirlerde pek çok internet kafe bulunmaktadır. Yapılan bir çalışmaya göre 2007 yılında internet kullanıcıları 3,2 milyar \$'dan fazla harcama yapmışlardır. Suudi internet kullanıcılarının yarıya yakını online olarak ürün ve hizmet satın almışlardır. Aynı çalışma ülkedeki e-ticaret müşterilerinin sayısının 3,5 milyon kişiyi aştığını göstermektedir.

Piyasanın büyük, sermayenin bol, yabancı emeğin ucuz ve yabancı lisan bilenlerin fazlalığı sebebiyle yabancı ülkelerdeki tanınmış firmaların hemen hepsinin Suudi Arabistan'da distribütörleri bulunmaktadır.

Acente ve distribütörlerle ilişkiler Ticaret ve Sanayi Bakanlığı tarafından idare edilmektedir. Suudi işadamları Ticaret ve Sanayi Bakanlığı tarafından tescil edilmeden acenta olarak çalışamazlar.

Franchise (Franchising) sistemi popülerliğini arttırmaktadır. Yerel bir çalışmaya göre Suudi franchise sektörünün önümüzdeki 3 yıl içerisinde yıllık % 10-12 büyümesi beklenmektedir. Franchise anlaşmalarının Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından onaylanması gerekmektedir.

Doğrudan pazarlama çok fazla tercih edilebilen bir yöntem değildir. Doğrudan pazarlamada uygulanan pek çok yöntem cinsiyet ayrımı ve aile hayatının mahremiyeti gibi nedenlerden dolayı kullanılamamaktadır.

Suudi Arabistan'da ofis açma icra edilecek olan işe göre farklı kurallara bağlanmıştır. En fazla kullanılan yöntem kendi ofisini kurabilecek olan ve ticaret sicilini yaptırabilecek bir acenta ya da distribütör tayin edilmesidir. Acente/distribütör anlaşmasının Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından tescil edilmesi gerekmektedir.

Başka bir yöntem ise, Suudi Arabistan Yatırım Kurumu (Saudi Arabia General Investment Authority - SAGIA)'dan bir sanayi ya da sanayi dışı proje için lisans alınması yöntemidir.

Suudi firmalarıyla anlaşma imzalama aşamasındaki firmalarımızın dikkat etmesi gereken konu, söz konusu anlaşmaların tamamen Suudi Arabistan yasalarına göre düzenlendiği ve uygulamada doğabilecek görüş ayrılıklarının uluslararası tahkim yerine mahalli mahkemelere sevk edildiğidir.

Suudi Arabistan'da yerleşik en büyük 100 şirkete ait bilgilere "Arab News" gazetesinin http://www.arabnews.com/supplements/Top100/top100_2006NEW.html web sayfasından erişim sağlanabilmektedir.

Tüketici Tercihleri

Suudi Arabistan ekonomisi gelir bakımından güçlü bir devlet varlığına sahip olmasına rağmen petrol ürünleri, petrokimya ürünleri, elektrik, su, haberleşme ve hava taşımacılığı hizmetleri dışında ihtiyaç duyulan mal ve hizmetler özel sektörde üretilmekte veya ithal edilmekte ve yurt içinde satılmaktadır. Oldukça gelişmiş bir perakende piyasası mevcuttur. Çok sayıda hipermarketler zinciri, dünyaca tanınmış markaların yerel mağazaları, dev alışveriş merkezleri ve çok sayıda küçük dükkandan oluşan bir perakende piyasası mevcuttur. Piyasa oldukça zengin, serbest ve vergisiz olduğundan, sermaye bolluğu ve ucuz yabancı emek sebebiyle tüketici fiyatları başka ülkelere göre düşük olup, oldukça az tüketilen malları bile piyasada bulmak mümkündür.

Alışveriş merkezleri ülkede pub, diskotek ve bar gibi yerlerin olmaması nedeniyle gençlerin başlıca uğrak mekanıdır. S.Arabistan'ın başlıca alışveriş merkezleri Abraj Al Bait Mall, Aziz Mall, Le Mall, Riyadh Sahara Mall (RSM), Al Othaim Commercial Group, Euromarche Shopping Center, Mall of Dhahran ve Salam Mall'dur. Bir zincir olan Dhahran Alışveriş Merkezlerinden Al Rashid Mall S.Arabistan'ın en büyük alışveriş merkezidir.

Son yıllarda, pazarda çok sayıda yeni alışveriş merkezi açılmıştır. Geant, Carrefour, HyperPanda, eXtra, BEST ve Electro gibi perakendeciler yeni mağazalar açtıkları gibi daha da büyümeyi planlamaktadırlar. Tüm perakendeciler geniş bir ürün grubu ve makul fiyatlarla satış yapmaktadırlar. Orta gelir düzeyinde yer alan tüketiciye yönelik indirim ve promosyonlar dikkat çekmektedir.

Kalabalık nüfusu ve yüksek GSMH ile Suudi Arabistan ekonomisi yatırımcılar için büyük potansiyel taşımaktadır. Yüksek petrol fiyatları, Suudilerin gelir ve tüketimlerini artırmakta, işsizlik oranının yüksek olmasına rağmen tüketici pazarı büyümektedir. Suudiler ortalama harcanabilir gelir düzeyi açısından bölgede 4'üncü sıradadırlar. Nüfus genç olup; 2006 yılı itibariyle nüfusun %70'ini oluşturan 27 milyon kişi 30 yaşın altındadır. Yüksek doğum oranları, bebek ve çocuklara yönelik harcamaları artırmaktadır.

2005 yılında DTÖ'ye verilen üyelik taahhütleri neticesinde Mart 2007'de dağıtım sektöründe yabancı yatırımlara da izin verilmiştir.

Tüketim Harcamaları

	2006a	2007a	2008b	2009c	2010c	2011c	2012c	2013c
Perakende Satışları (SR milyar)	163,3	177,6b	201,3	216,7	234,7	254,7	275,6	302,4
Perakende Satışları (US\$ milyar)	43,6	47,4	53,7	57,8	62,6	67,9	73,5	80,6
Perakende Satışları, büyüme oranı (%)	6,9	4,4	3,2	2,9	4,1	4,8	5,1	6,1
Gıda dışı ürünler perakende Satışları (US\$ milyar)	21,9	24	25,9	26,6	27,7	29,1	30,5	32,6
Gıda ürünleri perakende Satışları (US\$ milyar)	21,7	23,4	27,8	31,2	34,9	38,8	43	48

a Kesin. b Tahmin. c Projeksiyon

Kaynak: Economist Intelligence Unit, Consumer Goods Report, 2009

Reklam ve Promosyon

Resmi kanallar fazla popüler olmayıp, halkın daha ziyade başka ülkelerden yapılan yayınları seyrettiği söylenmektedir.

Uydu televizyonları aracılığıyla reklam verilmesi yaygınlaşmaktadır. Ancak, reklamların etik ve dini kurallara uygun olması gerekmektedir.

Gazete reklamları ise gazete okuma oranındaki düşüklüğe paralel olarak etkin değildir.

Ticaret fuarları Eylül – Haziran ayları arasında gerçekleşmekte olup, önemli fuarlar Riyad, Cidde ve Dhahran şehirlerinde düzenlenmektedir.

Ambalaj, Paketleme ve Etiketleme

Paketleme, ambalajlama ve etiketleme uygulaması, gelişmiş ülkelerdeki asgari kurallardan fazla değildir.

Etiketleme şartı Suudi Arabistan'a ihraç edilen tüm ürünler için zorunludur. Suudi Arabistan Standardizasyon Kurumu (SASO) etiketleme ile ilgili kuralları oluşturmakla görevlidir.

Etiketleme özellikle gıda ürünleri, kişisel bakım ürünleri, sağlık ve eczacılık ürünleri için önem arz etmektedir. Gıda ürünleri için etiketin Arapça olması ve ürünün içeriği, menşei, üreticisi, raf ömrü, kullanma talimatı gibi bilgilerin etikette yer alması gerekmektedir.

Ulaştırma ve Taşımacılık Maliyetleri

İstanbul-Riyad arası inşaat malzemeleri taşıması için 20 tona kadar nakliye komple TIR fiyatı 4 000 \$ - 5 000 \$ arasında değişim göstermektedir.

İşadamlarının Pazarda Dikkat Etmesi Gereken Hususlar

Ticareti Etkileyen Kültürel Faktörler

Suudi Arabistan'da dinin politika, sosyal davranışlar ve iş dünyası üzerinde önemli bir yeri vardır. Suudiler İslami değerlerle uyuşmayan dışarıdan gelen bilgiye karşı yenilikçi değildir.

Suudi Arabistan'da kişinin statüsünü içinde bulunduğu sınıf belirlemektedir. Bu kültürde bireyler grubun alt kısmında yer almaktadır. Aile en önemli sosyal birimdir. Erkek lider ve karar verici pozisyonundadır. Ancak grubun oybirliğini alana kadar ilerleme çok zor gerçekleşmektedir. Liderlik ve kimlik kavramları önemli olup, liderler kişilerin soyundan gelmektedir. Suudi Arabistan'da erkeğin özel bir konumu vardır. Suudi kadınlar iş dünyasına pek ağık değildir.

Ziyaretçilerin bir kefil vasıtasıyla randevu alması önem taşımaktadır. Bu yüzden yumuşak mizaçlı, etkili akrabaları olan ve nüfuzlu bir kefil bulunmasında fayda vardır. Suudi Arabistan'da iş yapabilmek batıya göre biraz daha zor ve yavaş gerçekleşmekte olup, iş görüşmeleri sırasında sabırlı olmak gerekmektedir. Toplantılar telefon konuşmaları ile sık sık kesilebilir. Tartışma esnasında genellikle kişisel argümanlar kullanılmaktadır. Israr, karşı tarafı ikna etmek için sık sık kullanılan bir yöntemdir. Suudilerle olan iş ilişkilerinde saygılı ve içten davranışlar beklenmektedir. Büyüklere saygı göstermek önemlidir.

En sık rastlanan selamlaşma şekli "Salam alaykum", "Wa alaykum as-salam" şeklindedir. Selamlaşma için bazı temel Arapça sözcüklerin öğrenilmesinde fayda vardır. Kartvizitlerinizin bir tarafının İngilizce, diğer tarafının da Arapça olarak hazırlanması sık rastlanan bir durumdur. Tanıtım materyallerinin Arapça olması bir avantaj sağlayacaktır.

Misafirlere iyi davranmak Suudiler arasında erdem olarak kabul edilmektedir. Bu yüzden ülkede gerçekleşecek olan önemli aktivitelere iş yaptıkları kişileri davet etmek isterler. Suudi iş adamları yabancılarla ilgilenirler ve yapacakları hataların affedilmesini beklerler. Kaba bir davranış olarak kabul edilecek ve onları küçük düşürecek her türlü hareketten uzak durulmalıdır.

İş ilişkileri aşırı derecede kişisel davranışlarla yürütülmektedir. Suudilerle iyi ilişki oluşturabilmenin bir yolu da, onların sağlığı, kardeşleri, amcaları, kuzenleri ve oğulları ile ilgili olabilecek soruları sormaktır. Ancak, ailenin kadın üyeleri hakkında soru sorulmaması gerekmektedir.

Yemeklerde çok az konuşulmaktadır. Suudiler yemekte sessizliği tercih ederler. Bahşış yaygın ve gerekli değildir. Çünkü genellikle fatura içerisinde servis hizmeti de ilave edilmektedir. Domuz eti ve alkol tabu olarak kabul görmekte olup, bu maddelerin alınması yasa dışıdır. Yemeğin sağ el kullanılarak yenilmesi önemlidir.

Toplantılar için en uygun zaman dilimi sabahdır. Ayrıca, yaz sıcaklarında bazı Suudiler karanlık bastıktan sonra toplantı düzenlemeyi tercih edebilirler. Suudiler zamanı daha rahat bir davranış içerisinde kullanırlar. Sosyal toplantıların veya iş toplantılarının kesin bir başlangıç ve bitiş saati olmayabilir. Suudi iş kültüründe dakik olmak pek fazla öncelik taşımamaktadır. Siz toplantılarınızda vaktinde olmak için gayret etmelisiniz, ancak karşı taraf bu konuda biraz daha rahat davranıp toplantılara geç kalabilir.

Erkek ve kadın birbirleri ile etkileşim içine girmezler. Arap kadınlarının topluluk içerisinde girecekleri zaman kendilerini tanıtmaları için peçe takmaları beklenmektedir. Eğer bir Suudinin yanında peçeli bir bayan varsa, bu bayanın tanıştırılması geleneksel bir davranış değildir. Suudi Arabistan'da kadınların araba kullanmasına izin verilmemektedir.

Suudiler konuşma esnasında aralarındaki mesafeyi çok kısa tutmaktadırlar. Siz bu davranış biçimine alışık olmasanız da geriye doğru bir hareket yapmayınız. Bu şekildeki davranışınız sizin hissiz ve soğuk bir kişi olduğunuz imajını yaratabilir. Suudiler yolda yürürken sık sık el ele gezerler. Eğer Suudili biri elinizi tutarsa bu davranışı bir arkadaşlık göstergesi olarak algılamalısınız.

Araplar otururlarken bacak bacak üstüne pek atmazlar. Karşı tarafa ayak tabanının gösterilmesi de hoş karşılanmamaktadır. Suudiler konuşurlarken sürekli olarak elleriyle hareket etmekten hoşlanmalarına rağmen, herhangi birisini işaret ederek göstermek kaba bir davranış olarak kabul edilmektedir. Sol el Arap dünyasında temiz olarak kabul görmemektedir. Bu yüzden sol el ile bir davranışta bulunmamaya özen gösterilmesi gerekmektedir.

Spor özellikle futbol, at ve deve güreşi (bahis yasaklanmıştır), avcılık, ülkenin çekici gelen taraflarının ve Suudi mutfağının övülmesi hoşlanılan konuşmalar arasındadır. Orta Doğu politikaları, uluslararası petrol politikaları, İsrail, İslami inanışların sorgulanması ve eleştirilmesi, hastalık, kaza, ölüm, kadınlar hakkında kompliman yapmak ise kaçınılması gereken konuşmalar arasındadır.

Pasaport ve Vize İşlemleri

Diplomatik, Hizmet, Hususi ve Umuma Mahsus Pasaport hamilleri vizeye tabidir.

Resmi Tatiller ve Çalışma Saatleri

İş saatleri değişmektedir. Ancak birçok iş yeri öğleden sonra kapanmakta ve birkaç saat sonra da açılmaktadır. Haftalık çalışma günleri Cumartesiden Çarşambaya kadar devam etmektedir. Birçok kimse Perşembe günleri çalışmamaktadır. Cuma günleri hiçbir iş yürütülmemektedir.

Devlete ait kurumlar 7:30-14:30 arasında Cumartesi-Çarşamba günlerinde açıktır.

Bankalar ise 8:30-12:00 ve 17:00-19:00 Cumartesi-Çarşamba günleri açıktır. Bazı bankalar Perşembe sabahları da açık tutulmaktadır.

Herkes tarafından takip edilen iki bayram bulunmaktadır. Bu sürelerde hiçbir iş yürütülemez. Birincisi Ramazan Bayramı ikincisi ise Kurban Bayramıdır.

Yerel Saat

GMT'den 3 saat ileridedir. Yerel saat, kış saati uygulaması sırasında (Ekim-Mart) Türkiye'den 1 saat ileri, yaz döneminde ise aynıdır.

Yerel Ölçü Birimleri

S.Arabistan'da Metrik sistem kullanılmaktadır.

Telefon Kodları

Uluslararası Telefon Kodu: + 966

İklim

Yazları kuru ve sıcak, kışları ise yumuşak bir hava hüküm sürmektedir. En sıcak ay Temmuz ayı olup; ortalama hava sıcaklığı 26-42 °C arasındadır. En soğuk ay olan Ocak ayında ise ortalama hava sıcaklığı 8-12 °C arasındadır. En kurak aylar Temmuz, Eylül ve Ekim olmakla birlikte bu aylarda ortalama yağış miktarı 0 mm'dir. En yağışlı ay olan Nisan'da ise ortalama yağış miktarı 25 mm'dir.

Genel Değerlendirme ve Öngörüler

Dünyanın bilinen petrol rezervlerinin dörtte birine ve genç bir nüfus yapısına sahip olan Suudi Arabistan ile karşılıklı ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi, Türk iş adamlarına kısa ve uzun vadede önemli fırsatlar sunacaktır. Geleneksel tedarikçilerin Suudi Arabistan pazarında edindikleri ayrıcalıklı konuma rağmen, Türk ürünlerinin çeşitlilik ve kalitesi, yeni ortaklar arayan Suudi iş adamları için caziptir. Önceki yıllarda düzenlenen sektörel fuarlara Suudi iş adamlarının ilgisi yoğun olduğu için, Türk firmalarının bu fuarlara katılımı da avantaj yaratacaktır.

Suudi Arabistan'ın Arap ülkelerine uyguladığı birtakım vergi avantajlarından Türkiye'nin yararlanamamasına rağmen, karşılıklı ticarete uygulanan gümrük vergisi oranlarının genel olarak düşük olması nedeniyle Türkiye'nin bir Arap ülkesi olmaması, Türkiye'nin Suudi Arabistan pazarına giriş imkanları bakımından fazla bir engel teşkil etmemektedir.

Türk firmalarının ve markalarının gelişmiş ülke firmaları ve markaları kadar tanınmış olmaması Türk firmalarının aleyhine işleyen bir faktör olsa da; Türk mallarının gelişmiş ülke mallarıninkine yakın bir kalitede ancak onlardan daha ucuz olması, az gelişmiş ülkelerin mallarından ise daha kaliteli olması Türkiye lehine avantaj yaratan bir durumdur.

Türkiye'nin Suudi Arabistan'a ihracatını olumsuz etkileyen faktörlerden biri, Türk ihracatçısının Suudi Arabistan pazarını görme ve buradaki fırsatları tanımasının önündeki kısıtlamalardır. Suudi Arabistan'a ya umre vizesiyle, ya da işadamı sıfatıyla girilebilmektedir. Umre vizesi almanın oldukça yüksek bir parasal maliyeti ve işadamı vizesi alma konusunda da yaşanan güçlükler işadamlarımızın bu pazarı yeterince tanıyamamasına neden olmuştur.

Ülkede ticaret sektöründe çalışan profesyonellerin çoğu yabancılardan oluşmakta ve bunların da, ülkeleriyle ve bir gelişmiş ülke ile aşinalıkları sebebiyle, mal alım tercihlerinde vatandaşı oldukları ülkeleri tercih ettikleri görülmektedir.

Ülke sanayileşme ve genç nüfusa iş imkanları yaratma çabasıdır. Bu amaçla, yabancı sermayeye kolaylıklar getirilmiştir. Suudi Arabistan'da iş yapan ya da planlayan firmalarımızın önemli bir bölümü, Suudi ortaklarının kendilerine ortak girişim yapmayı önerdiklerini ifade etmektedir. Suudi firmaları, giderek artan oranda Türk ürünlerinin kalitesini ve rekabet gücünü tanımaktadır. Halihazırda Suudi Arabistan'a ihraç edilmekte olan gıda ürünlerinin yanı sıra, son yıllarda makine-ekipman ve otomotiv sanayi ürünleri ihracatında da önemli aşama kaydedilmiştir. Müteahhitlik ve müşavirlik hizmetleri gibi sektörler, iki ülke arasındaki işbirliğinin daha ileriye taşınabileceği alanlardır.

Küçük ve orta ölçekli Türk firmalarının Suudi Arabistan pazarında kefalet veya temsilcilik gibi ilişkileri tesis etmeden önce, alıcılarını ve gelecekteki muhtemel iş ortaklarını iyi tanımaları önem arz etmektedir. Ayrıca ülkenin sadece Arap Yarımadası'ndaki değil, Uzak Doğu'dan Güney Afrika'ya uzanan geniş bir ticaret ağının merkezindeki konumu da dikkate alınarak; büyük Türk işletmelerinin Suudi pazarındaki konumunu güçlendirmeleri, ilerleyen yıllarda ikili işbirliğinin tatmin edici seviyelere ulaşması sonucunu da beraberinde getirecektir.

İklim yapısının sebep olduğu gıda yetersizliği ve kolay zenginliğin getirdiği rahata düşkünlüğün endüstrileşmeyi zorlaştırıcı tesiri sebebiyle, Suudi Arabistan'ın ihtiyacı olan malları ve hizmetleri ithalat yoluyla karşılamaya devam edeceği, sahip olduğu zenginlik sayesinde de ithalatının hızlı bir şekilde artması beklenmektedir.

Yıllık yaklaşık % 3 oranında artış gösteren Suudi Arabistan nüfusu ve artan gelir özellikle yapı sektöründe büyük fırsatları doğurmaktadır. Bir kaç yıl içerisinde sadece Riyad'da yarım milyonun üzerinde konut inşaatı yapılmıştır. Buna bağlı olarak, klima, havalandırma, ısıtma ve soğutma sektörleri ile bu sektörlerin yan sanayileri potansiyel arz etmektedir. Önem arz eden diğer sektörler ise, otomotiv, medikal ürünler, güvenlik ekipmanlarıdır.

Gıda alanında ise, Suudi Arabistan KİK üyeleri arasında en fazla tarım ürünleri ithal eden ülke konumundadır. 2008 yılında ülkenin tarım ürünleri ithalatı yaklaşık 8 milyar \$ olarak gerçekleşmiş olup, bu sektörde ihracatçılarımıza fırsatlar sunmaktadır.

Petrol fiyatlarının 2009 yılında 2008 yılına oranla artış göstermesi önümüzdeki dönemde ülke ekonomisi ile ilgili olumlu öngörülerini beraberinde getirmektedir. Economist Intelligence Unit tahminlerine göre 2010 yılında GSYİH artış hızının % 3,2 olması öngörülmektedir.

► Tarım ve Gıda Ürünleri İhraç Potansiyelimiz

SUUDİ ARABİSTAN TARIM VE GIDA ÜRÜNLERİ İHRAÇ POTANSİYELİ DEĞERLENDİRMESİ NOHUT

Dünya nohut ithalatında yaklaşık % 3 payı olan S.Arabistan'ın 2008 yılında 22,7 milyon dolarlık nohut ithalatı bulunmakta olup, ithalatı bir önceki yıla göre %41 oranında artış göstermiştir. S.Arabistan nohut ithalatını başta Türkiye (%34,3) olmak üzere Hindistan ve Avustralya'dan karşılamaktadır. Ülkemiz nohut ihracatında bu ülkelerin her biri ile rekabet edebilecek durumdadır. İhracatçılarımızın ilgi göstermesi durumunda S.Arabistan pazarına girişte ülkemiz nohutları için önemli bir engel bulunmamaktadır. Ülkemizde yetiştirilen nohutların kalitesi Hindistan ve Avustralya menşeli nohutların kalitesinden geri değildir. İhraç fiyatlarımız da dünya fiyatları düzeyinde oluşabilmektedir. Son yıllarda S. Arabistan'a nohut ihracatımızda önemli artışlar görülmüştür.

2009 yılı itibariyle nohut ihracatımızın yaklaşık % 13'ü S. Arabistan'a yapılmaktadır. 9,9 milyon dolara ulaşan S.Arabistan'a nohut ihracatımızı ilgi gösterildiği takdirde daha da artırabileceğimiz bir pazar olarak görülmektedir.

BAE S.Arabistan'a ülkemiz nohutlarının da dahil olduğu bir çok ülke menşeli nohutu reeksport etmektedir. Ülkemiz ihracatçılarının BAE'nin ihracat gerçekleştirdiği S.Arabistanlı ithalatçılarla irtibata geçerek bu ülkeye direk ihracat gerçekleştirmeye çalışmalarında yarar görülmektedir.

MERCİMEK

S. Arabistan dünya mercimek ithalatında % 2,4'lük bir paya sahiptir. S. Arabistan yıllık yaklaşık 30 milyon dolar civarında mercimek ithal etmekte olup, ithalatı giderek artmaktadır. S.Arabistan önceki yıllarda ülkemiz mercimekleri için önemli bir pazar olmakla beraber, son yıllarda S.Arabistan'da pazar payımız %10'lara kadar düşmüştür. Ancak S.Arabistan'a mercimek ihracatımız özellikle 2009 yılında önemli gelişme göstermiştir. 2007 yılında havalaların kurak geçmesi nedeniyle mercimek üretimimiz önemli ölçüde azalmış ve ülkemiz mercimekte ilk kez net ithalatçı ülke konumuna gelmiş olmakla beraber, 2008 ve 2009 yıllarında iklim koşulları mercimek üretimi için oldukça iyi geçmiş ve ihracata elverişli önemli miktarlarda ürün oluşmuştur. Nohutta olduğu gibi mercimekte de ihracatçılarımızın ilgi göstermesi durumunda S.Arabistan pazarının ülkemiz için iyi bir pazar konumuna gelmesi mümkün görülmektedir. Pazara girişte diğer ülkelerden ziyade Kanada ve ABD ülkemiz için rakip ülkeler konumundadır. Ancak yakınlık avantajımız ve fiyatlarımızın bu ülkelerin mercimek fiyatları düzeyinde oluşması nedeniyle S.Arabistanlı ithalatçıların ülkemiz mercimeklerini tercih etmeleri beklenmektedir.

BAE nohutta olduğu gibi önemli miktarda mercimeği de S.Arabistan'a reeksport etmektedir. Ülkemiz ihracatçılarının BAE'nin ihracat gerçekleştirdiği S.Arabistanlı ithalatçılarla irtibata geçerek bu ülkeye direk ihracat gerçekleştirmeye çalışmalarında yarar görülmektedir.

NARENCİYE

S.Arabistan önemli bir narenciye ithalatçısıdır. 2008 yılı itibariyle toplam narenciye ithalatı 177 milyon doların üzerinde gerçekleşmiştir. S.Arabistan'ın narenciye ithalatında en önemli ürün 112 milyon dolarla portakal olup, portakalı 38 milyon dolar ile limon, 22 milyon dolar ile mandalina ve 6 milyon dolar ile de greyfurt takip etmektedir.

S.Arabistan'ın narenciye ithalatı giderek artmaktadır. İthalatta son iki yıl içerisinde meydana gelen artış %16 düzeyindedir.

S.Arabistan 2008 yılında narenciye ithalatının %45,3'ünü Mısır'dan gerçekleştirmiş, ülkemiz ise %21,6'lık payı ile ikinci sırada yer almıştır. Ürünler itibariyle ülkelerin pazar payı ise şu şekildedir: Portakalda Mısır %68,4'lük payı ile ilk sırayı almakta, bu ülkeyi %20,5'lik payı ile G.Afrika takip etmekte ve ülkemiz ise, %2,1'lik payı ile BAE ve Brezilya'nın ardından 5. sırada yer almaktadır. Mandalına da ülkemiz %48,3'lük payı ile ilk sırayı almakta ülkemizi %13,3'lük payı ile Pakistan, %12,1'lik payı ile de BAE takip etmektedir. Limonda ülkemiz %62,2'lik payı ile lider konumda olup, ülkemizi %16,8'lik payı ile G.Afrika takip etmektedir. Greyfurtta da ülkemiz %41,6'lık payı ile ilk sırayı almakta, ülkemizi %37,7'lik payı ile Mısır takip etmektedir.

2009 yılında S.Arabistan'a narenciye ihracatımız bir önceki yıla oranla % 45,2 artarak 55,6 milyon

dolara ulaşmıştır.

S.Arabistan pazarında ülkemizin en dezavantajlı konumda olduğu ürün portakaldır. Bütün yaş meyve ve sebze olduğu gibi narenciyede de önemli bir ithalatçı ülke olan S.Arabistan'da ülkemizin, özellikle tercih edilen çeşitler yönüyle pazara yaklaşması önem taşımaktadır. Önemli bir pazar payına sahip olmadığımız portakalda özellikle pazarın en büyük hakimi konumunda bulunan Mısır'da yetiştirilen ve S. Arabistan'a ihraç edilen çeşitlerin dikkate alınarak aynı veya benzer çeşitler üzerinde yoğunlaşılması gereği vardır. Ayrıca özellikle BAE Arabistan pazarına reeksport gerçekleştiren bir ülke konumunda olup, ülkemiz ihracatçılarının BAE'nin ihracat gerçekleştirdiği S.Arabistanlı ithalatçılarla irtibata geçerek bu ülkeye direk ihracat gerçekleştirmeye çalışmalarında yarar görülmektedir.

TATLI BİSKÜVİLER

S.Arabistan'ın 2008 yılında tatlı bisküvi ithalatı bir önceki yıla göre %24'lük artış ile 46 milyon dolara ulaşmıştır. Dünya tatlı bisküvi ihracatında önemli bir yeri olan ülkemiz, 2008 yılında 5,4 milyon dolar değerinde olan S.Arabistan'a tatlı bisküvi ihracatını 2009 yılında % 47,1'lik artışla 7,9 milyon dolara çıkarmıştır.

S.Arabistan bisküvi pazarında AB ülkeleri hakim konumda olup, bu ülkeler içerisinde Hollanda ve İngiltere en önemli ülkelerdir. %11 civarındaki payı ile 3. sırada yer alan ülkemizi İtalya takip etmektedir.

Tatlı bisküviler ihracatında yönelebileceğimiz pazarlar arasında bulunan S.Arabistan'ın bisküvi ithalatının gelecekte daha da artması beklenmektedir. S.Arabistan bisküvi pazarında basit içerikli ürünlerin belli bir yeri bulunmakla beraber meyvelerle zenginleştirilmiş ürünlere karşı da bir eğilim söz konusudur. S.Arabistan pazarı diğer unlu mamullerde olduğu gibi bisküvi sektöründe de yatırım yapılabilecek ülkeler arasında bulunmaktadır. Ülkemiz yatırımcılarının bu ülkede girişecekleri yatırımların desteklenmesinde yarar görülmektedir.

GOFRETLER

Dünya gofret ithalatında % 2,6'lık bir paya sahip olan S.Arabistan'ın 2008 yılında bir önceki yıla göre gofret ithalatı %9 oranında artarak 65 milyon dolara ulaşmıştır. Ülkemiz 2008 yılında S.Arabistan'a 12,5 milyon dolarlık gofret ihraç etmiş olmakla birlikte, 2009 yılında ihracatımız 11,6 milyon dolara düşmüştür. 2008 yılı verilerine göre pazardaki yerimiz İtalya ve Hollanda'nın ardından üçüncü sıradır. S.Arabistan gofret pazarı da ülkemiz açısından potansiyel arz etmektedir. Ülkemiz S.Arabistan gofret pazarında AB ülkeleriyle rekabet edebilecek durumdadır. Gofret ihracatımızın yaklaşık % 12'sinin gerçekleştirildiği S. Arabistan pazarı ülkemiz için önemli bir pazardır. S.Arabistan pazarı bisküvi sektöründe olduğu gibi gofret üretiminde de ülkemiz işadamlarının yatırım yapabilecekleri ülkeler arasında gösterilmektedir.

PEYNİR

S.Arabistan önemli bir peynir ithalatçısıdır. 2008 yılı itibarıyla peynir ithalatı 293 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. S.Arabistan peynir ithalatını başta Mısır olmak üzere Avustralya ve Y. Zelanda'dan gerçekleştirmekte, ülkemiz ise bu ülkelerden sonra ABD'nin ardından %8,2'lik payı ile beşinci sırada yer almaktadır. 2009 yılında ülkemizden S.Arabistan'a 27,8 milyon doların üzerinde peynir ihraç edilmiştir. S. Arabistan'a yapılan peynir ihracatı toplam ihracatımızın yaklaşık üçte birini teşkil etmektedir. Bu açıdan S.Arabistan peynir ihracatımızda en önemli ülkeler arasında yer almaktadır. Ülkemiz peynir sanayi son yıllarda büyük ölçekli firmaların üretimde bulunduğu her türlü peynir çeşidini üretebilecek potansiyelle ulaşmıştır. S. Arabistan'da peynir ithalatında özellikle tercih edilen çeşitlerin belirlenerek bu çeşitlerle pazara yönelinmesinde yarar görülmektedir. Ayrıca pazarda özellikle uyulması gereken İslami gereklerle hijyen ve sağlık kurallarının ihracatçılarımızca dikkate alınması önemli hususlardır.

SALÇA

60 milyon doların üzerindeki salça ithalatıyla ve dünya ithalatından aldığı yaklaşık % 2,5'lik payıyla salça ihracatımızın yaklaşık % 10'unun gerçekleştirildiği S. Arabistan pazarı Türkiye için önemli bir pazardır. S.Arabistan'ın salça ithalatı son yıllarda önemli gelişme göstermiş ve 2008 yılında bir önceki yıla göre %121 oranında artmıştır. S.Arabistan'ın salça ithalatında ülkemiz özellikle Çin ile rekabet etmekte ve S.Arabistan'ın 2008 yılı ithalatında bu ülkenin ardından %26,5'lik payı ile ikinci sırada yer almaktadır. 2009 yılında S.Arabistan'a salça ihracatımız % 11'lik bir artış göstermiş ve 18 milyon dolar seviyesine çıkmıştır. S.Arabistan salça pazarında Çin rekabeti dışında ülkemiz için önemli bir sorun bulunmamakta olup, gerek kalite ve gerekse fiyatlar yönüyle Çin menşeli salçalara karşı gösterilebilecek rekabetteki başarıya bağlı olarak ülkemizin pazar durumu şekillenecektir. Ülkemiz menşeli salçaların kalite ve fiyat yönüyle uygunluğu halinde S.Arabistan'lı ithalatçıların ülkemiz ürünlerini tercih etmeleri beklenmektedir.

SİĞARA

S.Arabistan'da sigara üretimi bulunmamakta, bu nedenle tüketiminin tamamını ithalatla karşılamaktadır. S. Arabistan'ın son yıllarda sigara ithalatı önemli ölçüde artış göstermiş ve 2008 yılında 322 milyon dolara yükselmiştir. S.Arabistan sigara ithalatında % 1,7'lik payıyla dünyanın önde gelen ülkeleri arasında yer almaktadır. S.Arabistan'da sigara kaçakçılığı ile mücadele için özel firmalara resmi olarak sigara ithalatına izin verilmektedir. 2008 yılı itibarıyla S.Arabistan'ın sigara ithalatında Almanya %66,1'lik payı ile ilk sırayı almakta, bu ülkeyi İsviçre, ABD ve Türkiye takip etmektedir.

Ülkemizin S.Arabistan'ın sigara ithalatındaki payı %5,9'dur. 2009 yılında S.Arabistan'a sigara ihracatımız yaklaşık % 10 artarak 21 milyon dolara çıkmıştır. S.Arabistan sigara pazarında pazar payımızın korunabilmesi ve artırılabilmesi konusunda S.Arabistan'daki ithalat ve dağıtım izni verilen sınırlı sayıda firmalarla yapılacak birebir görüşmelerin önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

KANATLI ET

2008 yılında gerçekleştirildiği 510 bin tonluk kanatlı et ihracatı ile dünya kanatlı et ihracatında 7. sırada olan Suudi Arabistan, kanatlı et sektörümüz için büyük potansiyeli olan bir ihracat pazarı konumundadır. 2008 yılında gerçekleştirdiği kanatlı et ihracatının değeri yaklaşık 922 milyon ABD dolarıdır. S.Arabistan'ın ithalatında dünya kanatlı et üretiminde zirvede olan Brezilya % 79,4'lük oranla lider ülke konumundadır. % 17'lik payla Fransa, Brezilya'yı takip etmektedir. Düşük oranlarla Arjantin, ABD ve BAE ülkenin diğer kanatlı et ihracatçılarıdır.

Türkiye'nin 2008 yılında 85,5 milyon dolar olan kanatlı et ihracatı 2009 yılında 150,8 milyona artmıştır. Bu artışın gerçekleşmesinde Irak'a yapılan ihracatın 2009 yılında 16,7 milyondan 92 milyon dolara çıkması önemli rol oynamıştır. % 61'lik oranı ile kanatlı et ihracatını en çok yaptığımız ülke olan Irak'ın, helal kesim sebebi ile Türkiye'yi tercih ettiği düşünülmektedir. Vietnam, Azerbaycan, Tacikistan ve Bosna Hersek ihracatımızda Irak'ı takip eden ülkelerdir.

2009 yılı verilerine göre Türkiye kanatlı et üretiminin sadece % 6'sını ihraç etmektedir. Geri kalan % 94'lük kısım yurtiçinde tüketilmektedir. Uygun pazarlar bulunduğu takdirde Türkiye'nin çok daha yüksek değerlerde ihracat yapabilmesi mümkün görünmektedir.

Körfez ülkelerinden Kuveyt'e 80 bin dolarlık değerle 2009 yılı itibariyle ilk defa ihracat gerçekleştirmiş bulunmaktayız. Suudi Arabistan'la yapılacak resmi ve özel görüşmeler neticesinde bu ülkeye olan ihracatımızda ciddi artış olabileceği düşünülmektedir.

Sektör	GTİP	Potansiyel Ürün	Ülkenin Toplam İthalatı 2009 (milyon dolar)	Türkiye'nin Ülkeye İhracatı 2009 (milyon dolar)	Türkiye'nin Toplam İhracatı 2009 (milyon dolar)	Dünya İthalatında Ülkenin Payı 2009	Türkiye'nin Ülkeye İhracatındaki Değişim 2008-2009 (%)	Ülkenin Toplam İthalatındaki Değişim 2008-2009 (%)	Türkiye'nin Ülkeye İhracatı 2009 Aylık Veriler*	Türkiye'nin Ülkeye İhracatı 2010 Aylık Veriler*	Ülke İthalatında İlk 5 Ülke ve Pazar Payları (%)	Ülkenin Türkiye'ye ve Rakip Ülkelere Uyguladığı Gümrük Oranları
Yaş Meyve ve Sebze	0805	Narenciye	204,5	55,6	788,5	1,9	45,2	6	33,6	38,2	Mısır (%67) G.Afrika (%28) Pakistan (%2) Fas (%2) Lübnan (%1)	Tüm narenciye ürünlerinde tüm ülkelerden ithalatta %0
Bisküvi	190531	Tatlı Bisküvi	20,7	7,9	138,9	0,4	47,1	5.135	6,2	7,1	Hollanda (%64) Lübnan (%31) Yunanistan (%5)	Arap Birliği ülkeleri %0, Diğer ülkeler %5
Bisküvi	190532	Gofret	45,8	11,6	96,7	2	-7,5	16	9,8	7,8	Güney Afrika (%50) Mısır (%30) Avusturya (%14) Hırvatistan (%5)	Arap Birliği ülkeleri %0, Diğer ülkeler %5
Süt Ürünleri	0406	Peynir	353,1	27,8	87,8	1,6	9,8	-1	21,3	21,6	Bahreyn (%26) Mısır (%23) Danimarka (%19) Polonya (%11) Y.Zelanda (%8)	Arap ülkeleri %0 diğer ülkeler %5
Domates Salçası	200290	Salça	16	16	182	0,6	11,7	521	12	15	Türkiye (%100)	Arap Birliği ülkeleri %0 diğer ülkeler %5
Bakliyat	071340	Mercimek	4,6	16,8	175	0,4	373,1	-7	13,7	8,4	Suriye (%82) Sri Lanka (%10)	Arap Birliği ülkeleri %0, Diğer

											Myanmar (%5)	ülkeler %5
Bakliyat	071320	Nohut	1	9,9	75	0,2	27	-53	5,5	4,7	Myanmar (%50) Etiyopya (%50)	Arap Birliği ülkeleri%0 diğer ülkeler %5
Kanatlı Etleri	0207	Kanatlı Et	1.066,6	0	150,8	5,7	0,0	1	-	-	Brezilya (%83) Fransa (%15)	Arap Birliği ülkeleri%0 diğer ülkeler %5

Kaynak : Tablonun hazırlanmasında Türkiye'ye ilişkin rakamlarda TÜİK, diğer ülkelere ilişkin istatistik rakamlarında UN-ITC TradeMap, gümrük vergisi konusunda AB ülkeleri için TARIC diğer ülkeler için kendi gümrük idarelerinin verileri kullanılmıştır.

* Veriler 9 aylıktır.

Bakliyat

NOHUT

Dünya nohut ithalatında yaklaşık % 3 payı olan S.Arabistan'ın 2008 yılında 22,7 milyon dolarlık nohut ithalatı bulunmakta olup, ithalatı bir önceki yıla göre %41 oranında artış göstermiştir. S.Arabistan nohut ithalatını başta Türkiye (%34,3) olmak üzere Hindistan ve Avustralya'dan karşılamaktadır. Ülkemiz nohut ihracatında bu ülkelerin her biri ile rekabet edebilecek durumdadır. İhracatçılarımızın ilgi göstermesi durumunda S.Arabistan pazarına girişte ülkemiz nohutları için önemli bir engel bulunmamaktadır. Ülkemizde yetiştirilen nohutların kalitesi Hindistan ve Avustralya menşeli nohutların kalitesinden geri değildir. İhraç fiyatlarımız da dünya fiyatları düzeyinde oluşabilmektedir. Son yıllarda S. Arabistan'a nohut ihracatımızda önemli artışlar görülmüştür.

2009 yılı itibariyle nohut ihracatımızın yaklaşık % 13'ü S. Arabistan'a yapılmaktadır. 9,9 milyon dolara ulaşan S.Arabistan'a nohut ihracatımızı ilgi gösterildiği takdirde daha da artırabileceğimiz bir pazar olarak görülmektedir.

BAE S.Arabistan'a ülkemiz nohutlarının da dahil olduğu bir çok ülke menşeli nohutu reeksport etmektedir. Ülkemiz ihracatçılarının BAE'nin ihracat gerçekleştirdiği S.Arabistanlı ithalatçılarla irtibata geçerek bu ülkeye direk ihracat gerçekleştirmeye çalışmalarında yarar görülmektedir.

MERCİMEK

S. Arabistan dünya mercimek ithalatında % 2,4'lük bir paya sahiptir. S. Arabistan yıllık yaklaşık 30 milyon dolar civarında mercimek ithal etmekte olup, ithalatı giderek artmaktadır. S.Arabistan önceki yıllarda ülkemiz mercimekleri için önemli bir pazar olmakla beraber, son yıllarda S.Arabistan'da pazar payımız %10'lara kadar düşmüştür. Ancak S.Arabistan'a mercimek ihracatımız özellikle 2009 yılında önemli gelişme göstermiştir. 2007 yılında havalardan kurak geçmesi nedeniyle mercimek üretimimiz önemli ölçüde azalmış ve ülkemiz mercimekte ilk kez net ithalatçı ülke konumuna gelmiş olmakla beraber, 2008 ve 2009 yıllarında iklim koşulları mercimek üretimi için oldukça iyi geçmiş ve ihracata elverişli önemli miktarlarda ürün oluşmuştur. Nohutta olduğu gibi mercimekte de ihracatçılarımızın ilgi göstermesi durumunda S.Arabistan pazarının ülkemiz için iyi bir pazar konumuna gelmesi mümkün görülmektedir. Pazara girişte diğer ülkelerden ziyade Kanada ve ABD ülkemiz için rakip ülkeler konumundadır. Ancak yakınlık avantajımız ve fiyatlarımızın bu ülkelerin mercimek fiyatları düzeyinde oluşması nedeniyle S.Arabistanlı ithalatçıların ülkemiz mercimeklerini tercih etmeleri beklenmektedir.

BAE nohutta olduğu gibi önemli miktarda mercimeği de S.Arabistan'a reeksport etmektedir. Ülkemiz ihracatçılarının BAE'nin ihracat gerçekleştirdiği S.Arabistanlı ithalatçılarla irtibata geçerek bu ülkeye direk ihracat gerçekleştirmeye çalışmalarında yarar görülmektedir.

Bisküvi

TATLI BİSKÜVİLER

S.Arabistan'ın 2008 yılında tatlı bisküvi ithalatı bir önceki yıla göre %24'lük artış ile 46 milyon dolara ulaşmıştır. Dünya tatlı bisküvi ihracatında önemli bir yeri olan ülkemiz, 2008 yılında 5,4 milyon dolar değerinde olan S.Arabistan'a tatlı bisküvi ihracatını 2009 yılında % 47,1'lik artışla 7,9 milyon dolara çıkarmıştır.

S.Arabistan bisküvi pazarında AB ülkeleri hakim konumda olup, bu ülkeler içerisinde Hollanda ve İngiltere en önemli ülkelerdir. %11 civarındaki payı ile 3. sırada yer alan ülkemizi İtalya takip etmektedir.

Tatlı bisküviler ihracatında yönelebileceğimiz pazarlar arasında bulunan S.Arabistan'ın bisküvi ithalatının gelecekte daha da artması beklenmektedir. S.Arabistan bisküvi pazarında basit içerikli ürünlerin belli bir yeri bulunmakla beraber meyvelerle zenginleştirilmiş ürünlere karşı da bir eğilim söz konusudur. S.Arabistan pazarı diğer unlu mamullerde olduğu gibi bisküvi sektöründe de yatırım yapılabilecek ülkeler arasında bulunmaktadır. Ülkemiz yatırımcılarının bu ülkede girişecekleri yatırımların desteklenmesinde yarar görülmektedir.

GOFRETLER

Dünya gofret ithalatında % 2,6'lık bir paya sahip olan S.Arabistan'ın 2008 yılında bir önceki yıla göre gofret ithalatı %9 oranında artarak 65 milyon dolara ulaşmıştır. Ülkemiz 2008 yılında S.Arabistan'a 12,5 milyon dolarlık gofret ihraç etmiş olmakla birlikte, 2009 yılında ihracatımız 11,6 milyon dolara düşmüştür. 2008 yılı verilerine göre pazardaki yerimiz İtalya ve Hollanda'nın ardından üçüncü sıradır. S.Arabistan gofret pazarı da ülkemiz açısından potansiyel arz etmektedir. Ülkemiz S.Arabistan gofret pazarında AB ülkeleriyle rekabet edebilecek durumdadır. Gofret ihracatımızın yaklaşık % 12'sinin gerçekleştirildiği S. Arabistan pazarı ülkemiz için önemli bir pazardır. S.Arabistan pazarı bisküvi sektöründe olduğu gibi gofret üretiminde de ülkemiz işadamlarının yatırım yapabilecekleri ülkeler arasında gösterilmektedir.

Kanatlı Etleri

KANATLI ET

2008 yılında gerçekleştirdiği 510 bin tonluk kanatlı et ithalatı ile dünya kanatlı et ithalatında 7. sırada olan Suudi Arabistan, kanatlı et sektörümüz için büyük potansiyeli olan bir ihracat pazarı

konumundadır. 2008 yılında gerçekleştirdiği kanatlı et ihracatının değeri yaklaşık 922 milyon ABD dolarıdır. S.Arabistan'ın ithalatında dünya kanatlı et üretiminde zirvede olan Brezilya % 79,4'lük oranla lider ülke konumundadır. % 17'lik payla Fransa, Brezilya'yı takip etmektedir. Düşük oranlarla Arjantin, ABD ve BAE ülkenin diğer kanatlı et ihracatçılarıdır.

Türkiye'nin 2008 yılında 85,5 milyon dolar olan kanatlı et ihracatı 2009 yılında 150,8 milyon dolara artmıştır. Bu artışın gerçekleşmesinde Irak'a yapılan ihracatın 2009 yılında 16,7 milyon dolardan 92 milyon dolara çıkması önemli rol oynamıştır. % 61'lik oranı ile kanatlı et ihracatını en çok yaptığımız ülke olan Irak'ın, helal kesim sebebi ile Türkiye'yi tercih ettiği düşünülmektedir. Vietnam, Azerbaycan, Tacikistan ve Bosna Hersek ihracatımızda Irak'ı takip eden ülkelerdir.

2009 yılı verilerine göre Türkiye kanatlı et üretiminin sadece % 6'sını ihraç etmektedir. Geri kalan % 94'lük kısım yurtiçinde tüketilmektedir. Uygun pazarlar bulunduğu takdirde Türkiye'nin çok daha yüksek değerlerde ihracat yapabilmesi mümkün görünmektedir.

Körfez ülkelerinden Kuveyt'e 80 bin dolarlık değerle 2009 yılı itibarıyla ilk defa ihracat gerçekleştirmiş bulunmaktadır. Suudi Arabistan'la yapılacak resmi ve özel görüşmeler neticesinde bu ülkeye olan ihracatımızda ciddi artış olabileceği düşünülmektedir.

Domates Salçası

SALÇA

60 milyon doların üzerindeki salça ithalatıyla ve dünya ithalatından aldığı yaklaşık % 2,5'lik payıyla salça ihracatımızın yaklaşık % 10'unun gerçekleştirildiği S. Arabistan pazarı Türkiye için önemli bir pazardır. S.Arabistan'ın salça ithalatı son yıllarda önemli gelişme göstermiş ve 2008 yılında bir önceki yıla göre %121 oranında artmıştır. S.Arabistan'ın salça ithalatında ülkemiz özellikle Çin ile rekabet etmekte ve S.Arabistan'ın 2008 yılı ithalatında bu ülkenin ardından %26,5'lik payı ile ikinci sırada yer almaktadır. 2009 yılında S.Arabistan'a salça ihracatımız % 11'lik bir artış göstermiş ve 18 milyon dolar seviyesine çıkmıştır. S.Arabistan salça pazarında Çin rekabeti dışında ülkemiz için önemli bir sorun bulunmamakta olup, gerek kalite ve gerekse fiyatlar yönüyle Çin menşeli salçalara karşı gösterilebilecek rekabetteki başarıya bağlı olarak ülkemizin pazar durumu şekillenecektir. Ülkemiz menşeli salçaların kalite ve fiyat yönüyle uygunluğu halinde S.Arabistan'lı ithalatçıların ülkemiz ürünlerini tercih etmeleri beklenmektedir.

Süt Ürünleri

PEYNİR

S.Arabistan önemli bir peynir ithalatçısıdır. 2008 yılı itibarıyla peynir ithalatı 293 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. S.Arabistan peynir ithalatını başta Mısır olmak üzere Avustralya ve Y. Zelanda'dan gerçekleştirmekte, ülkemiz ise bu ülkelerden sonra ABD'nin ardından %8,2'lik payı ile beşinci sırada yer almaktadır. 2009 yılında ülkemizden S.Arabistan'a 27,8 milyon doların üzerinde peynir ihraç edilmiştir. S. Arabistan'a yapılan peynir ihracatı toplam ihracatımızla yaklaşık üçte birini teşkil etmektedir. Bu açıdan S.Arabistan peynir ihracatımızda en önemli ülkeler arasında yer almaktadır. Ülkemiz peynir sanayi son yıllarda büyük ölçekli firmaların üretimde bulunduğu her türlü peynir çeşidini üretebilecek potansiyele ulaşmıştır. S. Arabistan'da peynir ithalatında özellikle tercih edilen çeşitlerin belirlenerek bu çeşitlerle pazara yönelmesinde yarar görülmektedir. Ayrıca pazarda özellikle uyulması gereken İslami gereklerle hijyen ve sağlık kurallarının ihracatımızca dikkate alınması önemli hususlardır.

Yaş Meyve Sebze

NARENCİYE

S.Arabistan önemli bir narenciye ithalatçısıdır. 2008 yılı itibarıyla toplam narenciye ithalatı 177 milyon doların üzerinde gerçekleşmiştir. S.Arabistan'ın narenciye ithalatında en önemli ürün 112 milyon dolarla portakal olup, portakalı 38 milyon dolar ile limon, 22 milyon dolar ile mandalina ve 6 milyon dolar ile de greyfurt takip etmektedir.

S.Arabistan'ın narenciye ithalatı giderek artmaktadır. İthalatta son iki yıl içerisinde meydana gelen artış %16 düzeyindedir.

S.Arabistan 2008 yılında narenciye ithalatının %45,3'ünü Mısır'dan gerçekleştirmiş, ülkemiz ise %21,6'lık payı ile ikinci sırada yer almıştır. Ürünler itibarıyla ülkelerin pazar payı ise şu şekildedir: Portakalda Mısır %68,4'lük payı ile ilk sırayı almakta, bu ülkeyi %20,5'lik payı ile G.Afrika takip etmekte ve ülkemiz ise, %2,1'lik payı ile BAE ve Brezilya'nın ardından 5. sırada yer almaktadır. Mandalina da ülkemiz %48,3'lük payı ile ilk sırayı almakta ülkemizi %13,3'lük payı ile Pakistan, %12,1'lik payı ile de BAE takip etmektedir. Limonda ülkemiz %62,2'lik payı ile lider konumda olup, ülkemizi %16,8'lik payı ile G.Afrika takip etmektedir. Greyfurtta da ülkemiz %41,6'lık payı ile ilk sırayı almakta, ülkemizi %37,7'lik payı ile Mısır takip etmektedir.

2009 yılında S.Arabistan'a narenciye ihracatımız bir önceki yıla oranla % 45,2 artarak 55,6 milyon dolara ulaşmıştır.

S.Arabistan pazarında ülkemizin en dezavantajlı konumda olduğu ürün portakaldır. Bütün yaş meyve ve sebzede olduğu gibi narenciyede de önemli bir ithalatçı ülke olan S.Arabistan'da ülkemizin, özellikle

tercim edilen çeşitler yoluyla pazara yaklaşması önemli taşınmaktadır. Önemli bir pazar payında sahip olmadığımız portakalda özellikle pazarın en büyük hakimi konumunda bulunan Mısır'da yetiştirilen ve S. Arabistan'a ihraç edilen çeşitlerin dikkate alınarak aynı veya benzer çeşitler üzerinde yoğunlaşılması gereği vardır. Ayrıca özellikle BAE Arabistan pazarına reeksport gerçekleştiren bir ülke konumunda olup, ülkenin ihracatçılarının BAE'nin ihracat gerçekleştirdiği S. Arabistanlı ithalatçılarla irtibata geçerek bu ülkeye direk ihracat gerçekleştirmeye çalışmalarında yarar görülmektedir.

► Sanayi Ürünleri ve Hizmetler İhraç Potansiyelimiz

DEMİR ÇELİK VE DEMİR ÇELİKTE EŞYA (gtip: 7207, 7213, 7214, 7216, 7308)

World Steel Association'dan alınan verilere göre; 2007 yılında S. Arabistan 4,6 milyon ton ham çelik üretimi ile dünya sıralamasında otuzüçüncü sıradadır. S. Arabistan'ın yarı mamul ve mamul çelik üretimi 700 bin tondur. 2007 yılında yarı ve nihai mamul ihracatı 700 bin ton iken ithalatı 4,9 milyon ton olmuştur. İthalatın 1,1 milyon tonu uzun ürünler 2 milyon tonu yassı ürünlere aittir. S. Arabistan'ın 2007 yılı ham çelik tüketimi 9,1 milyon ton olup, kişi başına düşen ham çelik tüketimi ise 369 kg olmuştur. Yıllık nihai mamul tüketimi 8,5 milyon ton kişi başına düşen nihai mamul çelik tüketimi ise 345 kg'dır.

ITC-Trademap web sitesinden alınan verilere göre; 2008 yılında S. Arabistan'ın 7207, 7213, 7214, 7216 ve 7308 gtip bazındaki demir çelik ve demir çelikten eşya ithalatı toplam 2,6 milyar \$ değerinde gerçekleştirmiştir. S. Arabistan'ın demir çelik ve demir çelikten eşya ithalatı içinde 1,4 milyar \$ değeri ile demir çelik yarı mamuller ilk sırada yer almaktadır. İkinci sırada toplam 490 milyon \$ değeri ile demir çelikten inşaat aksamı gelmektedir. Ardından 395 milyon \$ ile demir çelik profiller, 240 milyon \$ ile demir çelik çubuklar ve 125 milyon \$ ile demir çelik filmaşın gelmektedir.

S. Arabistan'ın 2008 yılında 1,4 milyar \$ değerinde demir çelikten yarı mamul ithalatının yarısını Türkiye ve Çin'den gerçekleştirmiştir. Diğer ülkeler sırasıyla İngiltere, Ukrayna ve Brezilya'dır. İlk sırada yer alan Türkiye'nin payı %30'dur. 2004-2008 döneminde S. Arabistan'ın demir çelikten yarı mamul ithalatı %41 oranında artarken Türkiye'nin S. Arabistan'a demir çelikten yarı mamul ihracatı yıllık %42 oranında yükselmiştir. Dolayısı ile demir çelikten yarı mamullerde S. Arabistan pazarı gelişmekte olan bir pazar olup, Türkiye'nin pazardaki artan talebi yakalayarak pazar payını muhafaza ettiği görülmektedir. Ancak 2008-2009 döneminde Türkiye'nin S. Arabistan'a ihracatında % 65'lik bir düşüş yaşanmıştır ve ihracatımız 154 milyon dolara gerilemiştir.

2008 yılında S. Arabistan 490 milyon \$ değerinde demir çelik inşaat aksamı ithal etmiştir. İthalatın yaklaşık olarak yarısı Çin, İtalya ve Hindistan'dan sağlanmaktadır. Diğer ülkeler Türkiye ve İngiltere'dir. Dördüncü sırada yer alan Türkiye'nin S. Arabistan pazarındaki payı %7'dir. 2004-2008 döneminde S. Arabistan'ın demir çelik inşaat aksamı ithalatı yıllık %61 oranında artmışken Türkiye'nin aynı dönem S. Arabistan'a ihracatı %51 oranında yükselme göstermiştir. Türkiye, S. Arabistan'ın demir çelik inşaat aksamı talep artış hızını yakalayamadığı gibi Çin (%130), İtalya (%139), Hindistan (%104) gibi rakip ülkelerin ihracat artış hızlarının gerisinde kalarak pazar payını kaybetmeye başlamıştır. Sonuç olarak S. Arabistan demir çelik inşaat aksamı açısından gelişen bir pazardır ve Türkiye'nin bu ülkeye çok daha fazla ihracat yapacak potansiyeli bulunmaktadır.

S. Arabistan 2008 yılında 396 milyon \$ değerinde demir çelik profil ithal etmiştir. İthalatın yarısını sadece Çin'den yapmaktadır. İthalat yapılan diğer ülkeler Tayvan, Türkiye, Mısır ve Lüksemburg'dur. Üçüncü sırada yer alan Türkiye'nin payı %15'dir. 2004-2008 döneminde S. Arabistan'ın demir çelik profil ithalatı yıllık %48 oranında artmışken Türkiye'nin aynı dönem S. Arabistan'a ihracatı %26 oranında yükselmiştir. Türkiye bu dönemde S. Arabistan'ın demir çelik profil talep artış hızını yakalayamadığı gibi Çin (%216) ve Tayvan (%319) gibi rakip ülkelerin ihracat artış hızlarının gerisinde kalarak pazar payını kaybetmeye başlamıştır. Ancak 2009 yılında S. Arabistan'ın bu ürün grubunda ithalatındaki % 16'lık artışa karşılık Türkiye'nin S. Arabistan'a ihracatında % 35'lik bir artış olmuştur ve pazardaki payı artmıştır. Bu çerçevede S. Arabistan'ın profil ithalatında gelişen bir pazar olduğu ve demir çelik profil ihracatında dünya altıncısı olan Türkiye'nin ihraç potansiyelinin bulunduğu dolayısı ile pazar payını artırabileceği düşünülmektedir.

2008 yılında S. Arabistan 240 milyon \$ değerinde demir çelik çubuk ithal etmiştir. Genellikle inşaatlarda kullanılan demir çelik çubukların büyük bir kısmı Türkiye'den ithal edilmektedir. Diğer tedarikçi ülkeler Çin, BAE, Ürdün ve Tayvan'dır. İlk sırada yer alan Türkiye'nin payı %69'dur. 2004-2008 döneminde S. Arabistan'ın demir çelik çubuk ithalatı yıllık %121 oranında artarken Türkiye'nin bu ülkeye ihracatı % 123 oranında yükselmiştir. Dolayısı ile demir çelik çubuk ihracatında dünya birincisi olan Türkiye S. Arabistan'ın demir çelik çubuk talep artışını yakalamış olup, pazar payını daha da artırma potansiyeline sahiptir. Ancak 2008-2009 dönemi incelendiğinde Türkiye'den ithalatın % 49 azalmasına karşın S. Arabistan'ın toplam ithalatında % 230'luk bir artış kaydedilmiştir. Pazardaki payımızı kaybetmemek adına çalışmalarımızda özen göstermemiz gerekmektedir.

2008 yılında S. Arabistan 125 milyon \$ değerinde demir çelik filmaşın ithal etmiştir. Filmaşın ithalatının yarısına yakını Çin ve Türkiye'den yapılmaktadır. Diğer ülkeler sırasıyla Ukrayna, Mısır ve İngiltere'dir. İkinci sırada yer alan Türkiye'nin payı %20'dir. 2004-2008 döneminde S. Arabistan'ın demir çelik filmaşın ithalatı yıllık %1 oranında gerilerken Türkiye'nin bu ülkeye ihracatı %1587 oranında yükselmiştir. Dolayısı ile demir çelik filmaşın ihracatında dünya dördüncüsü olan Türkiye, rakip ülkelerin ihracat artış hızının üzerinde oranla ihracatını artırmakta ve pazarda çok daha iyi bir yer edinme eğilimi içerisinde.

Yukarıdaki bilgiler ışığında S. Arabistan, demir çelik yarı mamul, inşaat aksamı, profil, çubuk ve filmaşın açısından gelişmekte olan bir pazardır. Türkiye'nin bu ürünlerde yüksek ihraç potansiyeline sahip olması nedeniyle Arabistan'da pazar payımızın daha da yükselmesi için hiçbir neden yoktur. Bu yönde ülkede yapılacak fuar katılımı, tanıtım, pazarlama ve ticaret heyeti faaliyetlerinin faydalı olacağı

düşünülmektedir.

1993 yılında imzalanarak yürürlüğe giren Pan-Arab Serbest Ticaret Bölgesi (PAFTA) ülkeleri arasındaki serbest ticaret anlaşması uyarınca üye ülkeler (S.Arabistan, Bahreyn, Mısır, Irak, Ürdün, Kuveyt, Lübnan, Libya, Fas, Umman, Katar, Sudan, Suriye, Tunus, BAE, Yemen) arasında yapılan ticarete gümrük vergi oranları karşılıklı olarak sıfırlanmıştır.

Ayrıca 2003 yılında yürürlüğe giren Körfez İşbirliği Konseyi (GCC) üye ülkeleri arasında gümrük birliği uyarınca S.Arabistan, Bahreyn, Kuveyt, Umman, Katar, BAE ülkeleri arasında yapılan ticarete karşılıklı olarak gümrük vergisi oranları %0 olarak uygulanmaktadır.

S.Arabistan yukarıdaki anlaşmalar gereği üye ülkelerden yaptığı ithalatta %0 gümrük vergisi uygularken diğer ülkelere %5 gümrük vergisi almaktadır.

OTOMOTİV YAN SANAYİ (Yan sanayi gtip: 8702, 8708, 8716)

Suudi Arabistan otomotiv pazarı finansman imkânlarının artması sayesinde beklenenin üzerinde gelişme göstermiştir. Bu gelişimde artan borsa endeksi sonucu yükselen tüketici güveni, artan petrol fiyatları ve ramazan süresince yapılan indirimli satışlar etkili olmuştur. Ayrıca, düşük enflasyon, azalan faiz oranları, tüketici kredilerindeki alım kolaylığı, azalan işsizlik sonucu artan tüketim harcamaları otomotiv satışlarının artmasını sağlayan diğer önemli etkenlerdir.

Suudi Arabistan Orta Asya'da yer alan en büyük oto ana ve yan sanayi ithalatçısıdır. 2007 yılında 414 bin yeni araç kaydı gerçekleşmiştir. 2008 yılında ise 428 bin civarında yeni araç kaydının yapılması beklenmektedir. Suudi Arabistan'daki mevcut araç parkı 4,8 milyondur. Ülkede her 1000 kişi başına düşen araç sayısı 154'dür.

Suudi Arabistan otomotiv pazarında Uzak Doğu kökenli markalar lider konumda bulunmaktadırlar. Japon markalarının Suudi Arabistan otomotiv pazarından almış oldukları pay %57, Güney Kore markalarının pazardan aldıkları pay ise %9'dur. Dolayısıyla Uzak Doğu menşeli markalar Suudi Arabistan otomotiv pazarının %66'sını temsil etmektedirler. Avrupa menşeli otomotiv markaları pazar paylarını artırmak için yoğun pazarlama kampanyaları gerçekleştirdikleri halde, Suudi Arabistan'daki pazar payları %7'dir. Avrupalı markaların pazar paylarını artırmalarına en büyük engel, dolara endekli Riyalin değer kaybetmesiyle tüketiciler için modellerinin pahalı hale gelmesidir. Bu durumun AB ile Körfez Arap Ülkeleri İşbirliği Konseyi arasındaki liberalizasyon çalışmalarının tamamlanması beklenen 2010 yılına kadar süreceği tahmin edilmektedir. ABD menşeli markaların ise, Riyal kendi para birimlerine endekli olduğundan, kur hareketlerinden ötürü pahalı hale gelme gibi problemleri bulunmamaktadır ve pazar payları %27'dir.

Ülkede 3 adet otomotiv üretim tesisi bulunmaktadır. Al Jomaih firması General Motors için otobüs, National Automobile Industry firması Mercedes-Benz için ağır ticari araç ve Arabian Vehicles and Trucks Industry ise Volvo için ağır ticari araç üretimi gerçekleştirmektedir. Firmaların 2006 yılı toplam üretimi 2.300 adettir. Proton markası, Suudi Arabistan'daki temsilçisi olan Al Qabba Group ile birlikte ülkede bir üretim tesisi kurmayı planladığını açıklamıştır. Ancak bu doğrultuda somut bir adım henüz atılmamıştır.

Suudi Arabistan Otomotiv pazarında faaliyet gösteren belli başlı distribütörler ve temsil etmekte oldukları markalar şunlardır:

- * Abdul Latif Jameel-ALJ (Toyota, Lexus)
- * Aljomaih Automotive Company-AAC (GM)
- * Alhamrani United Company-AUC ve Al Jahr Company (Nissan)
- * Al Jazirah (Ford)
- * Samaco (Volkswagen)
- * Al Rashed & Al Thunayyan Automotive Company (Mitsubishi)
- * Arabian Vehicles and Trucks Industry Ltd. (Volvo)
- * Safari Motors (Seat, Skoda)
- * Al Qabba Group (Proton)
- * Mohamed A Alhamrani & Company Intertrade-AIT (Tata)
- * First Motor (Chery)

Suudi Arabistan'da araçlar diğer Orta Doğu ülkelerine göre daha sık değiştirilmekte bu da yeni araç satışını canlı tutmaktadır. 2007 yılında 342 bin adet otomobil satışı gerçekleşmiştir. Dolayısıyla satılan araçların %83'ü otomobil segmentinde yer alan araçlardır. Suudi Arabistan'daki otomobillerin %5'i her sene değiştirilmektedir.

Suudi Arabistan'da en fazla rağbet gören otomobil markası Toyota'dır. Toyota yıllık 133 bin adetlik araç satışı ile pazardan %30,8'lik pay almakta ve lider konumda bulunmaktadır. Toyota'nın en fazla talep gören modeli Toyota-Camry'dir. Suudi Arabistan'daki Toyota distribütörü tarafından 2007 yılında 45 bin adet Toyota-Camry satıldığı tahmin edilmektedir. Ayrıca, Suudi Arabistan otomobil pazarında, üst gelir sınıfına hitap eden Lexus araçlarından yılda 5 bin adet satılmaktadır. Toyota'nın Suudi Arabistan'da rağbet gören diğer modelleri ise Corolla, Land Cruiser, Hilux, Yaris ve Fortuner modelleridir.

General Motors'un (Buick, Cadillac, Chevrolet, GMC, Hummer, Pontiac, Saab, Saturn, Daewoo, Opel) Suudi Arabistan'da 2007 yılında 97 bin adet yeni araç satışı gerçekleştirdiği tahmin edilmektedir. General Motors Orta Doğu bölgesindeki satışlarının %60'ını Suudi Arabistan'da yapmaktadır. Marka 1947'den beri faaliyet gösterdiği Suudi Arabistan otomobil pazarında %22,5'lik paya sahiptir. General Motors'un en fazla sattığı modeller Chevrolet'in Caprice, Optra, Aveo, Epica, Lumina, Trailblazer modelleri ile GMC'nin Suburban ve Yukon modelleridir.

Nissan'ın 2007 yılında, 47 bin adet araç satışı gerçekleştirdiği tahmin edilmektedir. Nissan, Suudi Arabistan otomotiv pazarında ki %11'lik payını %15'e çıkarma hedefi doğrultusunda 2007 yılında ülkedeki 54. mağazasını açmıştır. Nissan'ın 2008 yılında da mağaza ve servis sayısını artıracığı tahmin edilmektedir. Suudi Arabistan'da en fazla satışı gerçekleşen Nissan modelleri Maxima, Pathfinder,

Accord, Civic, Civic, Civic, Civic, Civic, Civic, Civic ve X-Trail modelleridir.

Hyundai'nin Suudi Arabistan otomotiv pazarında 2007 yılında 39 bin adet yeni araç satışı gerçekleştirdiği öngörülmektedir. Hyundai'nin pazar payı %9'dur. En fazla talep gören Hyundai modelleri Avente, Verna, Rio (Kia), Carnival (Kia) ve Trajet'dir.

Ford'un, Suudi Arabistan otomotiv pazarında 2007 yılında 20 bin adet araç satışında bulunduğu ve pazardan %4,6'lık pay aldığı tahmin edilmektedir. Ford'un en fazla tutulan modelleri Crown Victoria, Ranger, Explorer ve Expedition modelleridir. Ford 2003 yılında uygulamaya koyduğu strateji gereği ülkedeki mağaza ve servis sayısını artırmaya başlamış, bu kapsamda en son Riyad, Tabuk ve Al Gassim bölgelerinde yeni mağaza ve servisler açmıştır.

Mitsubishi senelik 18 bin adet araç satışı gerçekleştirmekte ve pazardan %4'lük pay almaktadır. Suudi Arabistan'da en fazla satışı gerçekleşen Mitsubishi modelleri Triton, Pajero, L200, Lancer ve Delica'dır.

Isuzu, 2007 yılı tahminlerine göre 16 bin adetlik araç satışı ile pazardan %3,7'lik pay almıştır. En fazla rağbet gören modelleri Dmax ve Elf'dir.

Honda'nın 2007 yılı için 15 bin adet araç satışı gerçekleştirdiği ve pazardan %3,6 pay aldığı tahmin edilmektedir. Accord ve Civic en fazla rağbet gören modelleridir.

Mazda, 2007 yılı öngörülerine göre, 9 bin adet araç satışı gerçekleştirmiş ve pazardan %2,1 pay almıştır. New fighter, Mazda 6, Mazda 3 ve Mazda 5 serileri Suudi Arabistan otomotiv pazarında en fazla tutulan Mazda modelleridir.

Daimler Chrysler markası fazlaca rağbet gören Mercedes S Class, Mercedes E Class modelleri ile 2007 yılında 9 bin adet civarında satış gerçekleştirdiği ve pazardan %2,1 pay aldığı tahmin edilmektedir.

Volkswagen 2007 yılı öngörülerine göre 7 bin araç satmış, pazardan %1,7 pay almıştır. Suudi Arabistan'da en fazla satışı gerçekleşen Volkswagen modelleri Polo, Touareg, Skoda Fabia, Skoda Octavia, Audi A8 ve Audi A6'dır.

Suzuki 2007 yılı başlarında Suudi Arabistan'daki 21. mağazasını açmıştır. Markanın Carry, Escudo ve Kei modelleri ile satışlarını bir önceki yıla göre %7 artırdığı ve toplamda 6 bin adet araç satışı gerçekleştirdiği tahmin edilmektedir.

BMW, Suudi Arabistan'da 5 bin adet araç sattığı ve pazardan %1,2'lik pay aldığı öngörülmektedir. BMW'nun en fazla rağbet gören modelleri 5 serisi, 7 serisi, X3 ve X5'dir.

Tata Motors firması Suudi Arabistan pazarındaki model sayısını 3'den 6'ya çıkarmıştır. Indica, Indigo ve Marina modelleri pazardaki mevcut modeller olan Sumo, Oryx ve Lynx'e katılmıştır. Tata Motors firması diğer markalara göre fiyatlarını daha düşük tutarak %1'in altında olan pazar payını artırmayı hedeflemektedir.

Markalar yüksek gelir sınıfına hitap eden lüks modelleri ile aile sınıfı için geliştirdikleri araziye uygun SUV modelleri sayesinde satışlarını artırmış olsalar dahi, Suudi Arabistan'da çalışan, alim gücü düşük, yabancı işçilerin daha küçük ve ucuz modelleri tercih etmeleri ekonomik araç sınıfına olan talebi artırmaktadır. Chevrolet ve Suzuki'nin küçük otomobil satışları ile pazarda yüksek büyüme göstermesi bu yönelişin en belirgin göstergesidir. Nissan ve Renault bu doğrultuda çalışmalara başlamışlardır. Çin menşeli Chery firması da küçük ve ucuz otomobillere kayan müşteri taleplerinden alacağı payı artırmak için mevcut bayilerinin sayısını artırma kararı almıştır.

Hafif ticari araç sınıfında Isuzu pazarın %70'ine hâkimdir. 2007 Temmuz ayında, D-Max kamyonet modelinin yeni kasaını piyasaya süren Isuzu satışlarını %48 artırmıştır. Isuzu piyasaya yeni modeller sunarak, çevreyi daha az kirleten ekonomik yakıt tüketimine sahip araçlar ürettiğini vurgulayarak pazardaki lider konumunu perçinlemeye çalışmaktadır. Toyota ise, hafif ticari araç segmentindeki pazar payını artırmak üzere Isuzu'nun aksine, yeni model tanıtımından çok, satış sonrası destek hizmetlerini geliştirmeyi hedeflemektedir.

Ağır Ticari Araç sınıfında faaliyet gösteren en önemli firma %75'i yerli Zahid Tractor firmasına, %25'i Volvo'ya ait olan Arabian Vehicles and Trucks Industry Ltd. firmasıdır. Firma 1999'da kurulmuş olup, 2004'de 350 adet, 2006 yılında 650 adet Volvo marka kamyon üretimi gerçekleştirmiştir. Firma Suudi Arabistan ağır ticari araç pazarının %18'ine sahiptir.

Körfez Arap Ülkeleri İşbirliği Konseyi'ne (KİK) üye ülkeler içerisinde en fazla otomotiv yan sanayi firması Suudi Arabistan'da bulunmaktadır. Keza, Suudi Arabistan, Bahreyn, Oman, Kuveyt, Katar ve Birleşik Arap Emirlikleri'nde yer alan 300 oto yan sanayi firmasının 183 tanesi Suudi Arabistan'dadır. Oto yan sanayi konusunda KİK'ye yapılan yatırımların %89'u Suudi Arabistan'a yapılmıştır. Bu da yaklaşık 1,1 milyar dolarlık yatırıma kabul etmektedir.

Suudi Arabistan oto yan sanayi pazarı incelendiğinde, 2007 yılında toplam 4 milyar dolarlık ithalatın gerçekleştiği görülmektedir. En fazla ithal edilen oto yan sanayi ürün grubu ve toplam ithalat içerisindeki payları şöyledir: dış ve iç lastikler (%19), içten yanmalı motorlar (%14), motor aksam ve parçaları (%8), transmisyon mili, yatak ve kovan (%7), conta takım ve grupları (%4), dizel ve yarı dizel motorlar (%3).

Suudi Arabistan'ın dünyadan yan sanayi ithalatı yıllar itibariyle artış göstermektedir. 2008 yılında motorlu taşıtlar aksam ve parçaları ithalatı 837 milyon dolar, taşıtlar için römorklar, yarı römorklar vb. ile aksam ve parçaları ithalatı ise 159 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

Suudi Arabistan'ın en fazla ithal ettiği yan sanayi ürünleri motor ve aksamı, şasi, rot başı, rotiller, süspansiyon sistemleri, dış lastikler, debriyajlar ve bunların aksam parçaları, fren ve aksamı, vites kutuları, motorlar için elektrikli ateşleme cihazları ve diferansiyeller, akslardır.

Türkiye'nin Suudi Arabistan'a olan motorlu taşıtlar aksam ve parçaları ihracatı 2008 yılında 16 milyon dolar olmuştur. Motorlu taşıtlar aksam ve parçaları ihracatı 2009 yılında %31 azalarak 11 milyon

dolara gerilemiştir. Taşıtlar için römorklar, yarı römorklar vb. ile aksam ve parçalarında 2009 yılında 2008 yılına göre % 21'lik azalışla 9 milyon dolar ihracat gerçekleştirilmiştir. En fazla ihracı gerçekleştiren ürünler tanker römorklar, tek akslı yarı römorklar, şasi, karoser, akslar, dış lastikler, debriyaj olarak sıralanmaktadır.

Suudi Arabistan pazarına motorlu taşıtlar aksam ve parçaları ihracatında Japonya, ABD, Çin, İtalya ve Almanya ilk sıralarda yer almaktadır. Taşıtlar için römorklar, yarı römorklar vb. ile aksam ve parçaları ihracatında ise Almanya, Çin, BAE ilk üç sırayı alırken, Türkiye dördüncü ve Fransa beşinci sırayı almaktadır.

Suudi Arabistan motorlu taşıtlar aksam ve parçaları ithalatında %5-12 gümrük vergisi uygulamaktadır. Taşıtlar için römorklar, yarı römorklar vb. ile aksam ve parçaları ithalatında gümrük oranı %5-10 olarak uygulanırken her iki ürün grubunda da Körfez İşbirliği Konseyi Gümrük Birliği (Bahreyn, BAE, Katar, Kuveyt, S.Arabistan, Umman) üye ülkelerine %0 gümrük uygulamaktadır.

ELEKTRİK TRANSFORMATÖRLERİ VE STATİK KONVERTÖRLER (gtip:8504)

Suudi Arabistan, 2008 yılında 585 milyon dolar değerinde elektrik transformatörü ve statik konvertörler (GTİP: 8504) ithalatı yapmıştır. 2008 yılında ülkemizden Suudi Arabistan'a gerçekleştirilen elektrik transformatörü ihracatı 124 milyon dolarken, bu değer 2009 yılında 71 milyon dolara düşmüştür.

Suudi Arabistan'a ihracatımızda gücü 10.000 kva'yi geçen sıvı dielektrikli transformatörler ihracatımızın çok önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Gücü 650 kva'yi geçen 10.000 kva'yi geçmeyen sıvı dielektrikli transformatörler, gücü 1 kva'yi geçmeyen sıvı dielektrikli transformatörler ve bunların aksam parçaları diğer ihraç ürünlerimiz olarak sıralanmaktadır.

2008 yılı verilerine göre Suudi Arabistan'ın elektrik transformatörü ve statik konvertörler ihracatında Türkiye pazarda lider konumdadır. Pazardan %21 pay almaktadır. Almanya, ABD, İngiltere ve Fransa ise pazarın diğer ihracatçı ülkeleridir.

Suudi Arabistan elektrik transformatörü ve statik konvertörler ithalatında %0-12 gümrük vergisi uygulamaktadır.

HAZIR GİYİM (gtip: 61, 62)

Suudi Arabistan'ın hazır giyim ithalatı 2007 yılında yaklaşık %53'lük artışla en yüksek seviyesi olan 2,8 milyar dolara yükselmiştir. 2008 yılında ise %6,7 civarında gerileyerek 2,6 milyar dolara düşmüştür.

Suudi Arabistan'ın hazır giyim ithalatında en önemli tedarikçi yaklaşık %60 payla Çin'dir. Diğer tüm tedarikçilerin payı %10'un altındadır. Hindistan, İtalya, Fransa ve Hong Kong diğer önemli tedarikçilerdir.

Türkiye'nin Suudi Arabistan'a hazır giyim ihracatı düzenli artışlarla 2008 yılında yaklaşık 54 milyon dolara ulaşmıştır. Türkiye'nin pazar payı ise yaklaşık %2,1 civarında bulunmaktadır. Ülkeye hazır giyim ihracatımızda bayan takım, ceket, elbise, etek vb. ihracatımız önemli bir yer tutmaktadır.

AMBALAJ İÇİN TORBA VE ÇUVALLAR (gtip: 6305)

Suudi Arabistan'ın ambalaj torba ve çuvalı ithalatı son yıllarda artış göstermektedir. 2005 yılında 10 milyon dolar civarında olan bu ürünlerin ithalatı 2008 yılında 27 milyon dolar civarına yükselmiştir.

Suudi Arabistan torba ve çuval pazarında Türkiye tek büyük tedarikçidir. Türkiye'nin 2006 yılında 5,3 milyon dolar olan ihracatı 2008 yılında 15 milyon dolara aştı. Ancak 2009 yılında % 40 azalarak 9 milyon dolara düşmüştür.

Sektördeki diğer önemli tedarikçiler Çin, Hindistan, Yemen ve ABD'dir.

SENTETİK FİLAMANT İPLİKLER (gtip: 5402)

2006 yılında 48 milyon dolar civarında olan Suudi Arabistan'ın sentetik filament iplik ithalatı 2007 yılında 45 milyon dolara gerilemiş; ancak, 2008 yılında yaklaşık %28 gibi ciddi bir artışla 57 milyon dolara yükselmiştir.

2008-2009 döneminde bu ürün grubunda Türkiye'den S.Arabistan'a yapılan ihracat % 26 azalarak 9 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

Suudi Arabistan sentetik filament iplik pazarında en önemli tedarikçi %21'lik payla Türkiye'dir. Diğer önemli tedarikçiler Almanya (%19), Çin (%19), Belçika (%16) ve Hindistan (%8) olarak sıralanmaktadır.

KLİMA CİHAZLARI VE ELEKTRİKLİ SU ISITICILARI, SAÇ VE EL KURUTMA MAKİNELERİ (gtip: 8415, 8516)

Suudi Arabistan 2008 yılında 593 milyon dolarlık klima ithalatı yapmıştır. Ülkenin sıcak olması ve ucuz petrol sayesinde ucuz elektrik üretimi klima tüketimini yaygınlaştırmıştır. S.Arabistan dünya ithalatından aldığı % 1,7'lik pay ile önemli bir pazar olmakla birlikte, Türkiye'nin 2008 yılında gerçekleştirdiği 374 milyon dolarlık ihracatının sadece 13 milyon doları Suudi Arabistan'a yapılmıştır. 2009 yılında ise bu ürün grubunda herhangi bir ihracat gözlenmemiştir.

Suudi Arabistan'ın son beş yıldaki klima ithalatındaki ortalama artış oranı %20'dir. Türkiye'nin Suudi Arabistan'a ihraç ettiği klima tutarı ise son beş yılda 2,5 kat artmıştır. Ülkenin klima ithalatındaki artış eğilimi ve Türkiye'den klima satışlarında görülen artış, Suudi Arabistan'ı klima üreticilerimiz için değerlendirilmesi gereken önemli bir pazar haline getirmektedir.

Suudi Arabistan 2008 yılında 222 milyon dolarlık elektrikli ısıtıcılar ve kurutma cihazları ithalatı

yapmıştır. 2009 yılı verilerine göre Türkiye'nin 307 milyon dolarlık ihracatının sadece 9 milyon doları Suudi Arabistan'a yapılmıştır. Türkiye %7'lik payla Suudi Arabistan'ın 5. büyük tedarikçisidir.

Suudi Arabistan'ın son beş yıldaki elektrikli ısıtıcılar ve kurutma cihazları ithalatındaki ortalama artış oranı %18'dir. Türkiye'nin Suudi Arabistan'a ihrac ettiği elektrikli ısıtıcılar ve kurutma cihazları tutarı ise son beş yılda yıllık ortalama %27 artmıştır. Ülkenin bu ürün grubunu ithalatındaki artış eğilimi ve Türkiye'den alımda görülen artış birlikte değerlendirildiğinde Suudi Arabistan önemli bir potansiyel pazar durumundadır.

İZOLE EDİLMİŞ KABLO VE TELLER (gtip: 8544)

Suudi Arabistan 2008 yılında 698 milyon dolarlık izole edilmiş kablo ve teller ithalatının 68 milyon dolarını Türkiye'den yapmıştır. Türkiye %10 payla Mısır'dan sonra en büyük tedarikçi konumundadır. 2009 yılında Türkiye'nin Suudi Arabistan'a izole edilmiş tel ihracatı bir önceki yıla göre %12 azalmıştır. Bu ürün grubunda toplam ihracatımız 1,4 milyar dolar gibi yüksek bir değerde bulunmaktadır. Suudi Arabistan'a bu ürün grubundaki son beş yıllık ihracat artış oranımız yıllık ortalama %150 gibi yüksek bir düzeydedir.

Suudi Arabistan izole edilmiş teller için %0-5 gümrük vergisi uygulamaktadır. Serbest ticaret anlaşması yaptığı ülkelerden (Körfez İşbirliği Konseyi (GCC) ve Büyük Arap Serbest Ticaret Bölgesi (GAFTA)), gümrük vergisi almamaktadır. İzole edilmiş teller ithalatında ilk 5 ülke arasında yer alan Mısır ve Ürdün için gümrük vergisi sıfırdır.

MOBİLYA SEKTÖRÜ (gtip:9403)

2008 yılında, Suudi Arabistan yaklaşık 650 milyon dolar tutarında oturmaya mahsus mobilyalar dışında kalan diğer mobilya aksam ve parçaları ithal etmiş olup; ithalatın %3,2'sini Türkiye'den gerçekleştirmiştir. Türkiye'nin 2008 yılında toplam diğer mobilya ihracatı 700 milyon dolarken 2009 yılında 630 milyon dolara düşmüştür. Söz konusu ihracatın %2,7'si Suudi Arabistan pazarına gerçekleştirilmiştir.

Suudi Arabistan, evle ilgili her türlü ürün açısından çok rekabetçi bir pazar olup; dünyanın her yerinden üretici ve tedarikçiler pazarda yer almaktadır. Gelir seviyesinin yüksek olmasının tüketim harcamalarının artmasına neden olduğu pazarda, 2000-2007 yılları arasında mobilya ve yer kaplamalarına yönelik harcamalar %19 artış göstermiştir. Önümüzdeki yıllarda da tüketim harcamalarının artması beklenmektedir.

Refah içinde olan tüketicilerin çoğu genelde Batı Avrupa ülkelerinden, İtalya ve Fransa'dan mobilya alışverişini gerçekleştirmektedir. Gelir düzeyi düşük olan kesim ise bağımsız mobilya mağazalarından Uzak Doğu ülkelerinden ithal edilmiş ucuz mobilyayı satın almaktadırlar. Yüksek harcanabilir gelir düzeyi, kaliteli ve markalı mobilya ve döşemelik ürünlerin satışlarını ve dolayısıyla fiyatlarının artmasına neden olmaktadır. Bu nedenle bir kısım tüketici Çin, Kore, Tayland ve Hindistan'dan ithal edilmiş ucuz ürünlere yönelmektedir.

Kişi başına evle ilgili ürün ve hizmetlere yapılan harcamalar, 2000-2007 yılları arasında %6,79 artmış olup; 2007 yılında 242,23 dolara ulaşmıştır.

Pazarda, mobilya ve benzeri ürünlerde internet ve posta ile satış yöntemleri çok az kullanılmakta, tüketici ürünü görmeden almak istememektedir.

S.Arabistan PAFTA ve KİK anlaşmaları gereği üye ülkelerden yaptığı ithalatta %0 gümrük vergisi uygulamaktadır. Mobilyaya uygulanan gümrük vergileri MFN ülkeleri için ise (%5-15), metal, plastik ve ahşap mobilya'lar için (%15), ahşap yemek takımları için (% 8), ahşap laboratuvar mobilyası için (% 5)'dir.

AYAKKABI SEKTÖRÜ (gtip: 6402)

2008 yılında, Suudi Arabistan 169 milyon tutarında dış tabanlı kauçuk/plastikten diğer ayakkabılardan ithal etmiş olup; ithalatın %10'unu Türkiye'den gerçekleştirmiştir. Türkiye'nin 2009 yılı dış tabanlı kauçuk/plastikten diğer ayakkabılar ihracatı 69 milyon dolardır. Söz konusu ihracatın %22'si Suudi Arabistan pazarına gerçekleştirilmiş olup; ihracat 2004-2008 yılları arasında yılda ortalama %16 artmıştır. Son yılda S.Arabistan'a olan ihracatımızda % 11'lik bir azalma göze çarpmaktadır.

Suudi Arabistan pazarında, dış tabanlı kauçuk/plastikten diğer ayakkabılarda Çin pazara hâkim olup; %78 pazar payına sahiptir. Türkiye ve Tayland %10 ve %5 pazar payları ile diğer önemli tedarikçilerdir.

S.Arabistan PAFTA ve KİK ülkeleri ile yapılan anlaşmalar gereği üye ülkelerden yaptığı ithalatta %0 gümrük vergisi uygulamaktadır. Ayakkabıda uygulanan gümrük vergileri MFN ülkeleri için ise (%5)'dir.

DOKUMA HALILAR (gtip: 5702)

S.Arabistan dünya dokuma halı ithalatından aldığı % 3,3'lük payla önemli bir pazar konumundadır. 2008 yılında, Suudi Arabistan 113 milyon dolar tutarında dokunmuş halılar ve yer kaplamaları ithal etmiş olup; ithalatın %78'ni Türkiye'den gerçekleştirmiştir.

Türkiye'nin 2009 yılında toplam dokunmuş halılar ve yer kaplamaları ihracatı 775 milyon dolardır. Söz konusu ihracatın %15'i Suudi Arabistan pazarına gerçekleştirilmiştir. 2009 yılında Suudi Arabistan pazarına gerçekleştirdiğimiz dokunmuş halılar ve yer kaplamaları ihracatında % 33 artış olmuş ve 117 milyon dolara ulaşmıştır.

Suudi Arabistan, evle ilgili her türlü ürün açısından çok rekabetçi bir pazar olup; dünyanın her yerinden üretici ve tedarikçiler pazarda yer almaktadır. Gelir seviyesinin yüksek olmasının tüketim harcamalarının artmasına neden olduğu pazarda, 2000-2007 yılları arasında halı, mobilya ve yer kaplamalarına yönelik harcamalar %19 artış göstermiştir. Önümüzdeki yıllarda da tüketim harcamalarının artması beklenmektedir.

Kişi başına evle ilgili ürün ve hizmetlere yapılan harcamalar, 2000-2007 yılları arasında %6,79 artmış olup; 2007 yılında 242,23 dolara ulaşmıştır.

Pazarda, halı ve yer kaplamaları ürünlerinde internet ve posta ile satış yöntemleri çok az kullanılmakta, tüketici ürünü görmeden almak istememektedir.

S.Arabistan PAFTA ve KİK ülkeleri ile yapılan anlaşmalar gereği üye ülkelerden yaptığı ithalatta %0 gümrük vergisi uygulamaktadır. Halılara uygulanan gümrük vergileri MFN ülkeleri için ise (%12-15) arasında değişmektedir.

İŞLENMİŞ DOĞAL TAŞLAR (gtip: 6802)

Suudi Arabistan, 2008 yılında 269 milyon dolarlık işlenmiş doğal taş ithalatı yapmıştır. İthalat 2004-2008 yılları arasında yılda ortalama %12 artmış, 2007-2008 döneminde ise artış % 79'u bulmuştur. Suudi Arabistan'ın dünya ithalatındaki payı %2,5 gibi önemli bir orandır.

Türkiye'nin Suudi Arabistan'a gerçekleştirdiği işlenmiş taş ihracatı son beş yılda ortalama %20 artmış ve 2009 yılında 42 milyon dolara ulaşmıştır.

Suudi Arabistan'a ihraç ettiğimiz ürünler arasında 680291 GTİP numarasında yer alan işlenmiş-yontulmamış mermer traverten ve su mermeri ilk sırada yer almakta olup; toplam ihracatın %92'sini oluşturmaktadır.

2008 yılında Suudi Arabistan'a işlenmiş doğal taş ihracatı yapan ülkeler; İtalya, Çin, Portekiz, Türkiye ve Umman'dır. Türkiye'nin Suudi Arabistan işlenmiş doğal taş ithalatındaki payı %16'dır. Mermerin başlıca kullanım alanı inşaat sektörüdür. Bu nedenle Suudi Arabistan inşaat sektörünün gelişimi, işlenmiş taş alımında kilit rol oynamaktadır.

S.Arabistan PAFTA ve KİK ülkeleri ile yapılan anlaşmalar gereği üye ülkelerden yaptığı ithalatta %0 gümrük vergisi uygulamaktadır. İşlenmiş doğal taşlara uygulanan gümrük vergileri MFN ülkeleri için ise % 5 olarak uygulanmaktadır.

KAUÇUKTAN YENİ DIŞ LASTİKLER (gtip: 4011)

Suudi Arabistan 2008 yılında 815 milyon dolarlık kauçuktan dış lastik ithalatı yapmıştır. 2004-2008 döneminde sektör ithalatında ortalama %16 artış olmuştur. İthalatın yarısından fazlası Japonya ve Çin'den yapılmıştır. Endonezya, İtalya, Tayland ve Türkiye göreceli olarak düşük paylara sahiptir.

Türkiye'nin 2009 yılında sektördeki toplam ihracatı 821 milyon dolardır. Ancak S.Arabistan'a yapılan ihracat 27 milyon dolar seviyesinde kalmıştır ve bir önceki yıla göre % 15 azalmıştır. Türkiye'nin sektördeki toplam ihracatının yüksek değerleri göz önüne alındığında, Suudi Arabistan pazarı Türk firmaları için yüksek potansiyele sahip bir pazardır ve gelişime açıktır.

Sektör	GTİP	Potansiyel Ürün	Ülkenin Toplam İthalatı 2009 (milyon dolar)	Türkiye'nin Ülkeye İhracatı 2009 (milyon dolar)	Türkiye'nin Toplam İhracatı 2009 (milyon dolar)	Dünya İthalatında Ülkenin Payı 2009	Türkiye'nin Ülkeye İhracatındaki Değişim 2008-2009 (%)	Ülkenin Toplam İthalatındaki Değişim 2008-2009 (%)	Türkiye'nin Ülkeye İhracatı 2009 Aylık Veriler*	Türkiye'nin Ülkeye İhracatı 2010 Aylık Veriler*	Ülke İthalatında İlk 5 Ülke ve Pazar Payları (%)	Ülkenin Türkiye'ye ve Rakip Ülkelere Uyguladığı Gümrük Oranları
Demir Çelik	7207	Demir/alaşimsız çelikten yarı mamuller	58	154	985	0,3	-65	-94	100,4	329,5	İngiltere (%68) Mısır (%32)	Türkiye ve MFN: % 5
Otomotiv Ana ve Yan Sanayi	8708	Motorlu taşıtlar aksam ve parçaları	544	11	1.998	0,3	-31	7	7,8	8,5	ABD (%38) Japonya (%17) Fransa (%13) Almanya (%12) Türkiye (%9)	Türkiye ve MFN: % 5-12
Otomotiv Ana ve Yan Sanayi	4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	816	27	821	1,5	-15	60	22,5	31,5	Japonya (%52) G. Kore (%14) Çin (%13) İtalya (%6) Endonezya (%4) Türkiye (%3)	Türkiye ve MFN: % 5
Elektrikli Makineler ve Kablolar	8544	İzole edilmiş teller kablolar	198	60	1.404	0,3	-12	-27	52,2	20,7	Ürdün (%29) Türkiye (%28) Umman (%26) Mısır (%15)	GAFTA: % 0 Türkiye ve MFN: % 0-5
Mobilya	9403	Diğer mobilyalar aksam ve parçalar	86	17	630	0,1	-19	732	12,7	14,9	Çin (%80) Lübnan (%11) Polonya (%3)	GAFTA: % 0 Türkiye ve MFN: : % 5-15 - Metal, plastik ve ahşap mobilya (%15), Ahşap

												Yerli Takımı (% 8) Ahşap laboratuvar mobilyası (% 5)
Elektrikli Makineler ve Kablolar	8415	Klima cihazları	376	0	253	1,4	-100	-12	0,09	0,03	Çin (%48) Tayland (%20) G. Kore (%16) Bahreyn (%14)	Türkiye ve MFN: % 5-12
Elektrikli Makineler ve Kablolar	8504	Elektrik transformatörleri ve statik konvertörler	380	71	753	0,5	-43	-1	43,1	78,4	G. Kore (%29) Meksika (%27) Türkiye (%12) Belçika (%11) Lübnan (%9)	Türkiye ve MFN: % 0-12
İnşaat Malzemeleri	7308	Demir/çelikten inşaat ve aksamı	828	40	990	2,3	4	90	29,5	29,2	Almanya (%58) Çin (%10) Türkiye (%7) G. Kore (%6) İtalya (%5)	MFN: % 5
İnşaat Malzemeleri	7216	Demir/alaşimsız çelikten profil	112	82	905	1	35	-55	54,1	100,1	G. Kore (%72) İspanya (%11) Tayvan (%9)	GAFTA: % 0 Türkiye ve MFN: % 5
Otomotiv Ana ve Yan Sanayi	8702	Toplu Halde Yolcu Taşımağa Mahsus Motorlu Taşıtlar	246	18	1.033	1,8	-45	-2	17,7	0,6	Japonya (%77) Türkiye (%22)	MFN: % 5
Doğal Taşlar	6802	Yontulmaya /inşaata Elverişli İşlenmiş Taşlar	7	42	742	0,1	-3	90	32,9	34,2	Suriye (%51) İran (%23) Portekiz (%15) Filistin (%10)	GAFTA: % 0 Türkiye ve MFN: % 5
											Çin (%82) Banalades	

Hazır Giyim	6204	bayan takım, ceket, elbise, etek vb.	110	17	1.704	0,2	-2	-18	13	17,8	(%6) Fas (%3) Romanya (%3)	Türkiye ve MFN: % 5
Demir Çelik	7214	Demir/çelik çubuklar (sıcak haddeli, dövülmüş, burulmuş, çekilmiş)	168	85	3.922	1,1	-49	-20	75,6	194,6	Türkiye (%62) Katar (%36)	GAFTA: % 0 Türkiye ve MFN: % 5
Beyaz Eşya	8516	Elektrikli su ısıtıcıları, saç kurutucular, el kurutma makineleri	13	5	587	-	-66	-	4	4,3	-	Türkiye ve MFN: % 5-15
Ayakkabı Sektörü	6402	Dış tabanı kauçuk/plastik diğer ayakkabılar	10	15	69	0,1	-11	36	12,4	14,2	Suriye (%55) Pakistan (%30) İran (%15)	Türkiye ve MFN: % 5
Otomotiv Ana ve Yan Sanayi	8716	Taşıtlar için römorklar, yarı römorklar vb. ile aksam ve parçalar	5	9	154	0,1	-21	29	7,1	10	Kuveyt (%95) Bulgaristan (%5)	KİK: % 0 Türkiye ve MFN: % 5-10
Demir Çelik	7213	Demir/çelik filmaşın (sıcak haddelenmiş, rulo halinde)	56	31	522	0,6	20	-78	30,4	15,2	Türkiye (%68) Ukrayna (%22) Rusya Fed. (%10)	GAFTA: % 0 Türkiye ve MFN: % 5
Halı	5702	Dokuma halılar	32	117	775	1,1	33	45	94,2	103,4	Türkiye (%96) İran (%3)	Türkiye ve MFN: % 12-15
Elyaf ve İplik	5402	Sentetik filament iplikler	-	9	302	-	-26	-	8	7	-	Türkiye ve MFN: % 5
Ambalaj Sanayi	6305	Ambalaj için torba ve çuvallar	-	9	251	-	-40	-100	6,2	7,9	-	Türkiye ve MFN: % 5-12

Kaynak : Tablonun hazırlanmasında Türkiye'ye ilişkin rakamlarda TÜİK, diğer ülkelere ilişkin istatistik rakamlarında UN-ITC TradeMap, gümrük vergisi konusunda AB ülkeleri için TARIC diğer ülkeler için kendi gümrük idarelerinin verileri kullanılmıştır.

* Veriler 9 aylıktır.

Ambalaj Malzemeleri

AMBALAJ İÇİN TORBA VE ÇUVALLAR (gtip: 6305)

Suudi Arabistan'ın ambalaj torba ve çuvalı ithalatı son yıllarda artış göstermektedir. 2005 yılında 10 milyon dolar civarında olan bu ürünlerin ithalatı 2008 yılında 27 milyon dolar civarına yükselmiştir.

Suudi Arabistan torba ve çuval pazarında Türkiye tek büyük tedarikçidir. Türkiye'nin 2006 yılında 5,3 milyon dolar olan ihracatı 2008 yılında 15 milyon doları aşmıştır. Ancak 2009 yılında % 40 azalarak 9 milyon dolara düşmüştür.

Sektördeki diğer önemli tedarikçiler Çin, Hindistan, Yemen ve ABD'dir.

Ayakkabı

AYAKKABI SEKTÖRÜ (gtip: 6402)

2008 yılında, Suudi Arabistan 169 milyon tutarında dış tabanı kauçuk/plastikten diğer ayakkabılardan ithal etmiş olup; ithalatın %10'unu Türkiye'den gerçekleştirmiştir. Türkiye'nin 2009 yılı dış tabanı kauçuk/plastikten diğer ayakkabılar ihracatı 69 milyon dolardır. Sözkonusu ihracatın %22'si Suudi Arabistan pazarına gerçekleştirilmiş olup; ihracat 2004-2008 yılları arasında yılda ortalama %16 artmıştır. Son yılda S.Arabistan'a olan ihracatımızda % 11'lik bir azalma göze çarpmaktadır.

Suudi Arabistan pazarında, dış tabanı kauçuk/plastikten diğer ayakkabılarda Çin pazara hâkim olup; %78 pazar payına sahiptir. Türkiye ve Tayland %10 ve %5 pazar payları ile diğer önemli tedarikçilerdir.

S.Arabistan PAFTA ve KİK ülkeleri ile yapılan anlaşmalar gereği üye ülkelerden yaptığı ithalatta %0 gümrük vergisi uygulamaktadır. Ayakkabıda uygulanan gümrük vergileri MFN ülkeleri için ise (%5)'dir.

Demir Çelik

DEMİR ÇELİK VE DEMİR ÇELİKTEN EŞYA (gtip: 7207, 7213, 7214, 7216, 7308)

World Steel Association'dan alınan verilere göre; 2007 yılında S.Arabistan 4,6 milyon ton ham çelik üretimi ile dünya sıralamasında otuzüçüncü sıradadır. S.Arabistan'ın yarı mamul ve mamul çelik üretimi 700 bin tondur. 2007 yılında yarı ve nihai mamul ihracatı 700 bin ton iken ithalatı 4,9 milyon ton olmuştur. İthalatın 1,1 milyon tonu uzun ürünler 2 milyon tonu yassı ürünlere aittir. S.Arabistan'ın 2007 yılı ham çelik tüketimi 9,1 milyon ton olup, kişi başına düşen ham çelik tüketimi ise 369 kg olmuştur. Yıllık nihai mamul tüketimi 8,5 milyon ton kişi başına düşen nihai mamul çelik tüketimi ise 345 kg dir.

ITC-Trademap web sitesinden alınan verilere göre; 2008 yılında S.Arabistan'ın 7207, 7213, 7214, 7216 ve 7308 gtip bazındaki demir çelik ve demir çelikten eşya ithalatı toplam 2,6 milyar \$ değerinde gerçekleştirmiştir. S.Arabistan'ın demir çelik ve demir çelikten eşya ithalatı içinde 1,4 milyar \$ değeri ile demir çelik yarı mamuller ilk sırada yer almaktadır. İkinci sırada toplam 490 milyon \$ değeri ile demir çelikten inşaat aksamı gelmektedir. Ardından 395 milyon \$ ile demir çelik profiller, 240 milyon \$ ile demir çelik çubuklar ve 125 milyon \$ ile demir çelik filmaşın gelmektedir.

S.Arabistan'ın 2008 yılında 1,4 milyar \$ değerinde demir çelikten yarı mamul ithalatının yarısını Türkiye ve Çin'den gerçekleştirmiştir. Diğer ülkeler sırasıyla İngiltere, Ukrayna ve Brezilya'dır. İlk sırada yer alan Türkiye'nin payı %30'dur. 2004-2008 döneminde S.Arabistan'ın demir çelikten yarı mamul ithalatı %41 oranında artarken Türkiye'nin S.Arabistan'a demir çelikten yarı mamul ihracatı yıllık %42 oranında yükselmiştir. Dolayısı ile demir çelikten yarı mamullerde S.Arabistan pazarı gelişmekte olan bir pazar olup, Türkiye'nin pazardaki artan talebi yakalayarak pazar payını muhafaza ettiği görülmektedir. Ancak 2008-2009 döneminde Türkiye'nin S.Arabistan'a ihracatında % 65'lik bir düşüş yaşanmıştır ve ihracatımız 154 milyon dolara gerilemiştir.

2008 yılında S.Arabistan 490 milyon \$ değerinde demir çelik inşaat aksamı ithal etmiştir. İthalatın yaklaşık olarak yarısı Çin, İtalya ve Hindistan'dan sağlanmaktadır. Diğer ülkeler Türkiye ve İngiltere'dir. Dördüncü sırada yer alan Türkiye'nin S.Arabistan pazarındaki payı %7 dir. 2004-2008 döneminde S.Arabistan'ın demir çelik inşaat aksamı ithalatı yıllık %61 oranında artmışken Türkiye'nin aynı dönem S.Arabistan'a ihracatı %51 oranında yükselme göstermiştir. Türkiye, S.Arabistan'ın demir çelik inşaat aksamı talep artış hızını yakalayamadığı gibi Çin (%130), İtalya (%139), Hindistan (%104) gibi rakip ülkelerin ihracat artış hızlarının gerisinde kalarak pazar payını kaybetmeye başlamıştır. Sonuç olarak S.Arabistan demir çelik inşaat aksamı açısından gelişen bir pazardır ve Türkiye'nin bu ülkeye çok daha fazla ihracat yapacak potansiyeli bulunmaktadır.

S.Arabistan 2008 yılında 396 milyon \$ değerinde demir çelik profil ithal etmiştir. İthalatın yarısını sadece Çin'den yapmaktadır. İthalat yapılan diğer ülkeler Tayvan, Türkiye, Mısır ve Lüksemburg'dur. Üçüncü sırada yer alan Türkiye'nin payı %15'dir. 2004-2008 döneminde S.Arabistan'ın demir çelik profil ithalatı yıllık %48 oranında artmışken Türkiye'nin aynı dönem S.Arabistan'a ihracatı %26 oranında yükselmiştir. Türkiye bu dönemde S.Arabistan'ın demir çelik profil talep artış hızını yakalayamadığı gibi Çin (%216) ve Tayvan (%319) gibi rakip ülkelerin ihracat artış hızlarının gerisinde kalarak pazar payını kaybetmeye başlamıştır. Ancak 2009 yılında S.Arabistan'ın bu ürün grubunda ithalatındaki % 16'lık artışa karşılık Türkiye'nin S.Arabistan'a ihracatında % 35'lik bir artış olmuştur ve pazardaki payı artmıştır. Bu çerçevede S.Arabistan'ın profil ithalatında gelişen bir pazar olduğu ve demir çelik profil ihracatında dünya altıncısı olan Türkiye'nin ihracat potansiyelinin bulunduğu dolayısı ile

pazar payını artırabilmeyeceği düşünülmektedir.

2008 yılında S.Arabistan 240 milyon \$ değerinde demir çelik çubuk ithal etmiştir. Genellikle inşaatlarda kullanılan demir çelik çubukların büyük bir kısmı Türkiye'den ithal edilmektedir. Diğer tedarikçi ülkeler Çin, BAE, Ürdün ve Tayvan'dır. İlk sırada yer alan Türkiye'nin payı %69'dur. 2004-2008 döneminde S.Arabistan'ın demir çelik çubuk ithalatı yıllık %121 oranında artarken Türkiye'nin bu ülkeye ihracatı % 123 oranında yükselmiştir. Dolayısı ile demir çelik çubuk ihracatında dünya birincisi olan Türkiye S.Arabistan'ın demir çelik çubuk talep artışını yakalamış olup, pazar payını daha da artırma potansiyeline sahiptir. Ancak 2008-2009 dönemi incelendiğinde Türkiye'den ithalatın % 49 azalmasına karşın S.Arabistan'ın toplam ithalatında % 230'luk bir artış kaydedilmiştir. Pazardaki payımızı kaybetmemek adına çalışmalarımızda özen göstermemiz gerekmektedir.

2008 yılında S.Arabistan 125 milyon \$ değerinde demir çelik filmaşın ithal etmiştir. Filmaşın ithalatının yarısına yakını Çin ve Türkiye'den yapılmaktadır. Diğer ülkeler sırasıyla Ukrayna, Mısır ve İngiltere'dir. İkinci sırada yer alan Türkiye'nin payı %20'dir. 2004-2008 döneminde S.Arabistan'ın demir çelik filmaşın ithalatı yıllık %1 oranında gerilerken Türkiye'nin bu ülkeye ihracatı %1587 oranında yükselmiştir. Dolayısı ile demir çelik filmaşın ihracatında dünya dördüncüsü olan Türkiye, rakip ülkelerin ihracat artış hızının üzerinde oranla ihracatını artırmakta ve pazarda çok daha iyi bir yer edinme eğilimi içerisinde.

Yukarıdaki bilgiler ışığında S.Arabistan, demir çelik yarı mamul, inşaat aksamı, profil, çubuk ve filmaşın açısından gelişmekte olan bir pazardır. Türkiye'nin bu ürünlerde yüksek ihrac potansiyeline sahip olması nedeniyle Arabistan'da pazar payımızın daha da yükselmemesi için hiçbir neden yoktur. Bu yönde ülkede yapılacak fuar katılımı, tanıtım, pazarlama ve ticaret heyeti faaliyetlerinin faydalı olacağı düşünülmektedir.

1993 yılında imzalanarak yürürlüğe giren Pan-Arab Serbest Ticaret Bölgesi (PAFTA) ülkeleri arasındaki serbest ticaret anlaşması uyarınca üye ülkeler (S.Arabistan, Bahreyn, Mısır, Irak, Ürdün, Kuveyt, Lübnan, Libya, Fas, Umman, Katar, Sudan, Suriye, Tunus, BAE, Yemen) arasında yapılan ticarete gümrük vergi oranları karşılıklı olarak sıfırlanmıştır.

Ayrıca 2003 yılında yürürlüğe giren Körfez İşbirliği Konseyi (GCC) üye ülkeleri arasında gümrük birliği uyarınca S.Arabistan, Bahreyn, Kuveyt, Umman, Katar, BAE ülkeleri arasında yapılan ticarete karşılıklı olarak gümrük vergisi oranları %0 olarak uygulanmaktadır.

S.Arabistan yukarıdaki anlaşmalar gereği üye ülkelere yaptığı ithalatta %0 gümrük vergisi uygularken diğer ülkelere %5 gümrük vergisi almaktadır.

Doğal Taşlar

İŞLENMİŞ DOĞAL TAŞLAR (gtip: 6802)

Suudi Arabistan, 2008 yılında 269 milyon dolarlık işlenmiş doğal taş ithalatı yapmıştır. İthalat 2004-2008 yılları arasında yılda ortalama %12 artmış, 2007-2008 döneminde ise artış % 79'u bulmuştur. Suudi Arabistan'ın dünya ithalatındaki payı %2,5 gibi önemli bir orandır.

Türkiye'nin Suudi Arabistan'a gerçekleştirdiği işlenmiş taş ihracatı son beş yılda ortalama %20 artmış ve 2009 yılında 42 milyon dolara ulaşmıştır.

Suudi Arabistan'a ihraç ettiğimiz ürünler arasında 680291 GTİP numarasında yer alan işlenmiş-yontulmamış mermer traverten ve su mermeri ilk sırada yer almakta olup; toplam ihracatın %92'sini oluşturmaktadır.

2008 yılında Suudi Arabistan'a işlenmiş doğal taş ihracatı yapan ülkeler; İtalya, Çin, Portekiz, Türkiye ve Umman'dır. Türkiye'nin Suudi Arabistan işlenmiş doğal taş ithalatındaki payı %16'dır. Mermerin başlıca kullanıldığı alan inşaat sektörüdür. Bu nedenle Suudi Arabistan inşaat sektörünün gelişimi, işlenmiş taş alımında kilit rol oynamaktadır.

S.Arabistan PAFTA ve KİK ülkeleri ile yapılan anlaşmalar gereği üye ülkelere yaptığı ithalatta %0 gümrük vergisi uygulamaktadır. İşlenmiş doğal taşlara uygulanan gümrük vergileri MFN ülkeleri için ise % 5 olarak uygulanmaktadır.

Elektrikli Makineler ve Kablolar

ELEKTRİK TRANSFORMATÖRLERİ VE STATİK KONVERTÖRLER (gtip:8504)

Suudi Arabistan, 2008 yılında 585 milyon dolar değerinde elektrik transformatörü ve statik konvertörler (GTİP: 8504) ithalatı yapmıştır. 2008 yılında ülkemizden Suudi Arabistan'a gerçekleştirilen elektrik transformatörü ihracatı 124 milyon dolarken, bu değer 2009 yılında 71 milyon dolara düşmüştür.

Suudi Arabistan'a ihracatımızda gücü 10.000 kva'yi geçen sıvı dielektrikli transformatörler ihracatımızın çok önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Gücü 650 kva'yi geçen 10.000 kva'yi geçmeyen sıvı dielektrikli transformatörler, gücü 1 kva'yi geçmeyen sıvı dielektrikli transformatörler ve bunların aksam parçaları diğer ihraç ürünlerimiz olarak sıralanmaktadır.

2008 yılı verilerine göre Suudi Arabistan'ın elektrik transformatörü ve statik konvertörler ihracatında Türkiye pazarda lider konumdadır. Pazardan %21 pay almaktadır. Almanya, ABD, İngiltere ve Fransa ise pazarın diğer ihracatçı ülkeleridir.

Suudi Arabistan elektrik transformatörleri ve statik konvertörler ithalatında %0-12 gümrük vergisi uygulamaktadır.

KLİMA CİHAZLARI VE ELEKTRİKLİ SU ISITICILARI, SAÇ VE EL KURUTMA MAKİNELERİ (gtip: 8415, 8516)

Suudi Arabistan 2008 yılında 593 milyon dolarlık klima ithalatı yapmıştır. Ülkenin sıcak olması ve ucuz petrol sayesinde ucuz elektrik üretimi klima tüketimini yaygınlaştırmıştır. S.Arabistan dünya ithalatından aldığı % 1,7'lik pay ile önemli bir pazar olmakla birlikte, Türkiye'nin 2008 yılında gerçekleştirdiği 374 milyon dolarlık ihracatının sadece 13 milyon doları Suudi Arabistan'a yapılmıştır. 2009 yılında ise bu ürün grubunda herhangi bir ihracat gözlenmemiştir.

Suudi Arabistan'ın son beş yıldaki klima ithalatındaki ortalama artış oranı %20'dir. Türkiye'nin Suudi Arabistan'a ihraç ettiği klima tutarı ise son beş yılda 2,5 kat artmıştır. Ülkenin klima ithalatındaki artış eğilimi ve Türkiye'den klima satışlarında görülen artış, Suudi Arabistan'ı klima üreticilerimiz için değerlendirilmesi gereken önemli bir pazar haline getirmektedir.

Suudi Arabistan 2008 yılında 222 milyon dolarlık elektrikli ısıtıcılar ve kurutma cihazları ithalatı yapmıştır. 2009 yılı verilerine göre Türkiye'nin 587 milyon dolarlık ihracatının sadece 5 milyon doları Suudi Arabistan'a yapılmıştır. Türkiye %7'lik payla Suudi Arabistan'ın 5. büyük tedarikçisidir.

Suudi Arabistan'ın son beş yıldaki elektrikli ısıtıcılar ve kurutma cihazları ithalatındaki ortalama artış oranı %18'dir. Türkiye'nin Suudi Arabistan'a ihraç ettiği elektrikli ısıtıcılar ve kurutma cihazları tutarı ise son beş yılda yıllık ortalama %27 artmıştır. Ülkenin bu ürün grubunu ithalatındaki artış eğilimi ve Türkiye'den alımda görülen artış birlikte değerlendirildiğinde Suudi Arabistan önemli bir potansiyel pazar durumundadır.

İZOLE EDİLMİŞ KABLO VE TELLER (gtip: 8544)

Suudi Arabistan 2008 yılında 698 milyon dolarlık izole edilmiş kablo ve teller ithalatının 68 milyon dolarını Türkiye'den yapmıştır. Türkiye %10 payla Mısır'dan sonra en büyük tedarikçi konumundadır. 2009 yılında Türkiye'nin Suudi Arabistan'a izole edilmiş tel ihracatı bir önceki yıla göre %12 azalmıştır. Bu ürün grubunda toplam ihracatımız 1,4 milyar dolar gibi yüksek bir değerde bulunmaktadır. Suudi Arabistan'a bu ürün grubundaki son beş yıllık ihracat artış oranımız yıllık ortalama %150 gibi yüksek bir düzeydedir.

Suudi Arabistan izole edilmiş teller için %0-5 gümrük vergisi uygulamaktadır. Serbest ticaret anlaşması yaptığı ülkelerden (Körfez İşbirliği Konseyi (GCC) ve Büyük Arap Serbest Ticaret Bölgesi (GAFTA)) gümrük vergisi almamaktadır. İzole edilmiş teller ithalatında ilk 5 ülke arasında yer alan Mısır ve Ürdün için gümrük vergisi sıfırdır.

Elyaf ve İplik

SENTETİK FİLAMANT İPLİKLER (gtip: 5402)

2006 yılında 48 milyon dolar civarında olan Suudi Arabistan'ın sentetik filament iplik ithalatı 2007 yılında 45 milyon dolara gerilemiş; ancak, 2008 yılında yaklaşık %28 gibi ciddi bir artışla 57 milyon dolara yükselmiştir.

2008-2009 döneminde bu ürün grubunda Türkiye'den S.Arabistan'a yapılan ihracat % 26 azalarak 9 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

Suudi Arabistan sentetik filament iplik pazarında en önemli tedarikçi %21'lik payla Türkiye'dir. Diğer önemli tedarikçiler Almanya (%19), Çin (%19), Belçika (%16) ve Hindistan (%8) olarak sıralanmaktadır.

Halı

DOKUMA HALILAR (gtip: 5702)

S.Arabistan dünya dokuma halı ithalatından aldığı % 3,3'lük payla önemli bir pazar konumundadır. 2008 yılında, Suudi Arabistan 113 milyon dolar tutarında dokunmuş halılar ve yer kaplamaları ithal etmiş olup; ithalatın %78'ni Türkiye'den gerçekleştirmiştir.

Türkiye'nin 2009 yılında toplam dokunmuş halılar ve yer kaplamaları ihracatı 775 milyon dolardır. Söz konusu ihracatın %15'i Suudi Arabistan pazarına gerçekleştirilmiştir. 2009 yılında Suudi Arabistan pazarına gerçekleştirdiğimiz dokunmuş halılar ve yer kaplamaları ihracatında % 33 artış olmuş ve 117 milyon dolara ulaşmıştır.

Suudi Arabistan, evle ilgili her türlü ürün açısından çok rekabetçi bir pazar olup; dünyanın her yerinden üretici ve tedarikçiler pazarda yer almaktadır. Gelir seviyesinin yüksek olmasının tüketim harcamalarının artmasına neden olduğu pazarda, 2000-2007 yılları arasında halı, mobilya ve yer kaplamalarına yönelik harcamalar %19 artış göstermiştir. Önümüzdeki yıllarda da tüketim harcamalarının artması beklenmektedir.

Kişi başına evle ilgili ürün ve hizmetlere yapılan harcamalar, 2000-2007 yılları arasında %6,79 artmış olup; 2007 yılında 242,23 dolara ulaşmıştır.

Pazarada, hali ve yer kaplamaları ürünlerinde internet ve posta ile satış yöntemleri çok az kullanılmakta, tüketici ürünü görmeden almak istememektedir.

S.Arabistan PAFTA ve KİK ülkeleri ile yapılan anlaşmalar gereği üye ülkelerden yaptığı ithalatta %0 gümrük vergisi uygulamaktadır. Halılara uygulanan gümrük vergileri MFN ülkeleri için ise (%12-15) arasında değişmektedir.

Hazır Giyim

HAZIR GİYİM (gtip: 61, 62)

Suudi Arabistan'ın hazır giyim ithalatı 2007 yılında yaklaşık %53'lük artışla en yüksek seviyesi olan 2,8 milyar dolara yükselmiştir. 2008 yılında ise %6,7 civarında gerileyerek 2,6 milyar dolara düşmüştür.

Suudi Arabistan'ın hazır giyim ithalatında en önemli tedarikçi yaklaşık %60 payla Çin'dir. Diğer tüm tedarikçilerin payı %10'un altındadır. Hindistan, İtalya, Fransa ve Hong Kong diğer önemli tedarikçilerdir.

Türkiye'nin Suudi Arabistan'a hazır giyim ihracatı düzenli artışlarla 2008 yılında yaklaşık 54 milyon dolara ulaşmıştır. Türkiye'nin pazar payı ise yaklaşık %2,1 civarında bulunmaktadır. Ülkeye hazır giyim ihracatımızda bayan takım, ceket, elbise, etek vb. ihracatımız önemli bir yer tutmaktadır.

Mobilya

MOBİLYA SEKTÖRÜ (gtip:9403)

2008 yılında, Suudi Arabistan yaklaşık 650 milyon dolar tutarında oturmaya mahsus mobilyalar dışında kalan diğer mobilya aksam ve parçaları ithal etmiş olup; ithalatın %3,2'sini Türkiye'den gerçekleştirmiştir. Türkiye'nin 2008 yılında toplam diğer mobilya ihracatı 700 milyon dolarken 2009 yılında 630 milyon dolara düşmüştür. Söz konusu ihracatın %2,7'si Suudi Arabistan pazarına gerçekleştirilmiştir.

Suudi Arabistan, evle ilgili her türlü ürün açısından çok rekabetçi bir pazar olup; dünyanın her yerinden üretici ve tedarikçiler pazarda yer almaktadır. Gelir seviyesinin yüksek olmasının tüketim harcamalarının artmasına neden olduğu pazarda, 2000-2007 yılları arasında mobilya ve yer kaplamalarına yönelik harcamalar %19 artış göstermiştir. Önümüzdeki yıllarda da tüketim harcamalarının artması beklenmektedir.

Refah içinde olan tüketicilerin çoğu genelde Batı Avrupa ülkelerinden, İtalya ve Fransa'dan mobilya alışverişini gerçekleştirmektedir. Gelir düzeyi düşük olan kesim ise bağımsız mobilya mağazalarından Uzak Doğu ülkelerinden ithal edilmiş ucuz mobilyayı satın almaktadırlar. Yüksek harcanabilir gelir düzeyi, kaliteli ve markalı mobilya ve döşemelik ürünlerin satışlarını ve dolayısıyla fiyatlarının artmasına neden olmaktadır. Bu nedenle bir kısım tüketici Çin, Kore, Tayland ve Hindistan'dan ithal edilmiş ucuz ürünlere yönelmektedir.

Kişi başına evle ilgili ürün ve hizmetlere yapılan harcamalar, 2000-2007 yılları arasında %6,79 artmış olup; 2007 yılında 242,23 dolara ulaşmıştır.

Pazarda, mobilya ve benzeri ürünlerde internet ve posta ile satış yöntemleri çok az kullanılmakta, tüketici ürünü görmeden almak istememektedir.

S.Arabistan PAFTA ve KİK anlaşmaları gereği üye ülkelerden yaptığı ithalatta %0 gümrük vergisi uygulamaktadır. Mobilyaya uygulanan gümrük vergileri MFN ülkeleri için ise (%5-15), metal, plastik ve ahşap mobilya'lar için (%15), ahşap yemek takımları için (% 8), ahşap laboratuvar mobilyası için (% 5)'dir.

Otomotiv Ana ve Yan Sanayi

OTOMOTİV YAN SANAYİ (Yan sanayi gtip: 8702, 8708, 8716)

Suudi Arabistan otomotiv pazarı finansman imkânlarının artması sayesinde beklenenin üzerinde gelişme göstermiştir. Bu gelişimde artan borsa endeksi sonucu yükselen tüketici güveni, artan petrol fiyatları ve ramazan süresince yapılan indirimli satışlar etkili olmuştur. Ayrıca, düşük enflasyon, azalan faiz oranları, tüketici kredilerindeki alım kolaylığı, azalan işsizlik sonucu artan tüketim harcamaları otomotiv satışlarının artmasını sağlayan diğer önemli etkenlerdir.

Suudi Arabistan Orta Asya'da yer alan en büyük oto ana ve yan sanayi ithalatçısıdır. 2007 yılında 414 bin yeni araç kaydı gerçekleşmiştir. 2008 yılında ise 428 bin civarında yeni araç kaydının yapılması beklenmektedir. Suudi Arabistan'daki mevcut araç parkı 4,8 milyondur. Ülkede her 1000 kişi başına düşen araç sayısı 154'dür.

Suudi Arabistan otomotiv pazarında Uzak Doğu kökenli markalar lider konumda bulunmaktadır. Japon markalarının Suudi Arabistan otomotiv pazarından almış oldukları pay %57, Güney Kore markalarının pazardan aldıkları pay ise %9'dur. Dolayısıyla Uzak Doğu menşeli markalar Suudi Arabistan otomotiv pazarının %66'sını temsil etmektedirler. Avrupa menşeli otomotiv markaları pazar paylarını artırmak için yoğun pazarlama kampanyaları gerçekleştirdikleri halde, Suudi Arabistan'daki pazar payları %7'dir. Avrupalı markaların pazar paylarını artırmalarına en büyük engel, dolara endeksli

Riyadın ekonomisi, özellikle de tüketici için imkânlarının panahı hale gelmesinin de etkisiyle Körfez Arap Ülkeleri İşbirliği Konseyi arasındaki liberalizasyon çalışmalarının tamamlanması beklenen 2010 yılına kadar süreceği tahmin edilmektedir. ABD menşeli markaların ise, Riyal kendi para birimlerine endeksli olduğundan, kur hareketlerinden ötürü pahalı hale gelme gibi problemleri bulunmamaktadır ve pazar payları %27'dir.

Ülkede 3 adet otomotiv üretim tesisi bulunmaktadır. Al Jomaih firması General Motors için otobüs, National Automobile Industry firması Mercedes-Benz için ağır ticari araç ve Arabian Vehicles and Trucks Industry ise Volvo için ağır ticari araç üretimi gerçekleştirmektedir. Firmaların 2006 yılı toplam üretimi 2.300 adettir. Proton markası, Suudi Arabistan'daki temsilçisi olan Al Qabba Group ile birlikte ülkede bir üretim tesisi kurmayı planladığını açıklamıştır. Ancak bu doğrultuda somut bir adım henüz atılmamıştır.

Suudi Arabistan Otomotiv pazarında faaliyet gösteren belli başlı distribütörler ve temsil etmekte oldukları markalar şunlardır:

- * Abdul Latif Jameel-ALJ (Toyota, Lexus)
- * Aljomaih Automotive Company-AAC (GM)
- * Alhamrani United Company-AUC ve Al Jahr Company (Nissan)
- * Al Jazirah (Ford)
- * Samaco (Volkswagen)
- * Al Rashed & Al Thunayyan Automotive Company (Mitsubishi)
- * Arabian Vehicles and Trucks Industry Ltd. (Volvo)
- * Safari Motors (Seat, Skoda)
- * Al Qabba Group (Proton)
- * Mohamed A Alhamrani & Company Intertrade-AIT (Tata)
- * First Motor (Chery)

Suudi Arabistan'da araçlar diğer Orta Doğu ülkelerine göre daha sık değiştirilmekte bu da yeni araç satışını canlı tutmaktadır. 2007 yılında 342 bin adet otomobil satışı gerçekleşmiştir. Dolayısıyla satılan araçların %83'ü otomobil segmentinde yer alan araçlardır. Suudi Arabistan'daki otomobillerin %5'i her sene değiştirilmektedir.

Suudi Arabistan'da en fazla rağbet gören otomobil markası Toyota'dır. Toyota yıllık 133 bin adetlik araç satışı ile pazardan %30,8'lik pay almakta ve lider konumda bulunmaktadır. Toyota'nın en fazla talep gören modeli Toyota-Camry'dir. Suudi Arabistan'daki Toyota distribütörü tarafından 2007 yılında 45 bin adet Toyota-Camry satıldığı tahmin edilmektedir. Ayrıca, Suudi Arabistan otomobil pazarında, üst gelir sınıfına hitap eden Lexus araçlarından yılda 5 bin adet satılmaktadır. Toyota'nın Suudi Arabistan'da rağbet gören diğer modelleri ise Corolla, Land Cruiser, Hilux, Yaris ve Fortuner modelleridir.

General Motors'un (Buick, Cadillac, Chevrolet, GMC, Hummer, Pontiac, Saab, Saturn, Daewoo, Opel) Suudi Arabistan'da 2007 yılında 97 bin adet yeni araç satışı gerçekleştirdiği tahmin edilmektedir. General Motors Orta Doğu bölgesindeki satışlarının %60'ını Suudi Arabistan'da yapmaktadır. Marka 1947'den beri faaliyet gösterdiği Suudi Arabistan otomobil pazarında %22,5'lik paya sahiptir. General Motors'un en fazla sattığı modeller Chevrolet'in Caprice, Optra, Aveo, Epica, Lumina, Trailblazer modelleri ile GMC'nin Suburban ve Yukon modelleridir.

Nissan'ın 2007 yılında, 47 bin adet araç satışı gerçekleştirdiği tahmin edilmektedir. Nissan, Suudi Arabistan otomotiv pazarında ki %11'lik payını %15'e çıkarma hedefi doğrultusunda 2007 yılında ülkedeki 54. mağazasını açmıştır. Nissan'ın 2008 yılında da mağaza ve servis sayısını artıracığı tahmin edilmektedir. Suudi Arabistan'da en fazla satışı gerçekleşen Nissan modelleri Maxima, Pathfinder, Cedric/Gloria, Cima, Primera, Pulsar, Sunny, Urvan ve X-Trail modelleridir.

Hyundai'nin Suudi Arabistan otomotiv pazarında 2007 yılında 39 bin adet yeni araç satışı gerçekleştirdiği öngörülmektedir. Hyundai'nin pazar payı %9'dur. En fazla talep gören Hyundai modelleri Avente, Verna, Rio (Kia), Carnival (Kia) ve Trajet'dir.

Ford'un, Suudi Arabistan otomotiv pazarında 2007 yılında 20 bin adet araç satışında bulunduğu ve pazardan %4,6'lık pay aldığı tahmin edilmektedir. Ford'un en fazla tutulan modelleri Crown Victoria, Ranger, Explorer ve Expedition modelleridir. Ford 2003 yılında uygulamaya koyduğu strateji gereği ülkedeki mağaza ve servis sayısını artırmaya başlamış, bu kapsamda en son Riyad, Tabuk ve Al Gassim bölgelerinde yeni mağaza ve servisler açmıştır.

Mitsubishi senelik 18 bin adet araç satışı gerçekleştirmekte ve pazardan %4'lük pay almaktadır. Suudi Arabistan'da en fazla satışı gerçekleşen Mitsubishi modelleri Triton, Pajero, L200, Lancer ve Delica'dır.

Isuzu, 2007 yılı tahminlerine göre 16 bin adetlik araç satışı ile pazardan %3,7'lik pay almıştır. En fazla rağbet gören modelleri Dmax ve Elf'dir.

Honda'nın 2007 yılı için 15 bin adet araç satışı gerçekleştirdiği ve pazardan %3,6 pay aldığı tahmin edilmektedir. Accord ve Civic en fazla rağbet gören modelleridir.

Mazda, 2007 yılı öngörülerine göre, 9 bin adet araç satışı gerçekleştirmiş ve pazardan %2,1 pay almıştır. New fighter, Mazda 6, Mazda 3 ve Mazda 5 serileri Suudi Arabistan otomotiv pazarında en fazla tutulan Mazda modelleridir.

Daimler Chrysler markası fazlaca rağbet gören Mercedes S Class, Mercedes E Class modelleri ile 2007 yılında 9 bin adet civarında satış gerçekleştirdiği ve pazardan %2,1 pay aldığı tahmin edilmektedir.

Volkswagen 2007 yılı öngörülerine göre 7 bin araç satmış, pazardan %1,7 pay almıştır. Suudi Arabistan'da en fazla satışı gerçekleşen Volkswagen modelleri Polo, Touareg, Skoda Fabia, Skoda Octavia, Audi A8 ve Audi A6'dır.

Suzuki 2007 yılı başlarında Suudi Arabistan'daki 21. mağazasını açmıştır. Markanın Carry, Escudo ve Kei modelleri ile satışlarını bir önceki yıla göre %7 artırdığı ve toplamda 6 bin adet araç satışı gerçekleştirdiği tahmin edilmektedir.

BMW, Suudi Arabistan'da 5 bin adet araç sattığı ve pazardan %1,2'lik pay aldığı öngörülmektedir. BMW'nun en fazla rağbet gören modelleri 5 serisi, 7 serisi, X3 ve X5'dir.

Tata Motors firması Suudi Arabistan pazarındaki model sayısını 3'den 6'ya çıkarmıştır. Indica, Indigo ve Marina modelleri pazardaki mevcut modeller olan Sumo, Oryx ve Lynx'e katılmıştır. Tata Motors firması diğer markalara göre fiyatlarını daha düşük tutarak %1'in altında olan pazar payını artırmayı hedeflemektedir.

Markalar yüksek gelir sınıfına hitap eden lüks modelleri ile aile sınıfı için geliştirdikleri araziye uygun SUV modelleri sayesinde satışlarını artırmış olsalar dahi, Suudi Arabistan'da çalışan, alım gücü düşük, yabancı işçilerin daha küçük ve ucuz modelleri tercih etmeleri ekonomik araç sınıfına olan talebi artırmaktadır. Chevrolet ve Suzuki'nin küçük otomobil satışları ile pazarda yüksek büyüme göstermesi bu yönelişin en belirgin göstergesidir. Nissan ve Renault bu doğrultuda çalışmalara başlamışlardır. Çin menşeli Chery firması da küçük ve ucuz otomobillere kayan müşteri taleplerinden alacağı payı artırmak için mevcut bayilerinin sayısını artırma kararı almıştır.

Hafif ticari araç sınıfında Isuzu pazarın %70'ine hâkimdir. 2007 Temmuz ayında, D-Max kamyonet modelinin yeni kasasını piyasaya süren Isuzu satışlarını %48 artırmıştır. Isuzu piyasaya yeni modeller sunarak, çevreyi daha az kirleten ekonomik yakıt tüketimine sahip araçlar ürettiğini vurgulayarak pazardaki lider konumunu perçinlemeye çalışmaktadır. Toyota ise, hafif ticari araç segmentindeki pazar payını artırmak üzere Isuzu'nun aksine, yeni model tanıtımından çok, satış sonrası destek hizmetlerini geliştirmeyi hedeflemektedir.

Ağır Ticari Araç sınıfında faaliyet gösteren en önemli firma %75'i yerli Zahid Tractor firmasına, %25'i Volvo'ya ait olan Arabian Vehicles and Trucks Industry Ltd. firmasıdır. Firma 1999'da kurulmuş olup, 2004'de 350 adet, 2006 yılında 650 adet Volvo marka kamyon üretimi gerçekleştirmiştir. Firma Suudi Arabistan ağır ticari araç pazarının %18'ine sahiptir.

Körfez Arap Ülkeleri İşbirliği Konseyi'ne (KİK) üye ülkeler içerisinde en fazla otomotiv yan sanayi firması Suudi Arabistan'da bulunmaktadır. Keza, Suudi Arabistan, Bahreyn, Oman, Kuveyt, Katar ve Birleşik Arap Emirlikleri'nde yer alan 300 oto yan sanayi firmasının 183 tanesi Suudi Arabistan'dadır. Oto yan sanayi konusunda KİK'ye yapılan yatırımların %89'u Suudi Arabistan'a yapılmıştır. Bu da yaklaşık 1,1 milyar dolarlık yatırıma tekabül etmektedir.

Suudi Arabistan oto yan sanayi pazarı incelendiğinde, 2007 yılında toplam 4 milyar dolarlık ithalatın gerçekleştiği görülmektedir. En fazla ithal edilen oto yan sanayi ürün grubu ve toplam ithalat içerisindeki payları şöyledir: dış ve iç lastikler (%19), içten yanmalı motorlar (%14), motor aksam ve parçaları (%8), transmisyon mili, yatak ve kovan (%7), conta takım ve grupları (%4), dizel ve yarı dizel motorlar (%3).

Suudi Arabistan'ın dünyadan yan sanayi ithalatı yıllar itibarıyla artış göstermektedir. 2008 yılında motorlu taşıtlar aksam ve parçaları ithalatı 837 milyon dolar, taşıtlar için römorklar, yarı römorklar vb. ile aksam ve parçaları ithalatı ise 159 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

Suudi Arabistan'ın en fazla ithal ettiği yan sanayi ürünleri motor ve aksamı, şasi, rot başı, rotiller, süspansiyon sistemleri, dış lastikler, debriyajlar ve bunların aksam parçaları, fren ve aksamı, vites kutuları, motorlar için elektrikli ateşleme cihazları ve diferansiyeller, akslardır.

Türkiye'nin Suudi Arabistan'a olan motorlu taşıtlar aksam ve parçaları ihracatı 2008 yılında 16 milyon dolar olmuştur. Motorlu taşıtlar aksam ve parçaları ihracatı 2009 yılında %31 azalarak 11 milyon dolara gerilemiştir. Taşıtlar için römorklar, yarı römorklar vb. ile aksam ve parçalarında 2009 yılında 2008 yılına göre % 21'lik azalışla 9 milyon dolar ihracat gerçekleştirilmiştir. En fazla ihracı gerçekleşen ürünler tanker römorklar, tek akslı yarı römorklar, şasi, karoser, akslar, dış lastikler, debriyaj olarak sıralanmaktadır.

Suudi Arabistan pazarına motorlu taşıtlar aksam ve parçaları ihracatında Japonya, ABD, Çin, İtalya ve Almanya ilk sıralarda yer almaktadır. Taşıtlar için römorklar, yarı römorklar vb. ile aksam ve parçaları ihracatında ise Almanya, Çin, BAE ilk üç sırayı alırken, Türkiye dördüncü ve Fransa beşinci sırayı almaktadır.

Suudi Arabistan motorlu taşıtlar aksam ve parçaları ithalatında %5-12 gümrük vergisi uygulamaktadır. Taşıtlar için römorklar, yarı römorklar vb. ile aksam ve parçaları ithalatında gümrük oranı %5-10 olarak uygulanırken her iki ürün grubunda da Körfez İşbirliği Konseyi Gümrük Birliği (Bahreyn, BAE, Katar, Kuveyt, S.Arabistan, Umman) üye ülkelerine %0 gümrük uygulamaktadır.

KAUÇUKTAN YENİ DIŞ LASTİKLER (gtip: 4011)

Suudi Arabistan 2008 yılında 815 milyon dolarlık kauçuktan dış lastik ithalatı yapmıştır. 2004-2008 döneminde sektör ithalatında ortalama %16 artış olmuştur. İthalatın yarısından fazlası Japonya ve Çin'den yapılmıştır. Endonezya, İtalya, Tayland ve Türkiye göreceli olarak düşük paylara sahiptir.

Türkiye'nin 2009 yılında sektördeki toplam ihracatı 821 milyon dolardır. Ancak S.Arabistan'a yapılan ihracat 27 milyon dolar seviyesinde kalmıştır ve bir önceki yıla göre % 15 azalmıştır. Türkiye'nin sektördeki toplam ihracatının yüksek değerleri göz önüne alındığında, Suudi Arabistan pazarı Türk firmaları için yüksek potansiyele sahip bir pazardır ve gelişime açıktır.

Suudi Arabistan - Düzenlenen Önemli Fuarlar

Milli Katılımda Devlet Desteği Olan Fuarlar

Food Hotel Propack Arabia (Cidde - Mayıs/Her Yıl)

Otel ve Restoran Ekipmanları, Paketleme Malzemeleri, Paketleme Teknolojileri
Web Sitesi : <http://www.acexpos.com/>

Saudi Building & Interior Exhibition (Cidde - Nisan/Her Yıl)

İnşaat Malzemeleri, Mobilya ve Dekorasyon Ürünleri
Web Sitesi : <http://www.acexpos.com/>

Bireysel Katılımda Devlet Desteği Olan Fuarlar

Arab Oil & Gas Show (Part of OGS) International Exhibition for the Oil, Gas and Petrochemical Industries (Cidde - Kasım/Her Yıl)

Petrokimya Sanayi
Web Sitesi : <http://icedxb.com>

Ata - Autocare & Transport Arabia (Cidde - Nisan/Her Yıl)

Arabalar, Ticari Araçlar, Motosiklet ve Yedek Parçalar
Web Sitesi : <http://www.acexpos.com/>

Food, Hotel & Propac Arabia (Cidde - Mayıs/Her Yıl)

Yiyecek ve İçecek, Otel ve Yemek Ekipmanları, Mağaza Mefruşatı, Gıda İşleme ve Paketleme Makinaları
Web Sitesi : <http://www.acexpos.com>

Riyadh Motor Show (Riyad - Aralık/Her Yıl)

Taşıt Araçları
Web Sitesi : <http://www.receppo.com>

SAITF - Saudi Arabia's International Trade Fair (Cidde - Mart/Her Yıl)

Tekstil Ürünleri
Web Sitesi : <http://www.acexpos.com/>

Saudi Agriculture - International Agriculture, Water & Agri-Industry Show (Riyad - Ekim/Her Yıl)

Tarım, Orman, Bahçe, Üzümcülük, Balıkçılık, Hayvan Yetiştirme
Web Sitesi : <http://www.receppo.com>

Saudi Aircon (Riyad - Mayıs/Her Yıl)

Serinletme, Isıtma, Aydınlatma Ekipmanları
Web Sitesi : <http://www.receppo.com>

Saudi Build - International Construction Technology and Building Materials Show (Riyad - Ekim/Her Yıl)

Yapı Teknolojileri ve Makineleri
Web Sitesi : <http://www.receppo.com>

Saudi Elenex International Electrical Engineering, Power Generation and Distribution Exhibition (Riyad - Mayıs/Her Yıl)

Elektrik Mühendisliği, Elektronik
Web Sitesi : <http://www.receppo.com>

Saudi Healthcare / Saudi Hospital / Wellbeing (Cidde - Mayıs/Her Yıl)

Medikal Ürünleri
Web Sitesi : <http://www.acexpos.com>